

ทำตัวศัพท์ศัพท์ ตามขั้นตอน อย่างง่าย

๔๑๙ ศัพท์ – PALdict ๒๐ ม.ค.๖๕ – Made with LibreOffice 7

อ่านก่อน (ท้ายเอกสาร) ปทานุกรม

โคตตศัพท์

ณ ๘

ณายน ๘

ณาน ๘

ณอย ๙

ณิ ๙

ณิก ๙

ณว ๙

ณเรว ๑๐

ณย ๑๐

ตรัทยาศัพท์

ณิก ๑๐

ราคาศัพท์

ณ ๑๕

ขาทาศัพท์

อิม ๑๘

อีย ๑๘

กีย ๑๙

สมุหศัพท์

กณ ๑๙

ณ ๒๐

ตา ๒๐

ฐานศัพท์

อีย ๒๑

เอย ๒๑

พหุศัพท์

อาลุ ๒๑

เสฐศัพท์

ตว ๒๒

ตม ๒๒

อียิสก ๒๒

อีย ๒๒

อิกฐ ๒๓

ตัทสัถศัพท์

วี ๒๓

สี ๒๓

สี ๒๔

อิก ๒๔

อี ๒๔

ร ๒๖

วณตุ ๒๖

มณตุ ๒๗

อิมณตุ ๒๗

ณ ๒๗

ปกติศัพท์

มย ๒๘

สังขยาศัพท์

ก ๒๙

ตตก ๒๙

อวตก ๒๙

ปุณศัพท์

ตีย ๒๙

ถ ๒๙

ฐ ๓๐

ม ๓๐

อี ๓๐

วิภาคศัพท์

ชา ๓๐

โส ๓๑

ภาวศัพท์

ตต ๓๑

ณย ๓๒

ตตณ ๓๕

ตา ๓๕

ณ ๓๖

กณ ๓๗

ณีย ๓๗

ณอย ๓๗

พย ๓๘

ต ๓๘

อพยศัพท์

ถา ๓๘

ถิ ๓๘

กขตตุ ๓๘

นิสศัพท์

ถ ๓๘

อุปมาศัพท์

อียตต ๓๙

อนกัถศัพท์

ย ๓๙

ณย ๓๙

สัถศัพท์

ณิก ๓๙

ตา ๓๙

มย ๔๐

ณย ๔๐

โคตตัททิต

ณ.....๘	ณิก.....๑๐
วสิฏฐ์: วสิฏฐ์ วสิฏฐี (อปจจ)...๘	นาวา: นาวีโก นาวีกี (ตรติ)...๑๐
โคตโม: โคตโม โคตมี (อปจจ)...๘	อุลุมโป: อุลุมปิโก โอลุมปิโก (ตรติ)...๑๐
วสุเทโว: วสุเทโว วสุเทวี (อปจจ)...๘	ติล: เตลิก (สัสฏฐ)...๑๐
วสโว: วสโว (อปจจ)...๘	โลณ: โลณิก (สัสฏฐ)...๑๑
ณายน.....๘	ปูโว: ปูวิโก (ภณช)...๑๑
กจโจ: กจจายน (อปจจ)...๘	สกุฏ: สากูฏิก (จรติ)...๑๑
วจโจ: วจจายน (อปจจ)...๘	ราชคห: ราชคหิก (ชาติ)...๑๑
โมคคลลสี: โมคคลลลายน (อปจจ)...๘	ราชคห: ราชคหิก (วสติ)...๑๑
ณาน.....๘	นคร: นาคริก (วสติ)...๑๑
กจโจ: กจจายน (อปจจ)...๘	มคโร: มาคริก (ชาติ)...๑๑
วจโจ: วจจายน (อปจจ)...๘	อปาโย: อปาโยโก (ชาติ)...๑๑
โมคคลลสี: โมคคลลลายน (อปจจ)...๘	นิรอย: เนรอยโก (ชาติ)...๑๑
ณเวย.....๙	กาโย: กายิก (กต)...๑๑
ภคินี: ภาคินีโย ภาคินียา (อปจจ)...๙	กาโย: กายิก (วตตติ)...๑๑
วินตา: เวนเตโย (อปจจ)...๙	วโจ: วาจสิก (กต)...๑๑
โรทิม: โรทิมโย (อปจจ)...๙	มโน: มานสิก (กต)...๑๒
ณิ.....๙	พุทโธ: พุทธิโก (ปสนโน)...๑๒
ทกโช: ทกชิ (อปจจ)...๙	ธมโม: ธมมิโก (ติฏฐติ/วตตติ/ยุตโต)...๑๒
วสโว: วสว (อปจจ)...๙	อภิมโม: อภิมมิโก (อธีเต)...๑๒
วรุณ: วารุณ (อปจจ)...๙	ทิฏฐธมโม: ทิฏฐธมมิโก (วตตติ)...๑๒
ณิก.....๙	จตุภูมิ: จตุภูมิโก (วตตติ)...๑๒
สกุญปุโต: สกุญปุตติโก (อปจจ)...๙	ปรทาร: ปรทาริก (คจจติ)...๑๒
นาฏปุโต: นาฏปุตติโก (อปจจ)...๙	ปโธ: ปถิก (คจจติ)...๑๒
ชินทตโต: เซนทตติโก (อปจจ)...๙	อทธา: อทธิโก (ปฏิปชชติ)...๑๒
ณว.....๙	ทวาร: ทวาริก โทวาริก (นียุตต)...๑๒
อุปกุ: โอปกโว (อปจจ)...๙	ฉทวาราน: ฉทวาริก (วตตติ)...๑๒
มนุ: มานโว มานวิกา (อปจจ)...๙	ภณชาคาโร: ภณชาคาริก (นียุตต)...๑๓
ภคค: ภคคโว (อปจจ)...๙	รโธ: รถิก (นียุตต)...๑๓
ณเริ.....๑๐	หิรณญ: เหระณญิก (นียุตต)...๑๓
วิธวา: เวธเวโร (อปจจ)...๑๐	เจโต: เจตสิโก (นียุตต)...๑๓
สมณ: สามณโร สามณเร (อปจจ)...๑๐	สมมาทิฏฐิ: สมมาทิฏฐิก (นียุตต)...๑๓
ณย.....๑๐	มหากรุณา: มหาการุณิก (นียุตต)...๑๓
กุนชเน: โภณชณโย (ปุตต)...๑๐	สรริ: สารริก (สนนิธาน)...๑๓
กुरु: โกรทโย (ปุตต)...๑๐	สกุณ: สากุณิก (หนตวา ชีวิต)...๑๓
ภาดา: ภาดทโย (ปุตต)...๑๐	สุกร: สุกริก โสกริก (หนตวา ชีวิต)...๑๓
อหิต: อาทิจโจ (ปุตต)...๑๐	มโค: มาควิก (หนตวา ชีวิต)...๑๓
	อูรพโ: อูรพวิก (หนตวา ชีวิต)...๑๓
	พลิส: พาลิสสิโก (คณหาติ)...๑๔

ตรัตยาพิททิต

สงโฆ: สงฆิก (สนตค)...๑๔	สงโฆ: สงฆิก (สนตค)...๑๔
ปุคคโล: ปุคคลิก (สนตค)...๑๔	ปุคคโล: ปุคคลิก (สนตค)...๑๔
ปีตา: เปตติก (สนตค)...๑๔	ปีตา: เปตติโก (อาคต)...๑๔
ปีตา: เปตติโก (อาคต)...๑๔	มาตา: มาติโก (อาคต)...๑๔
มาตา: มาติโก (อาคต)...๑๔	อกโข: อกโขโก (ทิพพติ)...๑๔
อกโข: อกโขโก (ทิพพติ)...๑๔	ปัศกุล: ปัศกุลิก (ชาเรติ)...๑๔
ปัศกุล: ปัศกุลิก (ชาเรติ)...๑๔	ปัศกุล: ปัศกุลิก (สีลตถ)...๑๔
ปัศกุล: ปัศกุลิก (สีลตถ)...๑๔	อรณญ: อารณญิก (วสติ/สีลตถ)...๑๔
อรณญ: อารณญิก (วสติ/สีลตถ)...๑๔	สุสาน: โสสานิก (วสติ/สีลตถ)...๑๕
สุสาน: โสสานิก (วสติ/สีลตถ)...๑๕	เอกาสน: เอกาสนิก (ภณชติ/สีลตถ)...๑๕
เอกาสน: เอกาสนิก (ภณชติ/สีลตถ)...๑๕	อุโปสโล: อุโปสลิก (สมาทียติ)...๑๕
อุโปสโล: อุโปสลิก (สมาทียติ)...๑๕	สนทิมุฏฐ: สนทิมุฏฐิก (อรหติ)...๑๕
สนทิมุฏฐ: สนทิมุฏฐิก (อรหติ)...๑๕	กาล: กาลิก (นียุตต)...๑๕
กาล: กาลิก (นียุตต)...๑๕	เอหิปสสาดิ: เอหิปสสิโก (อรหติ)...๑๕
เอหิปสสาดิ: เอหิปสสิโก (อรหติ)...๑๕	อุปนโย: โอปนโยโก (อรหติ)...๑๕
อุปนโย: โอปนโยโก (อรหติ)...๑๕	ปสาโท: ปสาทิก (ชเนติ/อาหริติ)...๑๕
ปสาโท: ปสาทิก (ชเนติ/อาหริติ)...๑๕	

ราคาพิททิต

ณ.....๑๕	ณ.....๑๕
กสาโว: กาสาว (รัตต)...๑๕	กสาโว: กาสาว (รัตต)...๑๕
กสาโย: กาสาย (รัตต)...๑๕	กสาโย: กาสาย (รัตต)...๑๕
หลิททา: หาลิทท (รัตต)...๑๕	หลิททา: หาลิทท (รัตต)...๑๕
นีล: นีล (รัตต)...๑๖	นีล: นีล (รัตต)...๑๖
มทิส: มาทิส (สามิกตถ)...๑๖	มทิส: มาทิส (สามิกตถ)...๑๖
สุกร: สุกร (สามิกตถ)...๑๖	สุกร: สุกร (สามิกตถ)...๑๖
กจจายน: กจจายน (สามิกตถ)...๑๖	กจจายน: กจจายน (สามิกตถ)...๑๖
มฆา: มาฆ (นียุตต)...๑๖	มฆา: มาฆ (นียุตต)...๑๖
มฆา: มาฆ (นียุตต)...๑๖	มฆา: มาฆ (นียุตต)...๑๖
วิสาขา: เวสาข (นียุตต)...๑๖	วิสาขา: เวสาข (นียุตต)...๑๖
อาสาฬหา: อาสาฬโ (นียุตต)...๑๖	อาสาฬหา: อาสาฬโ (นียุตต)...๑๖
กตติกา: กตติโก (นียุตต)...๑๖	กตติกา: กตติโก (นียุตต)...๑๖
มคโร: มาคโร (ชาติ)...๑๖	มคโร: มาคโร (ชาติ)...๑๖
มคโร: มาคโร (วสติ)...๑๖	มคโร: มาคโร (วสติ)...๑๖
มคโร: มาคโร (อิสสร)...๑๗	มคโร: มาคโร (อิสสร)...๑๗
นคร: นาคโร (วสติ)...๑๗	นคร: นาคโร (วสติ)...๑๗
อรณญ: อารณญิก (วสติ/ติฏฐติ)...๑๗	อรณญ: อารณญิก (วสติ/ติฏฐติ)...๑๗
ชนปโ: ชานปโ (วสติ)...๑๗	ชนปโ: ชานปโ (วสติ)...๑๗
ติปิฏก: เตปิฏิก (ชาเรติ)...๑๗	ติปิฏก: เตปิฏิก (ชาเรติ)...๑๗
เตปิฏก: เตปิฏิก (ชาเรติ)...๑๗	เตปิฏก: เตปิฏิก (ชาเรติ)...๑๗
คพโ: คพโ (นิพพตต)...๑๗	คพโ: คพโ (นิพพตต)...๑๗

บียะ: ปายาโส (นิพพตต).....	๑๗
วยากรณ: เวยยากรโณ (อธิเต).....	๑๗
มโน: มานัส (ภา).....	๑๗
อุโร: โอโรโส (ภา/ชาต).....	๑๗
มิตโต: เมตตยา (ภา).....	๑๘

ชาตาทิต্তทิต

อิม..... ๑๘

ปุเร: ปุริโม (ชาต/ภา).....	๑๘
อุปริ: อุปริโม (ชาต/ภา).....	๑๘
มชณ: มชณิม (ชาต/ภา).....	๑๘
ปจฉา: ปจฉิม ปจฉิมยา (ชาต/ภา).....	๑๘
เหฎฐา: เหฎฐิม (ชาต/ภา).....	๑๘
อนโต: อนติม (นิยุตต).....	๑๘
อนโต: อนติม (ภา).....	๑๘
ปจจนโต: ปจจนติม (ภา).....	๑๘
ปุตโต: ปุตติม (อตถิ).....	๑๘

อีย..... ๑๘

มนุสสชาติ: มนุสสชาติโย (ชาต).....	๑๘
อสสชาติ: อสสชาติโย (ชาต).....	๑๘
ปณตติชาติ: ปณตติชาติโย (ชาต/อตถิ).....	๑๙
ปณจวคโค: ปณจวคคโย (ภา).....	๑๙
อุทร: อุทรีย (ภา).....	๑๙
อตตยา: อตตนิย (สามิกตถ).....	๑๙
อตตยา: อตตนิโย (ชาต).....	๑๙
หานภาโค: หานภาคโย (อตถิ/ส่วตตติ).....	๑๙
โพธิปกโข: โพธิปกขยา (ภา).....	๑๙

กีย..... ๑๙

อนโร: อนรคโย (นิยุตต).....	๑๙
----------------------------	----

สมุหัตถทิต

กณ..... ๑๙

มนุสโส: มานุสโก (สมุห).....	๑๙
มยุโร: มายูโรโก (สมุห).....	๑๙
กโปโต: กาโปตโก (สมุห).....	๑๙
มหิสโส: มาหิสโก (สมุห).....	๒๐

ณ..... ๒๐

มนุสโส: มานุโส (สมุห).....	๒๐
มยุโร: มายูโร (สมุห).....	๒๐
กโปโต: กาโปโต (สมุห).....	๒๐

ทวิ: ทวย (สมุห).....	๒๐
ติ: ตย (สมุห).....	๒๐
ติปิฏก: เตปิฏก (สมุห).....	๒๐
ติมาส: เตมาส (สมุห).....	๒๐

ตา..... ๒๐

คาโม: คามาตา (สมุห).....	๒๐
ชโน: ชนตา (สมุห).....	๒๐
สหयो: สหายตา (สมุห).....	๒๐

ฐานัตถทิต

อีย..... ๒๑

มหน: มหนีย (ฐาน).....	๒๑
พนธน: พนธนีย (ฐาน).....	๒๑
โมจน: โมจนีย (ฐาน).....	๒๑
ปสาทน: ปสาทนีย (ฐาน).....	๒๑
รชน: รชนีย (ฐาน).....	๒๑
สมโมหน: สมโมหนีย (ฐาน/อรหติ).....	๒๑
ทสสน: ทสสนีย ทสสนียา (อรหติ).....	๒๑
ปูชน: ปูชนีย ปูชนียโย (อรหติ).....	๒๑
อุปาทาน: อุปาทานีย (หิต).....	๒๑
อุทร: อุทรีย (ภา).....	๒๑

เออย..... ๒๑

ทกขินยา: ทกขินียโย (อรหติ).....	๒๑
---------------------------------	----

พหุลัตถทิต

อาล..... ๒๑

อภิขมา: อภิขมาล (ปกติ/พหุล).....	๒๑
สีต: สีตาล (ปกติ/พหุล).....	๒๒
ทยา: ทยาล (ปกติ/พหุล).....	๒๒
ธโซ: ธซาล (ปกติ/พหุล).....	๒๒

เสฎฐัตถทิต

ตร..... ๒๒

ปาป: ปาปโตร (วิเสส).....	๒๒
ปณตติ: ปณตติตร (วิเสส).....	๒๒
หีน: หีนโตร (วิเสส).....	๒๒
ปณิต: ปณิตตร (วิเสส).....	๒๒

ตม..... ๒๒

ปาป: ปาปตโม (อตถิวิเสส).....	๒๒
ปณตติ: ปณตติตโม (อตถิวิเสส).....	๒๒

หีน: หีนตโม (อตถิวิเสส).....	๒๒
ปณิต: ปณิตตโม (อตถิวิเสส).....	๒๒

อียิสสก..... ๒๒

ปาป: ปาปียิสสก (วิเสส).....	๒๒
-----------------------------	----

อีย..... ๒๒

ปาป: ปาปีย (วิเสส).....	๒๒
อปป: กณีย (วิเสส).....	๒๒
วุฑฒ: เขยโย (วิเสส).....	๒๓
ปสตถ: เสยโย (วิเสส).....	๒๓

อัญฐ..... ๒๓

ปาป: ปาปัญฐ (อตถิวิเสส).....	๒๓
อปป: กณัญฐ (อตถิวิเสส).....	๒๓
วุฑฒ: เขญญ (อตถิวิเสส).....	๒๓
ปสตถ: เสญญ (อตถิวิเสส).....	๒๓

ตัสสัสถิตัตถทิต

วี..... ๒๓

เมธา: เมธาวี เมธาวินิ (อตถิ).....	๒๓
มายา: มายาวี มายาวินิ (อตถิ).....	๒๓

สี..... ๒๓

สุเมธา: สุเมธโส (อตถิ).....	๒๓
โลโม: โลมโส (อตถิ).....	๒๔

สี..... ๒๔

ตโป: ตปสี ตปสสี ตปสินิ (อตถิ).....	๒๔
เตโช: เตชสี (อตถิ).....	๒๔
ยโส: ยสสี ยสสสี (อตถิ).....	๒๔

อิก..... ๒๔

ทณโฆ: ทณทโก (อตถิ).....	๒๔
อตถ: อตถโก อตถิกา (อตถิ).....	๒๔
กุกุมพ: กุกุมพโก (อตถิ).....	๒๔
อนาถปิณโฆ: อนาถปิณทโก (อตถิ).....	๒๔
สมมาทัญฐิ: สมมาทัญฐิโก (อตถิ).....	๒๔
ปัสกุล: ปัสกุลโก (อตถิ).....	๒๔
วสโส/วสส: วสสโก (ภา).....	๒๔

อี..... ๒๔

สุข: สุขิ สุขินิ (อตถิ).....	๒๔
ทณโฆ: ทณท ทณทินิ (อตถิ).....	๒๔
โกโค: โกคิ โกคินิ (อตถิ).....	๒๕
อาตาโป: อาตาศิ (อตถิ).....	๒๕

มจฉร์: มจฉร์ (อดีต).....	๒๕
ลาภ: ลาภี (อดีต).....	๒๕
เวร: เวรี (อดีต).....	๒๕
วโส: วสี (อดีต).....	๒๕
พล: พลี (อดีต).....	๒๕
กุ่มพ: กุ่มพ กุ่มพินี (อดีต).....	๒๕
คพภ: คพภินี (อดีต).....	๒๕
ขาล: ขาลี ขาลีณี (อดีต).....	๒๕
ภาค: ภาคี ภาคินี (อดีต).....	๒๕
โสภ: โสภี โสภินี (อดีต).....	๒๕
หตธ: หตธินี (อดีต).....	๒๕
ลชช: ลชชี (อดีต).....	๒๕
อลชช: อลชชี (อดีต).....	๒๖
ร.....	๒๖
มจ: มจโร (อดีต).....	๒๖
มุข: มุขโร (อดีต).....	๒๖
รุจ: รุจโร (อดีต).....	๒๖
วนตุ.....	๒๖
คุณ: คุณวา คุณวานตี คุณวตี (อดีต).....	๒๖
พล: พลวา พลวตี พลวานตี (อดีต).....	๒๖
ชน: ชนวา (อดีต).....	๒๖
ปณญา: ปณญวา (อดีต).....	๒๖
ปณญ: ปณญวา (อดีต).....	๒๖
สีล: สีลวา (อดีต).....	๒๖
อุภูฐาน: อุภูฐานวา (อดีต).....	๒๖
ภค: ภควา (อดีต).....	๒๖
ภาค: ภาควา (อดีต).....	๒๗
วณโณ: วณณวา (อดีต).....	๒๗
มนตุ.....	๒๗
อายุ: อายุสมา (อดีต).....	๒๗
สติ: สติมา (อดีต).....	๒๗
จกขุ: จกขุมา (อดีต).....	๒๗
ชุตติ: ชุตติมา (อดีต).....	๒๗
ธิตติ: ธิตติมา (อดีต).....	๒๗
อิมนตุ.....	๒๗
ปุตโต: ปุตติมา (อดีต).....	๒๗
ปาปี: ปาปีมา (อดีต).....	๒๗
ณ.....	๒๗
สหธา: สหธา (อดีต).....	๒๗
มจฉร์: มจฉร์ (อดีต).....	๒๗

ปณญา: ปณญา (อดีต).....	๒๗
ตโป: ตาโป (อดีต).....	๒๘
ปกติศัพท์	
มย.....	๒๘
สุวรรณ: สุวรรณมย์ โสวรรณมย์ (ปกติ/วิการ).....	๒๘
มตติกา: มตติกา (ปกติ/วิการ).....	๒๘
อโย: อโยมย์ (ปกติ/วิการ).....	๒๘
ทารุ: ทารุ (ปกติ/วิการ).....	๒๘
โค: โคมย์ (ปกติ/นิพพต).....	๒๘
อิทธิ: อิทธิมย์ (ปกติ).....	๒๘
ทาน: ทานมย์ (ปกติ).....	๒๘
มน: มโนมโย (ปกติ/นิพพน).....	๒๙

สังขยศัพท์

ก.....	๒๙
ทวิ: ทวิก ทุก (ปริมาณ).....	๒๙
ติ: ติ (ปริมาณ).....	๒๙
ตตก.....	๒๙
ต: ตตต (ปริมาณ).....	๒๙
เอต: เอตตต (ปริมาณ).....	๒๙
อวตก.....	๒๙
ต: ตวต (ปริมาณ).....	๒๙

ปฐนศัพท์

ติย.....	๒๙
ทวิ: ทติโย (ปฐน).....	๒๙
ติ: ตติโย (ปฐน).....	๒๙
ณ.....	๒๙
จตุ: จตุคโธ (ปฐน).....	๒๙
ฐิ.....	๓๐
ฉ: ฉฐฐ ฉฐฐโม (ปฐน).....	๓๐
ม.....	๓๐
ปณจ: ปณจโม (ปฐน).....	๓๐
สตต: สตตโม (ปฐน).....	๓๐
เอกาทส: เอกาทสมี (ปฐน).....	๓๐
อิ.....	๓๐
เอกาทส: เอกาทสี เอกาทสี (ปฐน).....	๓๐
จตุททส: จาตุททสี จาตุททสี (ปฐน).....	๓๐

ทวาทส: ทวาทสี (ปฐน).....	๓๐
ปฐนสังขยา กับ อชต คัพท.....	๓๐

วิภาคศัพท์

ธา.....	๓๐
เอก: เอกธา (วิภาค).....	๓๐
ทวิ: ทวิธา (วิภาค).....	๓๑
โส.....	๓๑
ปท: ปทโส (วิภาค).....	๓๑
สุดต: สุดตโส (วิภาค).....	๓๑
อนตม: อนตมโส (ปริจเฉท).....	๓๑

ภาวศัพท์

ตต.....	๓๑
จหนโ: จหนตต (ภาว).....	๓๑
มนุสโส: มนุสสตต (ภาว).....	๓๑
ทณฐิ: ทณฐิตต (ภาว).....	๓๑
ปจโก: ปจกตต (ภาว).....	๓๑
นีล: นีลตต (ภาว).....	๓๑
วสี: วสีตต (ภาว).....	๓๑
อรทา: อรทตต (ภาว).....	๓๑
อณญธา: อณญถตต (ภาว).....	๓๑
ณย.....	๓๒
ปณฐิโต: ปณฐิจจ (ภาว).....	๓๒
ปุโรหิโต: ปุโรหิจจ (ภาว).....	๓๒
กุสโล: โกสลล (ภาว).....	๓๒
พราหมโณ: พราหมณญ (ภาว).....	๓๒
สมโณ: สามณญ (ภาว).....	๓๒
สมาน: สามณญ (ภาว).....	๓๒
สุทโ: สุธชช (ภาว).....	๓๒
ทายาโ: ทายชช (ภาว).....	๓๒
ปุริโส: ปุริสส (ภาว).....	๓๒
นิปโก: เนปุก (ภาว).....	๓๓
อุปมา: โอปมม (ภาว).....	๓๓
พหุสโต: พหุสจจ (ภาว).....	๓๓
สมปชาโน: สมปชณญ (ภาว).....	๓๓
อโรโค: อโรคค (ภาว).....	๓๓
กรณา: การุณญ (ภาว).....	๓๓
ทพพโ: ทพพลย (ภาว).....	๓๓
อลโส: อลสย อลสีย (ภาว).....	๓๓
ทลิตโ: ทลิตทีย ทลิตทีย (ภาว).....	๓๓

อนโณ: อนณย (ภาว).....	๓๔
มจจโร: มจจริย (ภาว).....	๓๔
อิสสโร: อิสสรีย (ภาว).....	๓๔
สุจิ: โสเจยย (ภาว).....	๓๔
มฏฐสติ: มฏฐสจจ (ภาว).....	๓๔
วิปุลโ: เวปุลล (ภาว).....	๓๔
วิกล: เวกull (ภาว).....	๓๔
คิลานโ: เคลลณญ (ภาว).....	๓๔
กุสิโท: โกสชช (ภาว).....	๓๔
สุมนโ: โสมนสส (ภาว).....	๓๕
ทุมโน: โทมนสส (ภาว).....	๓๕
ราชา: รชช (ภาว).....	๓๕
ภาโค: ภาคย (ภาว).....	๓๕
อธิปติ: อธิปจจ (ภาว).....	๓๕
วิสาร์โ: เวสาร์ชช (ภาว).....	๓๕
ตตน.....	๓๕
ปฤชชโน: ปฤชชชตตณ (ภาว).....	๓๕
เวทโน: เวทตตณ (ภาว).....	๓๕
ชាយา: ชายตตณ (ภาว).....	๓๕
ชาโร: ชารตตณ (ภาว).....	๓๕
ตา.....	๓๕
มุต: มุตตา (ภาว).....	๓๕
สพพณญ: สพพณญตา (ภาว).....	๓๖
ปารมี: ปารมิตา (ภาว).....	๓๖
นิทธาราโม: นิทธารามตา (ภาว).....	๓๖
ภสสาราโม: ภสสารามตา (ภาว).....	๓๖
สหાયโ: สหายตา (ภาว).....	๓๖
สหพโย: สหพยตา (ภาว).....	๓๖
ณ.....	๓๖
วิสม: เวสม (ภาว).....	๓๖
สุจิ: โสจ (ภาว).....	๓๖
มุต: มุตทว (ภาว).....	๓๖
อุช: อุชชว (ภาว).....	๓๖

สมคโค: สามคคี (ภาว).....	๓๖
ครุ: คารโว (ภาว).....	๓๖
ภค: ภาค (อตถิ).....	๓๗
กณ.....	๓๗
รมณีย: รมณียก (ภาว).....	๓๗
มนุญญ: มานุญญก (ภาว).....	๓๗
ณีย.....	๓๗
วีโร: วีริย (ภาว).....	๓๗
อลโส: ออลสิย (ภาว).....	๓๗
ณเอย.....	๓๗
สุจิ: โสเจยย (ภาว).....	๓๗
กวิ กวี: กวาเวยย (ภาว).....	๓๗
อธิปติ: อธิปเตยย (ภาว).....	๓๗
เถโน: เถยย (ภาว).....	๓๗
พยุ.....	๓๘
ทาโส: ทาสพย (ภาว).....	๓๘
ต.....	๓๘
สพพณญ: สพพณญต (ภาว).....	๓๘
อัพยยตัทธิต	
ถา.....	๓๘
ย: ยถา (ปการ).....	๓๘
ต: ตถา (ปการ).....	๓๘
สพพ: สพพถา (ปการ).....	๓๘
อณญ: อณญถา (ปการ).....	๓๘
ถ.....	๓๘
กั: กถ (ปการ).....	๓๘
อิม: อิตถ (ปการ).....	๓๘
กชตตุ.....	๓๘
ติ: ติกชตตุ (วาร).....	๓๘
พหุ: พหุกชตตุ (วาร).....	๓๘

นิสสิตตัทธิต

ถ.....	๓๘
ทญจ: ทญจull (นิสสิต).....	๓๘
เวท: เวทull (นิสสิต).....	๓๘

อุปมาตัทธิต

อียิตตตุ.....	๓๘
ฐโม: ฐมายิตต (วีย).....	๓๘
ติมิร: ติมิรายิตต (วีย).....	๓๘

อเนกัตถตัทธิต

ย.....	๓๘
ถโน: ถณญ (ชาต).....	๓๘
ชน: ชนญ (สวัตตติ).....	๓๘
กम्म: กम्मณญ (สาจ).....	๓๘
ณ.....	๓๘
พยาวโฏ: เวยยาวจจ (กम्म).....	๓๘
ภิสโซ: ภอสชช (กम्म).....	๓๘

สัถถตัทธิต

ณิก.....	๓๘
จาดุมมหาราชาโน: จาดุมมหาราชิกา (สกตถ)	..... ๓๘
สสงขาโร: สสงขาริก (สกตถ).....	๓๘
ตา.....	๓๘
เทโว: เทวตา (สกตถ).....	๓๘
มย.....	๔๐
ทาน: ทานมย (สกตถ).....	๔๐
ณ.....	๔๐
กรณา: การณญ (สกตถ).....	๔๐
ยถาญต: ยถาญจจ (สกตถ).....	๔๐
อุปมา: โอปมม (สกตถ).....	๔๐

ปทานุกรมศัพท์ตัดทิต

ก	คุณวา.....๒๖	ตตตัก.....๒๙	ทสสนียา.....๒๑	นี้ลั.....๑๖	ปุลณฺวา.....๒๖
กจจาโน.....๘	เคลณญ.....๓๔	ตถา.....๓๘	ทสสนียโย.....๒๑	เนปกกั.....๓๓	ปุตติมา.....๒๗
กจจายน.....๑๖	โคตมี.....๘	ตปสีน.....๒๔	ทฬิททีย.....๓๓	เนรยโก.....๑๑	ปุตติโม.....๑๘
กจจาโย.....๘	โคตโม.....๘	ตปสี.....๒๔	ทานมย.....๒๘, ๔๐	ป	ปุกฺขชนตตณ.....๓๕
กตณฺดา.....๓๖	โคมย.....๒๘	ตปสี.....๒๔	ทายชช.....๓๒	ปจจนฺติโม.....๑๘	ปุริโม.....๑๘
กตตีโก.....๑๖	จ	ตย.....๒๐	ทารมย.....๒๘	ปจจิมมา.....๑๘	ปุชณีย.....๒๑
กถ.....๓๘	จกขุมา.....๒๗	ตาปโส.....๒๘	ทาลิททีย.....๓๓	ปจจิมโม.....๑๘	ปุชเนยโย.....๒๑
กนิฏฐ.....๒๓	จตุกกั.....๒๙	ตาวตัก.....๒๙	ทาสพโย.....๓๘	ปจจกั.....๒๙	ปุริโก.....๑๑
กนิโย.....๒๒	จตุตโก.....๒๙	ตีก.....๒๙	ทาฬิททีย.....๓๓	ปจจโม.....๓๐	เปตตีก.....๑๔
กมมณฺดา.....๓๙	จตุฎมิโก.....๑๒	ตีกขตต.....๓๘	ทิกฺฐธมฺมิโก.....๑๒	ปจจวคคิโย.....๑๙	เปตตีก.....๑๔
กมมณฺญ.....๓๙	จตุฎมิโก.....๑๒	ตีมรยิตต.....๓๙	ทิมายุดา.....๓๖	ปจจววา.....๒๖	เปริสส.....๓๒
กาโปตโก.....๑๙	จันทต.....๓๑	เตจวีริโก.....๑๔	ทัก.....๒๙	ปจจญ.....๒๗	เปริทิจจ.....๓๒
กาโปโต.....๒๐	จาทุททสี.....๓๐	เตชสี.....๒๔	ทุกฺฐลล.....๓๘	ปณฺตโตโม.....๒๒	พ
กายิก.....๑๑	จาทุททสี.....๓๐	เตปิฏกั.....๒๐	ทุตติโย.....๒๙	ปณฺตโตโร.....๒๒	พราหมณฺญ.....๓๒
การุณฺญ.....๓๓, ๔๐	จาดมมหาราชิกา.....๓๙	เตปิฏโก.....๑๗	ทุพพลย.....๓๓	ปณฺทิจจ.....๓๒	พนธณีย.....๒๑
กาลโก.....๑๕	จิตตกมมณฺดา.....๓๙	เตมาส.....๒๐	ทูลสีลย.....๓๓	ปณฺชิตชาตโย.....๑๙	พลวตี.....๒๖
กาเวย.....๓๗	จิตตกมมณฺญ.....๓๙	เตลิก.....๑๐	เทวตา.....๓๙	ปณฺชิตโตโม.....๒๒	พลวานตี.....๒๖
กาสา.....๑๕	เจตสีโก.....๑๓	เตลิก.....๑๐	โทมนสส.....๓๕	ปณฺชิตโตโร.....๒๒	พลวา.....๒๖
กาสา.....๑๕	ฉ	เตลิก.....๑๐	โทวารโก.....๑๒	ปลิโก.....๑๒	พลี.....๒๕
กิตตัก.....๒๙	ฉกั.....๒๙	ถ	ธ	ปทโส.....๓๑	พทุกขตต.....๓๘
กิลสมย.....๒๘	ฉนฺฐโม.....๓๐	ถณญ.....๓๙	ธชาล.....๒๒	ปสทณีย.....๒๑	พาลิสโก.....๑๔
กัญมพิโก.....๒๔	ฉนฺฐ.....๓๐	ถยย.....๓๗	ธณญ.....๓๙	ปัสสุลโก.....๑๔, ๒๔	พาทุสจจ.....๓๓
กัญมพิน.....๒๕	ฉทวารโก.....๑๒	ท	ธนวา.....๒๖	ปางกตต.....๓๑	พุทฺธสาสนโก.....๑๒
กัญมพิ.....๒๕	ฉพคคิยา.....๑๙	ทวย.....๒๐	ธมฺมิโก.....๑๒	ปาทีโก.....๑๑	พุทฺธโก.....๑๒
โกณทณฺเณ.....๑๐	ช	ทวาทสี.....๓๐	ธิตติมา.....๒๗	ปาปโตโม.....๒๒	โพธิปุกฺขิยา.....๑๙
โกรพโย.....๑๐	ชนดา.....๒๐	ทวารโก.....๑๒	ธุมายิตต.....๓๙	ปาปโตโร.....๒๒	ภ
โกสชช.....๓๔	ชานปโท.....๑๗	ทวิก.....๒๙	น	ปาปิฏฐ.....๒๓	ภควา.....๒๖
โกสลล.....๓๒	ชยตตณ.....๓๕	ทวิธา.....๑๑	นวกมฺมิโก.....๑๓	ปาปิมา.....๒๗	ภคคโว.....๙
ค	ชารตตณ.....๓๕	ทกขิ.....๙	นวก.....๒๙	ปาปิยิสสโก.....๒๒	ภณฑาคารโก.....๑๓
คนโร.....๒๗	ชาลินี.....๒๕	ทกขิณเยยโย.....๒๑	นาคริโก.....๑๑	ปาปิโย.....๒๒	ภสฺสสารมตา.....๓๖
คพภินี.....๒๕	ชาลี.....๒๕	ทณฺทโก.....๑๑, ๒๔	นาคโร.....๑๗	ปายาโส.....๑๗	ภควา.....๒๗
คพโก.....๑๗	ชุตติมา.....๒๗	ทณฺทิตต.....๑๑	นาฏปุตติโก.....๙	ปารทารโก.....๑๒	ภคินี.....๒๕
คามตา.....๒๐	ชฎฐ.....๒๓	ทณฺทินี.....๒๔	นาฏปุตติโย.....๙	ปารมิตา.....๓๖	ภคินเยยยา.....๙
คารโว.....๓๗	ชนทตติโก.....๙	ทณฺที.....๒๔	นาวิก.....๑๐	ปาสานมย.....๒๘	ภคินเยยโย.....๙
คณวตี.....๒๖	ชโย.....๒๓	ทยาล.....๒๒	นาวิก.....๑๐	ปาสาทโก.....๑๕	ภคิ.....๒๕
คณวต.....๒๖	ด	ทลททีย.....๓๓	นิททารมตา.....๓๖	ปาทุเนยโย.....๒๑	ภาค.....๓๗
คณวต.....๒๖	ดติโย.....๒๙	ทสก.....๒๙	นีสตต.....๓๑	ปิต.....๑๖	ภาคย.....๓๕
คณว.....๒๖				ปุกคคิก.....๑๔	

ภาคพายัพ.....๑๐	มาหิส.....๑๖	วจฉายน.....๘	สนทวิภูฏิก.....๑๕	โสทชช.....๓๒	อาธิปัจจ.....๓๕
ภาวนามย.....๒๘	มิจฉาทิภูฏิก.....๑๓	วฉนวนา.....๒๗	สพพณญต์.....๓๘	ห	อาธิปะเตย.....๓๗
ภาวนามยา.....๒๘	มุขโร.....๒๖	วสิตต์.....๓๑	สพพณญตา.....๓๖	หตถินี.....๒๕	อาณณย.....๓๔
เภสชช.....๓๙	มุกฐสจจ.....๓๔	วสี.....๒๕	สพพธา.....๓๘	หตถี.....๒๕	อาปายิก.....๑๑
โกคินี.....๒๕	มุกฐตา.....๓๕	วสสิโก.....๒๔	สมโมทนีโย.....๒๑	ทานภาคโย.....๑๙	อาพาทิก.....๑๓, ๒๔
โกคี.....๒๕	เมตตา.....๑๘	วาสิก.....๑๑	สมปชณญ.....๓๓	ทาลิทท.....๑๖	อาภิชมมิโก.....๑๒
ม	เมธาวิ.....๒๓	วารุณิ.....๙	สมมาทวิภูฏิก.....๑๓, ๒๔	ทาลิทท.....๑๖	อายสุมา.....๒๗
มจฉริย.....๓๔	เมธาวิ.....๒๓	वासि.....๙	สสงชาริก.....๓๙	ทินตโม.....๒๒	อารณญโก.....๑๗
มจฉรี.....๒๕	โมคคกလာโน.....๘	वासि.....๙	สหพยตา.....๓๖	ทินตโร.....๒๒	อารณญโก.....๑๔
มจฉิโก.....๑๓	โมคคกလာโย.....๘	वासिภูฏี.....๘	สหยาตา.....๒๐, ๓๖	เทญญิม.....๑๘	อาโรคย.....๓๓
มจฉโร.....๒๗	โมนันย.....๒๑	वासिภูฏ.....๘	สากฎิก.....๑๑	เทรณญโก.....๑๓	อาลสิย.....๓๓, ๓๗
มชฉิมโม.....๑๘	ย	वासुเทวี.....๘	สากุณิก.....๑๓	อ	อาลสย.....๓๓
มตติคามย.....๒๘	ยตตัก.....๒๙	वासुเทโว.....๘	สามคค.....๓๖	อกาลิก.....๑๕	อาสาพโท.....๑๖
มทนีย.....๒๑	ยถา.....๓๘	วรีย.....๓๗	สามณญ.....๓๒	อกชิก.....๑๔	อิตถ.....๓๘
มททว.....๓๖	ยถาญจ.....๔๐	เวกถล.....๓๔	สามณโร.....๑๐	อชชว.....๓๖	อิทธิมย.....๒๘
มธโร.....๒๖	ยสวา.....๒๖	เวทนต์น.....๓๕	สามณโร.....๑๐	อณญถต.....๓๑	อิสสรีย.....๓๔
มนุสสชาติโย.....๑๘	ยสสี.....๒๔	เวทถล.....๓๘	สารีริก.....๑๓	อณญา.....๓๘	อุฎฐานวา.....๒๖
มนุสสตต.....๓๑	ยสสี.....๒๔	เวทเวโร.....๑๐	สีตาล.....๒๒	อญจก.....๒๙	อุทริย.....๑๙
มโนมโย.....๒๙	ร	เวนเตยโย.....๙	สีลมย.....๒๘	อตตนิย.....๑๙	อุทริย.....๒๑
มหาการุณิก.....๑๓	รชนีย.....๒๑	เวปุลล.....๓๔	สีลวา.....๒๖	อตตนิโย.....๑๙	อุปริโม.....๑๘
มาคธิโก.....๑๑	รชช.....๓๕	เวยยากรณิก.....๑๒	สุชนี.....๒๔	อตถิกา.....๒๔	อุปาทานีย.....๒๑
มาคธ.....๑๖ p.	รธิโก.....๑๓	เวยยากรณ.....๑๗	สุช.....๒๔	อตถิก.....๒๔	อุโปสถิก.....๑๕
มาควิก.....๑๓	ราชคหิก.....๑๑	เวยยาวจ.....๓๙	สุตตโส.....๓๑	อทธิโก.....๑๒	อุลุมปิโก.....๑๐
มาฆ.....๑๖	รามณียก.....๓๗	เวรี.....๒๕	สุเมธโส.....๒๓	อนาถปิณชิก.....๒๔	เอกธา.....๓๐
มาติโก.....๑๔	รูกขมุลิก.....๑๔	เวสม.....๓๖	สุวรรณมย.....๒๘	อนตมโส.....๓๑	เอกาทสม.....๓๐
มานวิกา.....๙	รุจิร.....๒๖	เวสาช.....๑๖	สุกร.....๑๖	อนติม.....๑๘	เอกาทสี.....๓๐
มานโว.....๙	โรหิเนยโย.....๙	เวสารชช.....๓๕	สุกริก.....๑๓	อนติโม.....๑๘	เอกาทสี.....๓๐
มานส.....๑๗	ล	ส	เสฏฐ.....๒๓	อนชกโย.....๑๙	เอกาสนิก.....๑๕
มานสิก.....๑๒	ลชช.....๒๕	สกายปุตติโก.....๙	เสยโย.....๒๓	อภิชมาล.....๒๑	เอตตตัก.....๒๙
มานุญญก.....๓๗	ลาลิ.....๒๕	สกายปุตติโย.....๙	โสกริก.....๑๓	อโยมย.....๒๘	เอธิปสสิโก.....๑๕
มานุสโก.....๑๙	ลลนิ.....๑๑	สงฆิก.....๑๔	โสกนี.....๒๕	อรทต.....๓๑	โอปกโว.....๙
มานุโส.....๒๐	โลณิก.....๑๑	สงฆิกา.....๑๔	โสกี.....๒๕	อลชช.....๒๖	โอปนยิก.....๑๕
มายาวินี.....๒๓	โลมโส.....๒๔	สงฆิก.....๑๔	โสจ.....๓๖	อสสชาติโย.....๑๘	โอปมม.....๓๓, ๔๐
มายาวี.....๒๓	ว	สงฆิก.....๑๒, ๑๔	โสเจยย.....๓๔, ๓๗	อาณณย.....๓๔	โอปายิก.....๑๓
มายูรโก.....๑๙	วฉาโน.....๘	สติมา.....๒๗	โสมนสส.....๓๕	อาตาปี.....๒๕	โอรพทิก.....๑๓
มายูโร.....๒๐		สตตัก.....๒๙	โสวณมย.....๒๘	อาทิกมมิโก.....๑๓	โอโรโส.....๑๗
มาหิสโก.....๒๐		สตตโม.....๓๐	โสสานิก.....๑๕	อาทิจโจ.....๑๐	โอลุมปิโก.....๑๐
		สทโร.....๒๗			

โคตตตัทธิต

ณ ฌายน ฌาน ฌมย ฌนิ ฌภิก ฌว ฌนร
แทน อปจจ โคตต ปุตต เหล่ากอ เชื้อสาย
ลูก ลูกหลาน วงศ์ โคตร บุตรธิดา

ณ

ปุ. แจกอย่าง ชน (โคตโม)
อิต. ลง อี ปัจ. แจกอย่าง นารี (โคตมี)
นปุ. แจกอย่าง กุล (โคตม)

วสิฏฐะ: วสิฏฐิ วสิฏฐี (อปจจ...)

วสิฏฐิ (พระ)วสิฏฐะ^๑ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วสิฏฐิ	ณ โคตตตัทธิต แทน อปจจ ...
วสิฏฐิ	ณ พฤทธิ อ เป็น อา
วสิฏฐิ	อ ลบ ณ
วสิฏฐิ วสิฏฐี	
วสิฏฐิ	อี ลง อี ปัจ. อิต.
วสิฏฐี	

วิ. วสิฏฐิสส อปจจ วสิฏฐิ วาเสฏฐิ^๒
เหล่ากอ/ลูก/เชื้อสาย แห่งวสิฏฐะ

วิ. วสิฏฐิสส ปุตโต วสิฏฐิ ลูกชายแห่งวสิฏฐะ

วิ. วสิฏฐิสส อิตา วสิฏฐี ลูกสาวแห่งวสิฏฐะ

วิ. วสิฏฐิสส กุล วสิฏฐี ตระกูลแห่งวสิฏฐะ

โคตโม: โคตโม โคตมี (อปจจ)

โคตโม โคตมะ, ชื่อโคตร อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
โคตโม	ณ โคตตตัทธิต แทน อปจจ
โคตโม	อ ลบ ณ
โคตโม	
โคตมี	อี ลง อี ปัจ. อิต.

โคตมี

วิ. โคตมสส อปจจ โคตโม โคตมี โคตม
เหล่ากอแห่งโคตมะ

วสุเทโว: วสุเทโว วสุเทวี (อปจจ)

วสุเทโว วสุเทวะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วสุเทโว	ณ โคตตตัทธิต
วสุเทโว	ณ พฤทธิ อ เป็น อา
วสุเทโว	อ ลบ ณ
วสุเทวี	
วสุเทวี	อี ลง อี ปัจ. อิต.
วสุเทวี	

วิ. วสุเทวสส อปจจ วสุเทโว วสุเทวี
วสุเทวี เหล่ากอแห่งวสุเทวะ

วสโว: วสโว (อปจจ)

วสโว วสวะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วสโว	ณ โคตตตัทธิต
วสโว	ณ พฤทธิ อ เป็น อา
วสโว	

วิ. วสวสส อปจจ วสโว เหล่ากอแห่งวสวะ

ฌายน

กจโจ: กจจายน (อปจจ)

กจโจ กัจจะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
กจจ	ฌายน โคตตตัทธิต
กจจ	อายน ลบ ณ

กจจายน

วิ. กจจสส อปจจ กจจายน เหล่ากอแห่งกัจจะ

วจโจ: วจจายน (อปจจ)

วจโจ วจณะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วจจ	ฌายน โคตตตัทธิต
วจจ	อายน ลบ ณ

วจจายน

วิ. วจจสส อปจจ วจจายน เหล่ากอแห่งวจณะ

โมคคลี: โมคคลายน (อปจจ)

โมคคลี นางโมคคลี อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
โมคคลี	ฌายน โคตตตัทธิต
โมคคลี	อายน ลบ ณ
โมคคล	อายน ลบ อี

โมคคลายน

วิ. โมคคลียา อปจจ โมคคลายน
เหล่ากอแห่งนางโมคคลี

ฌาน

กจโจ: กจจายน (อปจจ)

กจโจ กัจจะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
กจจ	ฌาน โคตตตัทธิต
กจจ	อาน ลบ ณ
กจจายน	

วิ. กจจสส อปจจ กจจายน เหล่ากอแห่งกัจจะ

วจโจ: วจจายน (อปจจ)

วจโจ วจณะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วจจ	ฌาน โคตตตัทธิต
วจจ	อาน ลบ ณ
วจจายน	

วิ. วจจสส อปจจ วจจายน เหล่ากอแห่งวจณะ

โมคคลี: โมคคลายน (อปจจ)

โมคคลี นางโมคคลี อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
โมคคลี	ฌาน โคตตตัทธิต
โมคคลี	อาน ลบ ณ
โมคคล	อาน ลบ อี

โมคคลายน

วิ. โมคคลียา อปจจ โมคคลายน
เหล่ากอแห่งนางโมคคลี

๑ เป็นชื่อโคตรของเหล่าพราหมณ์

๒ แปลง อี เป็น เอ (ใน ไตร. มีทั้งสองแบบ)

ณฺย

ภคินี: ภาคิเนยโย ภาคิเนยยา (อปจจ)

ภคินี พี่น้องหญิง (sister) อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ภคินี	ณฺย โคตตตฺทิต
ภาคินี	ณฺย พฤทธิ อ เป็น อา
ภาคินี	เอยฺย ลบ ณ
ภาคินุ	เอยฺย ลบ อี

ภาคิเนยโย

ภาคิเนยโย อา ลง อา ปัจ. อิต.

ภาคิเนยยา

วิ. ภคินียา อปจจ ภาคิเนยโย ภาคิเนยยา เหล่ากอแห่งพี่น้องหญิง

วินตา: เวนเตยโย (อปจจ)

วินตา นางวินตา อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วินตา	ณฺย โคตตตฺทิต
เวนตา	ณฺย พฤทธิ อ เป็น เอ
เวนตา	เอยฺย ลบ ณ
เวนต์	เอยฺย ลบ อา

เวนเตยโย

วิ. วินตยา อปจจ เวนเตยโย เหล่ากอแห่งนางวินตา

โรหิณี: โรหิณฺยโย (อปจจ)

โรหิณี นางโรหิณี อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
โรหิณี	ณฺย โคตตตฺทิต
โรหิณี	เอยฺย ลบ ณ
โรหิณุ	เอยฺย ลบ อี

โรหิณฺยโย

วิ. โรหิณียา อปจจ โรหิณฺยโย เหล่ากอแห่งนางโรหิณี

ณิ

ทกฺโข: ทกฺโข (อปจจ)

ทกฺโข ทักขะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ทกฺโข	ณิ โคตตตฺทิต
ทกฺโข	อิ ลบ ณ

ทกฺโข

วิ. ทกฺขสฺส อปจจ ทกฺโข เหล่ากอแห่งทักขะ

วสโว: วสฺวิ (อปจจ)

วสโว วสวะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วสฺว	ณิ โคตตตฺทิต
วสฺว	ณิ พฤทธิ อ เป็น อา
วสฺว	อิ ลบ ณ

วสฺวิ

วิ. วสฺวสฺส อปจจ วสฺวิ เหล่ากอแห่งวสวะ

วรุณฺ: วรุณฺ (อปจจ)

วรุณฺ วรุณฺ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วรุณ	ณิ โคตตตฺทิต
วรุณ	ณิ พฤทธิ อ เป็น อา
วรุณ	อิ ลบ ณ

วรุณฺ

วิ. วรุณฺสฺส อปจจ วรุณฺ เหล่ากอแห่งวรุณ

ณิก

สฺกยปฺุตโต: สฺกยปฺุตติโก (อปจจ)

สฺกยปฺุตโต^๑ บุตรแห่งสักยะ, ศากยบุตร อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
สฺกยปฺุตต	ณิก โคตตตฺทิต
สฺกยปฺุตต	อิก ลบ ณ

สฺกยปฺุตติโก

สฺกยปฺุตติย แปลง ก เป็น ย

สฺกยปฺุตติโย

วิ. สฺกยปฺุตตสฺส อปจจ สฺกยปฺุตติโก สฺกยปฺุตติโย^๒ เหล่ากอแห่งบุตรแห่งสักยะ

นาฏฺปฺุตโต: นาฏฺปฺุตติโก (อปจจ)

นาฏฺปฺุตโต บุตรแห่งชนร่า อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
นาฏฺปฺุตต	ณิก โคตตตฺทิต
นาฏฺปฺุตต	อิก ลบ ณ

นาฏฺปฺุตติโก

วิ. นาฏฺปฺุตตสฺส อปจจ นาฏฺปฺุตติโก เหล่ากอแห่งบุตรแห่งชนร่า

:: นาฏฺปฺุตติโย แปลง ก เป็น ย

๑ ใน ไตร. ธอ. พบแต่ 'สฺกย-' โดยมาก ส่วน 'สากย-' พบบ้างเล็กน้อย (สันสกฤต: ศากย- shakya)

๒ สฺกยปฺุตติโย ใช้มากกว่า สฺกยปฺุตติโก

ชินทตโต: เชนทตติโก (อปจจ)

ชินทตโต ชินทตตะ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ชินทตต	ณิก โคตตตฺทิต
เชนทตต	ณิก พฤทธิ อ เป็น เอ
เชนทตต	อิก ลบ ณ

เชนทตติโก

วิ. ชินทตตสฺส อปจจ เชนทตติโก เหล่ากอแห่งชินทตตะ

ณว

อุปกฺ: โอปกโว (อปจจ)

อุปกฺ อุปกฺ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อุปก	ณว โคตตตฺทิต
โอปก	ณว พฤทธิ อุ เป็น โอ
โอปก	อว ลบ ณ
โอปก	อว ลบ อุ

โอปกโว

วิ. อุปกฺสฺส อปจจ โอปกโว เหล่ากอแห่งอุปก

มนฺ: มานโว มานวิกา (อปจจ)

มนฺ มนฺ (เทพผู้สร้างมนุษย์) อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มน	ณว โคตตตฺทิต
มาน	ณว พฤทธิ อ เป็น อา
มาน	อว ลบ ณ
มาน	อว ลบ อุ

มานโว มานวิกา

วิ. มนฺโน อปจจ มานโว มานวิกา เหล่ากอแห่งมน, คน (ชาย, หญิง)

ภคฺ: ภคฺโว (อปจจ)

ภคฺ ภคฺ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ภค	ณว โคตตตฺทิต
ภค	อว ลบ ณ
ภค	อว ลบ อุ

ภคฺโว

วิ. ภคฺโน อปจจ ภคฺโว เหล่ากอแห่งภค

ณรร

วิธว: เวรเวโร (อปจจ)

วิธว แม่ม่าย อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วิธวา	ณรร โคตตตัทธิต
เวธวา	ณรร พฤทธิ อี เป็น เอ
เวธวา	เอรร ลบ ณ
เวธว	เอรร ลบ อา

เวรเวโร

วิ. วิธวาย อปจจ เวรเวโร เหล่ากอแห่งแม่ม่าย

วิ. วิธวสส อปจจ เวรเวโร เหล่ากอแห่งพ่อม่าย

สมณ: สามณโร สามณริ (อปจจ)

สมณ สมณะ, ผู้สงบ อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
สมณ	ณรร โคตตตัทธิต
สามณ	ณรร พฤทธิ อี เป็น อา
สามณ	เอรร ลบ ณ

สามณโร

สามณริ อี ลง อี ปัจ. อิต.

สามณริ

วิ. สมณสส อปจจ สามณโร สามณริ เหล่ากอแห่งสมณะ

ณญ

กุนชณี: โกณชณโณ (ปุตต)

กุนชณี นางกุนชณี อปจจ เหล่ากอ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
กุนชณี	ณญ โคตตตัทธิต แทน ปุตต
โกณชณี	ณญ พฤทธิ อู เป็น โอ
โกณชณี	ชฌย ลบ ณ
โกณชณ	ย ลบ อี
โกณชณญ	แปลง ย กับ น เป็น ณญ

โกณชณโณ

วิ. กุนชณิยา ปุตโต โกณชณโณ บุตรแห่งนางกุนชณี

กูร: โกรพโย (ปุตต)

กูร พระเจ้ากูร ปุตโต บุตร

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
กูร	ณญ โคตตตัทธิต
โกร	ณญ พฤทธิ อู เป็น โอ
โกรว	ณญ แปลง อู เป็น อว
โกรพ	ณญ แปลง ว เป็น พ
โกรพ	ชฌย ลบ ณ

โกรพโย

วิ. กูรโน ปุตโต โกรพโย พระโอรสแห่งพระเจ้ากูร

ภاتا: ภาทพโย (ปุตต)

ภاتا พี่น้องชาย (brother) ปุตโต บุตร

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ภาท	ณญ โคตตตัทธิต
ภาทว	ณญ แปลง อู เป็น อว
ภาทพ	ณญ แปลง ว เป็น พ
ภาทพ	ชฌย ลบ ณ

ภาทพโย

วิ. ภาทโน ปุตโต ภาทพโย บุตรแห่งพี่น้องชาย

อหิต: อาทิจโจ (ปุตต)

อหิตี พระมารดาอหิตี ปุตโต บุตร

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อหิตี	ณญ โคตตตัทธิต
อาทิจ	ณญ พฤทธิ อู เป็น อา
อาทิจ	ณญ ลบสระที่สุตศัพท์
อาทิจ	ชฌย ลบ ณ
อาทิจจ	แปลง ย กับ ต เป็น จจ

อาทิจโจ

วิ. อหิติยา ปุตโต อาทิจโจ บุตรแห่งพระอหิตี

ตฺรตยาทิตฺทิต

แทน ตฺรติ เป็นต้น

ณิก

นาวา: นาวิกอ นาวิกิ (ตฺรติ)

นาวา เรือ ตฺรติ ข้าม(ไปสู่)ฝั่ง

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
นาวา	ณิก ตฺรตยาทิตฺทิต แทน ตฺรติ
นาวา	อิก ลบ ณ
นาว	อิก ลบ อา

นาวิกอ; นาวิกิ ลง อี ปัจ. อิต.; นาวิกิ

วิ. นาวาย ตฺรติ นาวิกอ ผู้ข้ามด้วยเรือ^๑

อฺลุมไป: อฺลุมปิโก อฺลุมปิโก (ตฺรติ)

อฺลุมไป อฺลุมไป แพ ตฺรติ ข้าม(ไปสู่)ฝั่ง

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อฺลุมป	ณิก ตฺรตยาทิตฺทิต
อฺลุมป	อิก ลบ ณ
อฺลุมปิโก	(ไม่พฤทธิ)

อฺลุมป อิก พฤทธิ อู เป็น โอ

อฺลุมปิโก

วิ. อฺลุมเบน ตฺรติ อฺลุมปิโก อฺลุมปิโก (อฺลุมปิโก อฺลุมปิโก) ผู้ข้ามด้วยแพ

ติล: เตลิก (สฺสฏฐ)

ติล งา สฺสฏฐ ระคน

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ติล	ณิก ตฺรตยาทิตฺทิต แทน สฺสฏฐ
เตล	ณิก พฤทธิ อี เป็น เอ
เตล	อิก ลบ ณ

เตลิก

วิ. ตีเลน/ตีเลหิ สฺสฏฐ เตลิก (โกชน) อันระคนแล้วด้วยงา, คลุกงา

:: เตลิกอ (อาหาโร, เตลิกิ (ยาคุ)

^๑ นาวิกโยธี นาวิกโยธิน ทหารที่ยกพลขึ้นบกด้วยเรือ

โลณ: โลณิก (สังฆฐ)

โลณ เกลือ สังฆฐ ระคน

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

โลณ ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต

โลณ อิก ลบ ณ

โลณิก

วิ. โลณน สังฆฐ โลณิก (โกชน) อันระคน แล้วด้วยเกลือ, เค็ม

ปุโว: ปุวิโก (ภณฑ)

ปุโว ขนม ภณฑ ลินค้ำ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปุโว ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต

ปุโว อิก ลบ ณ

ปุวิโก

วิ. ปุโว อสส ภณฑนติ **ปุวิโก** มีขนมเป็นลินค้ำ, พ้อค้ำขนม

สกฎ: สากฎิโก (จرت)

สกฎ เกรียน จرتิ เที่ยวไป

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สกฎ ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต **แทน จرتิ**

สากฎิ ฌิก พฤทธี อ เป็น อา

สากฎิ อิก ลบ ณ

สากฎิโก

วิ. สกฎน จرتิติ **สากฎิโก** ผู้เที่ยวไปด้วยเกรียน, พ้อค้ำ(ขนลินค้ำด้วย)เกรียน

วิ. ทณแทน จرتิติ **ทณจิกิโก** ผู้เที่ยวไปด้วยไม้เท้า, คนแก่ – (ทณโท)

วิ. ปาเทน/ปทสา จرتิติ **ปาทิกิโก** ผู้เที่ยวไปด้วยเท้า, คนเดินเท้า – (ปาโท)

ราชคห: ราชคหิโก (ชาติ)

ราชคห เมืองราชคฤห์ ชาติ เกิด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ราชคห ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต **แทน ชาติ**

ราชคห อิก ลบ ณ

ราชคหิโก

วิ. ราชคเห ชาติ **ราชคหิโก** ผู้เกิดแล้วใน เมืองราชคฤห์, ชาวเมืองราชคฤห์

ราชคห: ราชคหิโก (วสติ)

ราชคห เมืองราชคฤห์ วสติ อยู่

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ราชคห ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต **แทน วสติ**

ราชคห อิก ลบ ณ

ราชคหิโก

วิ. ราชคเห วสติ **ราชคหิโก** ผู้อยู่ในเมือง ราชคฤห์, ชาวเมืองราชคฤห์

นคร: นาคริโก (วสติ)

นคร เมือง วสติ อยู่

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

นคร ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต

นาคริ ฌิก พฤทธี อ เป็น อา

นคร อิก ลบ ณ

นาคริโก

วิ. นคร วสติ **นาคริโก** ผู้อยู่ในเมือง, ชาวเมือง, ชาวนคร

มคธ: มาคริโก (ชาติ)

มคธ แคว้นมคธ ชาติ เกิด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มคธ ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต

มาคธ ฌิก พฤทธี อ เป็น อา

มาคธ อิก ลบ ณ

มาคธิโก

วิ. มคธ ชาติ **มาคธิโก** ผู้เกิดแล้วในแคว้นมคธ, ชาวแคว้นมคธ

วิ. โกสมพิย ชาติ **โกสมพิโก** ผู้เกิดแล้วในเมือง โกสัมพี, ชาวเมืองโกสัมพี

อปาโย: อาปายิโก (ชาติ)

อปาโย อบาย ชาติ เกิด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อปาโย ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต

อาปาย ฌิก พฤทธี อ เป็น อา

อาปาย อิก ลบ ณ

อาปายิโก

วิ. อปาโย ชาติ **อาปายิโก** ผู้เกิดแล้วใน อบาย(ภูมิ)

นิรโย: เนรยิโก (ชาติ)

นิรโย นิระยะ, นรก ชาติ เกิด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

นิรโย ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต

เนรโย ฌิก พฤทธี อ เป็น เอ

เนรโย อิก ลบ ณ

เนรยิโก

วิ. นิระเย ชาติ **เนรยิโก** ผู้เกิดแล้วในนรก, สัตว์นรก

กาโย: กายิก (กต)

กาโย กาย กต ทำ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กาย ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต **แทน กต**

กาย อิก ลบ ณ

กายิก

วิ. กายน กต **กายิก** (กมมิ) (อันเขา) ทำแล้ว ด้วยกาย, กายกรรม

วิ. กายน กโต **กายิโก** (บโยโค) (ความพยายาม) (อันเขา) ทำแล้ว ด้วยกาย/ทางกาย, ความพยายามทางกาย

กาโย: กายิก (วตตติ)

กาโย กาย วตตติ เป็นไป

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กาย ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต **แทน วตตติ**

กาย อิก ลบ ณ

กายิก

วิ. กาย วตตตติ **กายิก** (กมมิ) อันเป็นไปในกาย

วโจ: วาจสิโก (กต)

วโจ คำพูด, วาจา กต ทำ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

วโจ ฌิก ตร์ตยาทิต์ทิต

วาโจ ฌิก พฤทธี อ เป็น อา

วาโจ อิก ลบ ณ

วาโจส อิก ลง ส อาคม

วาโจสิโก

วิ. วาโจ กต **วาโจสิโก** (กมมิ) (อันเขา) ทำแล้ว ด้วยวาจา/ทางวาจา, วาโจกรรม

มโน: มานสิก (กต)

มโน มน ใจ กต ทำ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มน	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
มาน	นิก พฤทธิ อ เป็น อา
มาน	อิก ลบ ณ
มานส	อิก ลง ส อากม

มานสิก

วิ. มนสา กต **มานสิก** (กมม)
(อันหา) ทำแล้วด้วยใจ/ทางใจ, มโนกรรม

พทุธ: พุทธิโก (ปสนโน)

พทุธ พระพุทเจ้า ปสนโน เลื่อมใส

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
พทุธ	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
พทุธ	อิก ลบ ณ

พุทธิโก

วิ. พทุธ ปสนโน **พุทธิโก** ผู้เลื่อมใสใน
พระพุทเจ้า, ชาวพุท

:: **ธมมิโก** สงฆิโก พุทธสาสนิโก

ธมโม: ธมมิโก (ติฎฐติ/วตตติ/ยุตโต)

ธมโม ธรรม ติฎฐติ ตั้งอยู่ / ปวตตติ เป็นไป
/ นิยุตโต ประกอบแล้ว

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ธมม	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
ธมม	อิก ลบ ณ

ธมมิโก

วิ. ธมเม ติฎฐติ **ธมมิโก** ผู้ตั้งอยู่ในธรรม
วิ. ธมเมน วตตติ **ธมมิโก** ผู้เป็นไปโดยธรรม
วิ. ธมเมน นิยุตโต **ธมมิโก** ผู้ประกอบแล้ว
ด้วยธรรม

อภิธมโม: อภิธมมิโก (อธีเต)

อภิธมโม พระอภิธรรม อธีเต สาธยาย

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อภิธมม	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
อภิธมม	นิก พฤทธิ อ เป็น อา
อภิธมม	อิก ลบ ณ

อภิธมมิโก

วิ. อภิธมม อธีเต **อภิธมมิโก** ผู้สาธยายซึ่ง
พระอภิธรรม

วิ. วุยากรณ์ อธีเต **เวยยากรณ์โก** ผู้สาธยายซึ่ง
พยากรณ์

ทัญฐมโม: ทัญฐมมิโก (วตตติ)

ทัญฐมโม ธรรมอันบุคคลเห็นแล้ว,
ทัญฐธรรม, 'ในปัจจุบัน' วตตติ เป็นไป

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ทัญฐมม	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
ทัญฐมม	อิก ลบ ณ

ทัญฐมมิโก

วิ. ทัญฐมเม วตตติ **ทัญฐมมิโก** (อตโต)
(ประโยชน์) อันเป็นไปในปัจจุบัน^๑

จตุภูมิ: จตุภูมิโก (วตตติ)

จตุภูมิ ภูมิ ๔ วตตติ เป็นไป

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
จตุภูมิ	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
จตุภูมิ	นิก ลบ ณ

จตุภูมิโก

วิ. จตุภูมิสุ วตตติ **จตุภูมิโก** (ธมมา)
(ธรรม) อันเป็นไปในภูมิ ๔

ปรทาโร: ปารทริโก (คจฉติ)

ปรทาโร ภรรยาของคนอื่น คจฉติ ถึง

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ปรทาร	นิก ตรีตยาที่ตีทิต แทน คจฉติ
ปรทาร	อิก ลบ ณ

ปารทริโก

วิ. ปรทาร์ คจฉติ **ปารทริโก**
ผู้ถึงซึ่งภรรยาของคนอื่น

ปโธ: ปถิโก (คจฉติ)

ปโธ หนทาง คจฉติ ไป

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ปถ	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
ปถ	อิก ลบ ณ

ปถิโก

วิ. ปถ คจฉติ **ปถิโก** ผู้ไปสู่หนทาง, คนเดินทาง

๑ ทัญฐมมิโกตถะ ประโยชน์ในปัจจุบัน(ชาติ) ได้แก่ ทรัพย์สินเงินทอง ปัจจัย ๔ ที่เพียงพอ ชื่อเสียง ชีวิตครอบครัวที่เป็นสุข อันจะสำเร็จด้วยหลักธรรม ๔ ประการ คือ ทัญฐมมิโกตถธรรม ได้แก่ ๑) อุมุฐานสัมปทา ขยันหมั่นเพียรหาทรัพย์ ๒) อารักขสัมปทา รักษาทรัพย์ (ที่ได้มาด้วยความขยันและโดยสุจริตนั้น) ๓) กัลยาณมิตตตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว ๔) สมชีวิตา อยู่อย่างพอเพียง แก่ฐานะของตน

อทธา: อทธิโก (ปฏิปชชติ)

อทธา ปุ. หนทางไกล ปฏิปชชติ เดิน, ดำเนิน

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อทธ	นิก ตรีตยาที่ตีทิต
อทธ	อิก ลบ ณ

อททธิโก

วิ. อทธาน ปฏิปชชติ **อททธิโก** ผู้เดินทาง
สู่ทางไกล, คนเดินทางไกล

ทวาร: ทวาริโก ไทวาริโก (นิยุตโต)

ทวาร ประตู นิยุตโต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ทวาร	นิก ตรีตยาที่ตีทิต แทน นิยุตโต
ทวาร	อิก ลบ ณ

ทวาริโก

ไทวาร อิก ลง โอ อากม

ไทวาริโก

วิ. ทวาร นิยุตโต **ทวาริโก ไทวาริโก**
ผู้ประกอบแล้วในประตู, คนเฝ้าประตู

ฉทวารานิ: ฉทวาริโก (วตตติ)

ฉทวารานิ ทวาร ๖ (ตา หู ...) วตตติ เป็นไป

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ฉทวาร	นิก ตรีตยาที่ตีทิต แทน วตตติ
ฉทวาร	อิก ลบ ณ

ฉทวาริโก

วิ. ฉทวารสุ วตตติ **ฉทวาริโก** (ตณหา)
อันเป็นไปในทวาร ๖

วิ. ฉทวารสุ วตตติ **ฉทวาริกานิ**
(อารมณณานิ) อันเป็นไปในทวาร ๖

ภณฑาคารโ: ภณฑาคารโโก (นียุตต)

ภณฑาคารโ-ร ภณฑาคาร, โรงคลัง
นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ภณฑาคาร **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

ภณฑาคาร **อิก** ลบ ณ

ภณฑาคารโโก

วิ. ภณฑาคารเ นียุตโต **ภณฑาคารโโก**
ผู้ประกอบแล้วในภณฑาคาร, ผู้ประจำใน~

วิ. อาทิกมเม นียุตโต **อาทิกมมิโก** ~ในกรรมอัน
เป็นต้น, อาทิกมมิเก-พระผู้ต้องอาบัติรูปแรก

วิ. นวมเม นียุตโต **นวมมิโก** ~ในนวมกรรม,
~งานใหม่ (การก่อสร้าง)

วิ. อุปายเ นียุตโต **อุปายโโก** ~ในอุปายวิธี,
ผู้ฉลาดในวิธีทำการ(งาน)

วิ. อาพาธเ นียุตโต **อาพาธโโก** ~ด้วยอาพาธ,
ผู้เจ็บป่วย

รโ: รธโโก (นียุตต)

รโธ รธ นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

รธ **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

รธ **อิก** ลบ ณ

รธโโก

วิ. รธเ นียุตโต **รธโโก** ผู้ประกอบแล้วในรธ,
ผู้ประจำที่รธ, คนขับรถ

หิรณญุ: เหระณญโโก (นียุตต)

หิรณญุ เจริ นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

หิรณญุ **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

เหระณญุ **ณิก** พุทธี อ เป็น เ

เหระณญุ **อิก** ลบ ณ

เหระณญโโก

วิ. เหระณญเ นียุตโต **เหระณญโโก** ผู้ประกอบ
แล้วในเงิน, ผู้เกี่ยวข้องกับ(การ)เงิน

เจโต: เจตลโโก (นียุตต)

เจโต ใจ นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

เจต **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

เจต **อิก** ลบ ณ

เจตลโโก

วิ. เจตสา นียุตโต **เจตลโโก** (ธมโม)
อันประกอบแล้วในใจ, เจตลิก

สมมาทัญญู: สมมาทัญญโโก (นียุตต)

สมมาทัญญู ความเห็นชอบ นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สมมาทัญญู **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

สมมาทัญญู **อิก** ลบ ณ

สมมาทัญญ **อิก** ลบ อี

สมมาทัญญโโก

วิ. สมมาทัญญู นียุตโต **สมมาทัญญโโก**
ผู้ประกอบแล้วด้วยความเห็นชอบ

:: **มิฉชาติญญโโก** ~ความเห็นผิด

มหากรรุณา: มหากรรุณโโก (นียุตต)

มหากรรุณา กรรุณาใหญ่ นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

มหากรรุณา **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

มหากรรุณา **อิก** ลบ ณ

มหากรรุณ **อิก** ลบ อา

มหากรรุณโโก

วิ. มหากรรุณาย นียุตโต **มหากรรุณโโก**
ผู้ประกอบด้วยกรรุณาใหญ่

สรริ: สารริกา (สนนินธาน)

สรริ สรริระ, ร่างกาย สนนินธาน นับเนื่อง

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สรริ **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

สารริ **ณิก** พุทธี อ เป็น อา

สารริ **อิก** ลบ ณ

สารริกา

วิ. สรริเ สนนินธานา **สารริกา** (เวทนา) อัน
นับเนื่องในสรริระ

:: **สารริกา** (ธาตุ), **สารริกั** (ทุกขั),

วิ. มนสิ สนนินธานา **มานสิกา** (เวทนา)

สกุโณ: สากุณโโก (หนตวา ชีวิต)

สกุโณ นก หนตวา ชีวิต ฆ่าเลี้ยงชีวิต

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สกุณ **ณิก** ตร์ตยาที่ตัท. แทน หนตวา ชีวิต

สากุณ **ณิก** พุทธี อ เป็น อา

สากุณ **อิก** ลบ ณ

สากุณโโก

วิ. สกุเณ หนตวา ชีวิตตีติ **สากุณโโก**
ผู้ฆ่าซึ่งนกเป็นอยู่, พรานนก

สุกรโ: สุกรโโก โสกรโโก (หนตวา ชีวิต)

สุกรโ สุกรโ สุกร, หมู หนตวา ชีวิต ฆ่าเลี้ยงชีพ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สุกร **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

สุกร **อิก** ลบ ณ

สุกรโโก

สุกร^๑ **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

โสกร **อิก** พุทธี อ เป็น โอ

โสกร **อิก** ลบ ณ

โสกรโโก

วิ. สุกรเ หนตวา ชีวิตตีติ **สุกรโโก โสกรโโก**
ผู้ฆ่าซึ่งสุกรเป็นอยู่, คนฆ่า~เลี้ยงชีวิต

วิ. มจเณ หนตวา ชีวิตตีติ **มจณโโก** ผู้ฆ่าซึ่งปลา
เป็นอยู่, คนฆ่า~เลี้ยงชีวิต, ชาวประมง

มโค: มาควโโก (หนตวา ชีวิต)

มโค/มิโค เนื้อ, กวาง หนตวา ชีวิต ฆ่าเลี้ยงชีวิต

ศัพท์ฐาน	อาคม	ปัจจัย
----------	------	--------

มค **ว** **ณิก** ตร์ตยาที่ตัทธิต

มาค **ว** **ณิก** พุทธี อ เป็น อา

มาค **ว** **อิก** ลบ ณ

มาควโโก

วิ. มิเค หนตวา ชีวิตตีติ **มาควโโก** ผู้ฆ่าซึ่งเนื้อ
เป็นอยู่, พรานเนื้อ

อรพโ: โอรพโโก (หนตวา ชีวิต)

อรพโ แกะ หนตวา ชีวิต ฆ่าเลี้ยงชีวิต

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

อรพณ **ณิก** ตร์ตยาที่ตัท.

โอรพณ **ณิก** พุทธี อ เป็น โอ

โอรพณ **อิก** ลบ ณ

โอรพโโก

วิ. อรพเณ หนตวา ชีวิตตีติ **โอรพโโก**
ผู้ฆ่าซึ่งแกะเป็นอยู่, คนฆ่าแกะเลี้ยงชีวิต

^๑ สุกร ที่เป็นนามกิตก์: สุกร (สุ-กร-ข) อันเขา
ทำได้โดยง่าย

พลีโส: พาลีสิโก (คนหาดี)

พลีโส พลีโส เบ็ด(ตกปลา) คนหาดี จับ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

พลีส ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ.

พาลีส ฦิก พฤทธิ อ เป็น โอ

พาลีส อิก ลบ ณ

พาลีสิโก

วิ. พลีสเน มจเฉ คนหาดีติ **พาลีสิโก**
ผู้จับซึ่งปลาด้วยเบ็ด

สงฺโฆ: สงฺฆิก (คนตัก)

สงฺโฆ สงฺฆ, หมู(แห่งภิกษุ) **สนตก**^๑ ของมีอยู่,
สิ่งของ, ข้าวของ, สมบัติ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สงฺฆ ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ **แทน สนตก**

สงฺฆ อิก ลบ ณ

สงฺฆิก สงฺฆิกา สงฺฆิก

วิ. สงฺฆสฺส สนตโก **สงฺฆิก** (วิหาโร/อวาโร)
อันเป็นของมีอยู่แห่งสงฆ์, วิหาร/อวาส
ของสงฆ์

วิ. สงฺฆสฺส สนตกา **สงฺฆิกา** (ภุมิ)
อันเป็นของมีอยู่แห่งสงฆ์, ที่ดินของสงฆ์

วิ. สงฺฆสฺส สนตก **สงฺฆิก** (วตฺตุ/จิวฺร)
อันเป็นของมีอยู่แห่งสงฆ์, สิ่งของ/จิวร
ของสงฆ์

บุคคลโล: บุคคลิก (คนตัก)

บุคคลโล บุคคล สนตก ของมีอยู่

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

บุคคล ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ

บุคคล อิก ลบ ณ

บุคคลิก

วิ. บุคคลสฺส สนตก **บุคคลิก** (วตฺตุ)
อันเป็นของมีอยู่แห่งบุคคล, ของบุคคล

ปีตา: เปตติก (คนตัก)

ปีตา ปีตา สนตก ของมีอยู่

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปีตุ ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ

เปตุ ฦิก พฤทธิ อ เป็น เอ

เปตุ อิก ลบ ณ

เปต อิก แปลง อ เป็น อ

เปตต อิก ช้อน ต

เปตติก

วิ. ปีตุโน สนตก **เปตติก** (ชน)
อันเป็นของมีอยู่แห่งปีตา, ของปีตา

ปีตา: เปตติโก (อากาศ)

ปีตา ปีตา อากาศ มา

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปีตุ ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ **แทน อากาศ**

เปตุ ฦิก พฤทธิ อ เป็น เอ

เปตุ อิก ลบ ณ

เปต อิก แปลง อ เป็น อ

เปตต อิก ช้อน ต

เปตติโก

วิ. ปีติโต อากาศ **เปตติโก** ผู้มาแล้วข้างปีตา;
ฝ่ายพ่อ

มาตา: มาติโก (อากาศ)

มาตา มารดา อากาศ มา

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มาตุ ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ

มาตุ อิก ลบ ณ

มาต อิก ลบ อ

มาติโก

วิ. มาติโต อากาศ **มาติโก** ผู้มาแล้วข้าง
มารดา; ฝ่ายแม่

อกฺโข: อกฺโขโก (ทิพพติ)

อกฺโข สะกา ทิพพติ เล่น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อกฺข ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ **แทน ทิพพติ**

อกฺข อิก ลบ ณ

อกฺโขโก

วิ. อกฺเขน ทิพพตีติ **อกฺโขโก** ผู้เล่นด้วยสะกา

ปัสสุล: ปัสสุลิกโก (ชาเรติ)

ปัสสุล (วตฺถ) ผ้าบังสุกุล ชาเรติ ทรงไว้

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปัสสุล ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ **แทน ชาเรติ**

ปัสสุล อิก ลบ ณ

ปัสสุลิกโก

วิ. ปัสสุล ชาเรตีติ **ปัสสุลิกโก** ผู้ทรงซึ่งผ้าบังสุกุล

ปัสสุล: ปัสสุลิกโก (ศีลตถ)

ปัสสุล การทรงไว้ซึ่งผ้าบังสุกุล
ในอรรณพกติ (ศีลตถ)

(วิ. ปัสสุลสฺส ชาเรณ **ปัสสุล** การทรงไว้ซึ่งผ้าบังสุกุล
ณ. ตป. อุตตรโลป-ลบบทหลังคือ ชาเรณ)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปัสสุล ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ

ปัสสุลิกโก

วิ. ปัสสุล สีสมฺสชาติ **ปัสสุลิกโก** มีการทรงไว้
ซึ่งผ้าบังสุกุลเป็นปกติ

วิ. ปัสสุลสฺส ชาเรณสีโล **ปัสสุลิกโก** มีการทรง
ไว้ซึ่งผ้าบังสุกุลเป็นปกติ

:: **เตจิวฺรโก** ผู้(มีการ)ทรงไว้ซึ่งผ้าไตรจิวฺร(เป็น
ปกติ) - (ติจิวฺร)

อรรณฺญ: อรรณฺญิกโก (วสตี/ศีลตถ)

อรรณฺญ ป่า วสตี อยู่ / ในอรรณพกติ (ศีลตถ)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อรรณฺญ ฦิก ตรีตยาที่ตฺทิตฺ

อรรณฺญ ฦิก พฤทธิ อ เป็น อา

อรรณฺญ อิก ลบ ณ

อรรณฺญิกโก

วิ. อรรณฺเย วสตีติ **อรรณฺญิกโก** ผู้อยู่ในป่า

วิ. อรรณฺญวสนฺ/อรรณฺญวสตีตุ สีสมฺสชาติ
อรรณฺญิกโก ผู้มีการอยู่ในป่าเป็นปกติ

วิ. อรรณฺเย วสนสีโล **อรรณฺญิกโก**
ผู้มีการอยู่ในป่าเป็นปกติ

:: **รุกขมฺลิกโก** ผู้(มีการ)อยู่ที่โคนต้นไม้(เป็นปกติ)

๑ สนตก อส ธาตุ อนาคต ปัจจัย ลง ก ปัจจัย สกัถละ
เพื่อทำให้เป็นคุณนาม ลบ อ ต้นธาตุ)

สุสาน: โสสานิโก (วสตี/สึลตถ)

สุสาน สุสาน วสตี อยู่ / ในอรรณพกตติ (สึลตถ)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สุสาน นิกร ตรัตยาทิตัทธิต

โสสาน นิกร พฤทธิ อ เป็น โอ

โสสาน อิก ลบ ณ

โสสานิโก

วิ. สุสานเน วสตีติ **โสสานิโก** (ภิกขุ)
ผู้อยู่ในป่าช้า

วิ. สุสานเน วสน์/วสิตุ สึลตถาติ **โสสานิโก**
(ภิกขุ) ผู้มีการอยู่ในป่าช้าเป็นปกติ

วิ. สุสานเน วสนสิโล **โสสานิโก** (ภิกขุ)
ผู้มีการอยู่ในป่าช้าเป็นปกติ

เอกาสน: เอกาสนิโก (ภุขชตี/สึลตถ)

เอกาสน การบริโภคนในอาสนะเดียว ภุขชตี
บริโภคน / ในอรรณพกตติ (สึลตถ)

(วิ. เอกาสเน โภชน **เอกาสน** การบริโภคนใน
อาสนะเดียว ส. ตัป. อุตตรโลป-ลบบทหลังคือ
โภชน)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เอกาสน นิกร ตรัตยาทิตัทธิต

เอกาสน อิก ลบ ณ

เอกาสนิโก

วิ. เอกาสเน ภุขชตีติ **เอกาสนิโก** (ภิกขุ)
ผู้บริโภคนในอาสนะเดียว

วิ. เอกาสเน ภุขชตี/โภชน สึลตถาติ
เอกาสนิโก (ภิกขุ) ผู้มีการบริโภคนใน
อาสนะเดียวเป็นปกติ

วิ. เอกาสเน โภชนสิโล **เอกาสนิโก** (ภิกขุ)
ผู้มีการบริโภคนในอาสนะเดียวเป็นปกติ

อุโปสถ: อุโปสถิโก (สมาทียติ)

อุโปสถ อุโปสถศีล สมาทียติ สมาทาน

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อุโปสถ นิกร ตรัตยาทิตัทธิต แทน สมาทียติ

อุโปสถ อิก ลบ ณ

อุโปสถิโก

วิ. อุโปสถ สมาทียตีติ **อุโปสถิโก** ผู้สมาทาน
ซึ่งอุโปสถ

สนทัญญู: สนทัญญูโก (อรหตี)

สนทัญญู การเห็นเอง อรหตี ควร

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สนทัญญู นิกร ตรัตยาทิตัทธิต

สนทัญญู อิก ลบ ณ

สนทัญญูโก

วิ. สนทัญญู อรหตีติ **สนทัญญูโก**
(อิมโม) อันควรซึ่งการเห็นเอง

กาล: กาลิโก (นิยุตต)

กาล กาล นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กาล นิกร ตรัตยาทิตัทธิต

กาล อิก ลบ ณ

กาลิโก

วิ. กาลเน นียุตโต **กาลิโก** (อิมโม)
อันประกอบด้วยกาล

วิ. น กาลิโก **อกาลิโก** (อิมโม)
อันไม่ประกอบด้วยกาล นบุพ. กัม.

เอหิปสชาติ: เอหิปสสิโก (อรหตี)

‘เอหิ ปสชาติ วิธิวา ‘ท่านจงมาดู’ อรหตี ควร

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เอหิปสส นิกร ตรัตยาทิตัทธิต

เอหิปสส อิก ลบ ณ

เอหิปสสิโก

วิ. ‘เอหิ ปสชาติ อรหตีติ **เอหิปสสิโก**
(อิมโม) อันควรซึ่งวิธิวา ‘ท่านจงมาดู’

อุปนโย: โอปนยิโก (อรหตี)

อุปนโย การน้อมเข้ามา อรหตี ควร

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อุปนย นิกร ตรัตยาทิตัทธิต

โอปนย อิก ลบ ณ

โอปนยิโก

วิ. อุปนย อรหตีติ **โอปนยิโก**
(อิมโม) อันควรซึ่งการน้อมเข้ามา(ในตน)

ปสาโท: ปาสาทิโก (ขเนตี/อาหารตี)

ปสาโท-ท์ ความเลื่อมใส ขเนตี ให้เกิด /
อาหารตี นำมา

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปสาท นิกร ตรัตยาทิตัทธิต

ปาสาท นิกร พฤทธิ อ เป็น อา

ปาสาท อิก ลบ ณ

ปาสาทิโก

วิ. ปสาท ขเนตีติ **ปาสาทิโก**
ผู้ยังความเลื่อมใสให้เกิด; นำเลื่อมใส

วิ. ปสาท อาหารตีติ **ปาสาทิโก**
ผู้นำมาซึ่งความเลื่อมใส; นำเลื่อมใส

:: **ปาสาทิก** (รูป)

ราคาตีตัทธิต

แทน รตต เป็นต้น

ณ

กสาว: กาสาว (รตต)

กสาว รลฬาด รตต ย้อม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กสาว ณ ราคาตีตัทธิต แทน รตต

กาสาว ณ พฤทธิ อ เป็น อา

กาสาว อ ลบ ณ

กาสาว

วิ. กสาวเน รตต **กาสาว** (วตถ) (ผ้า) (อันเขา)
ย้อมแล้วด้วยรลฬาด, กาสาวพัสตร์

กสાય: กาสาย (รตต)

กสાય รลฬาด รตต ย้อม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กสાય ณ ราคาตีตัทธิต

กาสาย ณ พฤทธิ อ เป็น อา

กาสาย อ ลบ ณ

กาสาย

วิ. กสายน รตต **กาสาย** (วตถ) (ผ้า) (อันเขา)
ย้อมแล้วด้วยรลฬาด, กาสาวพัสตร์

หลิหทา: หาลิทท์ (รตต)

หลิหทา-ที ขมื่น รตต ย่อม

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
หลิหทา	ณ ราคาที่ตีทิต
หาลิททา	ณ พฤทธิ อ เป็น อา
หาลิททา	อ ลบ ณ
หาลิทท	อ ลบ อา

หาลิทท์

วิ. หลิหทาย รตต **หาลิทท์** (วตถ) (ผ้า)(อันเขา) ย่อมแล้วด้วยขมื่น

นีล: นิล (รตต)

นีล นิลวณณ สีสีขาว, สีน้าเงิน รตต ย่อม

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
นีล	ณ ราคาที่ตีทิต
นีล	อ ลบ ณ

นีล

วิ. นีเลน รตต **นีล** (วตถ) (ผ้า)(อันเขา) ย่อมแล้วด้วยสีสีขาว

วิ. ปีเตน รตต **ปีต** (วตถ) (ผ้า)(อันเขา) ย่อมแล้วด้วยสีเหลือง

มทิส: มาทิส (สามิกต)

มทิส ควาย/กระบือ
ณ ในอรรถเป็นเจ้าของ, เป็นสมบัติ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มทิส	ณ ราคาที่ตีทิต
มาทิส	ณ พฤทธิ อ เป็น อา
มาทิส	อ ลบ ณ

มาทิส

วิ. มทิสส **มาทิส** (อิท มล) (เนื้อนี้) ของกระบือ; เนื้อควาย/กระบือ

สุกร: สุกร (สามิกต)

สุกร โสกร, หมู
ณ ในอรรถเป็นเจ้าของ, เป็นสมบัติ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
สุกร	ณ ราคาที่ตีทิต
สุกร	อ ลบ ณ

สุกร

วิ. สุกรสส **สุกร** (อิท มล) (เนื้อนี้) ของสุกร, เนื้อสุกร, เนื้อหมู

กจายโน: กจายน (สามิกต)

กจายโน อาจารย์กจายณะ
ณ ในอรรถเป็นเจ้าของ, เป็นสมบัติ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
กจายน	ณ ราคาที่ตีทิต
กจายน	อ ลบ ณ

กจายน

วิ. กจายนสส อิท **กจายน** (เวยยากรรม) (เวยยากรรม) นี้ของอาจารย์กจายณะ

มฆา: มาฆ (นิยุต)

มฆา กลุ่มดาวฤกษ์มฆา (ดาวสิงโตส่วนต้น-ดาววงนอก) นิยุต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มฆา	ณ ราคาที่ตีทิต แทน นิยุต
มาฆา	ณ พฤทธิ อ เป็น เอ
มาฆา	อ ลบ ณ
มาฆ	อ ลบ อา

มาฆ

วิ. มฆาย นิยุตโต **มาฆ** (มาโส) (เดือน) ประกอบแล้วด้วย(ดาว)ฤกษ์มฆา

มฆา: มาฆ (นิยุต)

มฆา กลุ่มดาวฤกษ์มฆา (ดาวสิงโตส่วนต้น-ดาววงนอก) นิยุต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มฆา	ณ ราคาที่ตีทิต แทน นิยุต
มาฆา	ณ พฤทธิ อ เป็น เอ
มาฆา	อ ลบ ณ
มาฆ	อ ลบ อา

มาฆ

วิ. มฆาย นิยุตโต **มาฆ** (มาโส) (เดือน) ประกอบแล้วด้วย(ดาว)ฤกษ์มฆา

วิสาขา: เวสาข (นิยุต)

วิสาขา กลุ่มดาวฤกษ์วิสาขา (ดาวคันชั่ง) นิยุต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วิสาขา	ณ ราคาที่ตีทิต แทน นิยุต
เวสาขา	ณ พฤทธิ อ เป็น เอ
เวสาขา	อ ลบ ณ

เวสาข

วิ. วิสาขาย นิยุตโต **เวสาข** (มาโส) (เดือน) ประกอบแล้วด้วย(ดาว)ฤกษ์วิสาขา

อาสาฬหา: อาสาฬโห (นิยุต)

อาสาฬหา กลุ่มดาวฤกษ์อาสาฬหา (ดาวคนยิงธนู) นิยุต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อาสาฬห	ณ ราคาที่ตีทิต
อาสาฬห	อ ลบ ณ

อาสาฬโห

วิ. อาสาฬหาย นิยุตโต **อาสาฬโห** (มาโส) (เดือน) ประกอบแล้วด้วย(ดาว)ฤกษ์อาสาฬหะ

กตติกา: กตติโก (นิยุต)

กตติกา กลุ่มดาวฤกษ์กตติกา (ดาวลูกไก่-วัว) นิยุต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
กตติกา	ณ ราคาที่ตีทิต
กตติกา	อ ลบ ณ

กตติกา

วิ. กตติกาย นิยุตโต **กตติโก** (มาโส) (เดือน) ประกอบแล้วด้วย(ดาว)ฤกษ์กตติกา

มคธ: มคธ (ชาต)

มคธ แคว้นมคธ ชาต เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มคธ	ณ ราคาที่ตีทิต แทน ชาต
มาคธ	ณ พฤทธิ อ เป็น อา
มาคธ	อ ลบ ณ

มาคธ

วิ. มคธ ชาโต **มาคธ** ผู้เกิดแล้วในแคว้นมคธ

มคธ: มคธ (วสติ)

มคธ แคว้นมคธ วสติ อยู่

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มคธ	ณ ราคาที่ตีทิต แทน วสติ
มาคธ	ณ พฤทธิ อ เป็น อา
มาคธ	อ ลบ ณ

มาคธ

วิ. มคธ วสติติ **มาคธ** ผู้อยู่ในแคว้นมคธ

มคอธ: มคอธ (อิสสร)

มคอธ แคว้นมคอธ อิสสร เป็นใหญ่

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

มคอธ	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>อิสสร</u>
------	---	--------------------------------------

มคอธ	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
------	---	-----------------

มคอธ	อ	ลบ ณ
------	---	------

มคอธ

วิ. มคอธ อิสสร มคอธ ผู้เป็นใหญ่ในแคว้นมคอธ

นคร: นาคโร (วสติ)

นคร เมือง วสติ อยู่

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

นคร	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>วสติ</u>
-----	---	-------------------------------------

นาคโร	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
-------	---	-----------------

นาคโร	ณ	ลบ ณ
-------	---	------

นาคโร

วิ. นคร วสติ นาคโร ผู้อยู่ในเมือง

วิ. นคร วสติ นาคโร ผู้อยู่ในเมือง ท.

อรณญ: อารณญโก (วสติ/ติฎฐติ)

อรณญ ป่า วสติ อยู่ / ติฎฐติ ตั้งอยู่

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

อรณญ	ณ	ราคาตีต้อธิต
------	---	--------------

อารณญ	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
-------	---	-----------------

อารณญ	อ	ลบ ณ
-------	---	------

อารณญเณ

อารณญ	อ ก	ลง ก ปัจจัย สกัถะ
-------	-----	-------------------

อารณญโก

วิ. อรณญ วสติ อารณญโก ผู้อยู่ในป่า

วิ. อรณญ ติฎฐติ อารณญโก (วิหาโร) อันตั้งอยู่ในป่า

ชนปโท: ชานปโท (วสติ)

ชนปโท ชนบท วสติ อยู่

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ชนปท	ณ	ราคาตีต้อธิต
------	---	--------------

ชานปท	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
-------	---	-----------------

ชานปท	อ	ลบ ณ
-------	---	------

ชานปโท

วิ. ชนปท วสติ ชานปโท (ภิกขุ)

ผู้อยู่ในชนบท

ติปิฎก: เตปิฎโก (ธาวเรติ)

ติปิฎก ปิฎก ๓ ธาวเรติ ทรงไว้

(วิ. ตีณปิฎกานิ ติปิฎก ปิฎก ๓ สมา. ทิค)

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ติปิฎก	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>ธาวเรติ</u>
--------	---	--

เตปิฎก	ณ	พฤทธิ อ เป็น เอ
--------	---	-----------------

เตปิฎก	อ	ลบ ณ
--------	---	------

เตปิฎโก

วิ. ติปิฎก ธาวเรติ เตปิฎโก ผู้ทรงไว้ซึ่งปิฎก ๓

เตปิฎก: เตปิฎโก (ธาวเรติ)

เตปิฎก ประชุมแห่งปิฎก ๓ ธาวเรติ ทรงไว้

(วิ. ตีณปิฎกานิ ติปิฎก ปิฎก ๓ สมา. ทิค)

วิ. ติปิฎก สมา. โห เตปิฎก ประชุม/หมวด แห่งปิฎกสาม ณ ปัจ. สมุท.)

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

เตปิฎก	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>ธาวเรติ</u>
--------	---	--

เตปิฎก	อ	ลบ ณ
--------	---	------

เตปิฎโก

วิ. ติปิฎก ธาวเรติ เตปิฎโก ผู้ทรงไว้ซึ่ง ประชุม/หมวด แห่งปิฎก ๓

คพโก: คพโก (นิพพตต)

คพโก ท้อง นิพพตต เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

คพโก	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>นิพพตต</u>
------	---	---------------------------------------

คพโก	อ	ลบ ณ
------	---	------

คพโก

วิ. คพโก นิพพตโต คพโก (สโตโต)

ผู้เกิดแล้วในท้อง; เด็กในท้อง

ปโย: ปายาส (นิพพตต)

ปโย น้ามน นิพพตต เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ปโย	ณ	ราคาตีต้อธิต
-----	---	--------------

ปาย	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
-----	---	-----------------

ปาย	อ	ลบ ณ
-----	---	------

ปายสุ	อ	ลง ส อากม
-------	---	-----------

ปายาส	อ	ทีฆะ อ เป็น อา
-------	---	----------------

ปายาส

วิ. ปโย นิพพตโต ปายาส (โอทโน)

(ข้าวสุก) อันเกิดแล้วจากน้ามน; หุงด้วย น้ามน, เจือน้ามน

วยากรณ: เวยยากรณ (อธิเต)

วยา-พยากรณ พยากรณ อธิเต เรียน, สาธยาย

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

พยากรณ	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>อธิเต</u>
--------	---	--------------------------------------

วียากรณ	ณ	แปลง พยา เป็น วียา
---------	---	--------------------

วุยอากรณ	ณ	แปลง อี เป็น ย
----------	---	----------------

เวยอากรณ	ณ	ลง เอ อากม
----------	---	------------

เวยยากรณ	ณ	ซ้อน ย
----------	---	--------

เวยยากรณ	อ	ลบ ณ
----------	---	------

เวยยากรณ

วิ. วยากรณ อธิเต เวยยากรณ

ผู้เรียนซึ่งพยากรณ

มโน: มานสิ (ภว)

มโน มนใจ ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

มน	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>ภว</u>
----	---	-----------------------------------

มาน	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
-----	---	-----------------

มาน	อ	ลบ ณ
-----	---	------

มานสิ	อ	ลง ส อากม
-------	---	-----------

มานสิ

วิ. มนสิ ภว มานสิ (สุข/ทุกข์) มีในใจ

วิ. มนสิ ภโว มานสิ (ฉนโท/ราโค) มีในใจ

วิ. มโน เอว มานสิ ใจ ณ ปัจ. สกัถะ ใจ นั่นเอง ชื่อว่า มานสะ

อุโร: โอรโส (ภว/ชาติ)

อุโร อก ภว มี / ชาติ เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

อุโร	ณ	ราคาตีต้อธิต <u>แทน</u> <u>ภว/ชาติ</u>
------	---	--

โอร	ณ	พฤทธิ อ เป็น โอ
-----	---	-----------------

โอร	อ	ลบ ณ
-----	---	------

โอรส	อ	ลง ส อากม
------	---	-----------

โอรโส

วิ. อุโร ภโว โอรโส (ปุโต) มีในอก

วิ. อุโร ชาติ โอรโส (ปุโต) เกิดแล้วในอก

มิตโต: เมตตา (ภว)

มิตโต มิตฺร ภว มี่

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
มิตฺต	ณ	ราคาตีตฺทิตฺ
เมตฺต	ณ	พฤทฺธี อี เป็น เอ
เมตฺต	อ	ลพ ญ
เมตฺต	อ อา	ลง อา ปจ. อิต.

เมตตา

วิ. มิตฺเต ภวา เมตฺตา (ธมฺมชาติ) มีในมิตฺร

ชาตาทิตฺทิต

อิม อีย กีย แทน ชาต เป็นต้น

อิม

ปุเร: ปุริโม (ชาต/ภว)

ปุเร น. ปุร ค. ในก่อน ชาต เกิด / ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ปุเร	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ แทน ภว ชาต
ปุรุ	อิม	ลพ เอ

ปุริโม

- วิ. ปุเร ชาโต **ปุริโม** ผู้เกิดแล้วในก่อน
- วิ. ปุเร ภโว **ปุริโม** (ภโว) (ภพ) มีในก่อน
- วิ. ปุเร ภโว **ปุริม** (กम्म) มีในก่อน^๑

อุปริ: อุปริโม (ชาต/ภว)

อุปริ น. ในเบื้องบน ชาต เกิด / ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อุปริ	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ
อุปรุ	อิม	ลพ อี

อุปริโม

อุปริม อา ลง อา ปจ. อิต.

อุปริมา

- วิ. อุปริ ชาโต **อุปริโม** ผู้เกิดแล้วในเบื้องบน
- วิ. อุปริ ภโว **อุปริโม** มีในเบื้องบน
- วิ. อุปริ ภวา **อุปริมา** (ทิสา) ทิศมีในเบื้องบน, ทิศเบื้องบน

มชณฺ: มชณฺโม (ชาต/ภว)

มชณฺ ทํมกลาง ชาต เกิด / ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
มชณฺ	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ

มชณฺโม

- วิ. มชณฺเม ชาโต **มชณฺโม** ผู้เกิดแล้วในท่ามกลาง
- วิ. มชณฺเม ภวา **มชณฺมา** (ปฏิปทา) มีในท่ามกลาง
- :: **มชณฺโม** (ยาโม, วโย)

ปจฉา: ปจฉิมุ ปจฉิมวา (ชาต/ภว)

ปจฉา น. ภายหลัง ชาต เกิด / ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ปจฉา	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ
ปจฉ	อิม	ลพ อา

ปจฉิมุ ปจฉิมวา

- วิ. ปจฉา ชาโต **ปจฉิมุ** ผู้เกิดแล้วในภายหลัง
- วิ. ปจฉา ชาตา **ปจฉิมวา** (ชนตา) (หมู่แห่งชน) ผู้เกิดแล้วในภายหลัง

เหฏฐา: เหฏฐิมุ (ชาต/ภว)

เหฏฐา น. ภายหลัง ชาต เกิด / ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
เหฏฐา	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ
เหฏฐ	อิม	ลพ อา

เหฏฐิมุ

- วิ. เหฏฐา ชาโต **เหฏฐิมุ** ผู้เกิดแล้วในภายหลัง
- วิ. เหฏฐา ภโว **เหฏฐิมุ** มีในเบื้องต่ำ

อนโต: อนติโม (นียุตต)

อนโต ปุ. ที่สุด นียุตต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อนโต	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ

อนติโม

- วิ. อนเต นียุตโต **อนติโม** ผู้ประกอบแล้วในที่สุด, คนสุดท้าย
- วิ. อนเต นียุตต **อนติม** (วตฺถุ) ประกอบแล้วในที่สุด, อันติมวตฺถุ^๑

^๑ หมายถึง อาบัติปาราชิก ซึ่งทำให้ภิกษุและภิกษุณีผู้ต้อง มีโทษถึงที่สุด คือขาดจากภาวะของตน

อนโต: อนติม (ภว)

อนโต ปุ. ที่สุด ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อนโต	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ

อนติม

- วิ. อนเต ภโว **อนติม** (วตฺถุ) มีในที่สุด, อันติมวตฺถุ, ultimate

ปจจนโต: ปจจนติโม (ภว)

ปจจนโต (ปฏิ-อนต) ที่สุดเฉพาะ ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ปจจนโต	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ

ปจจนติโม

- วิ. ปจจนเต ภโว **ปจจนติโม** (ปะเทโส) มีในที่สุดเฉพาะ, ประเทศชายแดน

ปุตโต: ปุตติโม (อตฺถิ)

ปุตโต บุตร อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ปุตโต	อิม	ชาตาทิตฺทิตฺ แทน อตฺถิ

- วิ. ปุตโต อสฺส อตฺถิตฺติ **ปุตติโม** ผู้มีบุตร

อีย

มนุสฺสชาติ: มนุสฺสชาติโย (ชาต)

มนุสฺสชาติ ชาติแห่งมนุษย์ ชาต เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
มนุสฺสชาติ	อีย	ชาตาทิตฺทิตฺ

มนุสฺสชาติโย อีย ลพ อี

มนุสฺสชาติโย

- วิ. มนุสฺสชาติยา ชาโต **มนุสฺสชาติโย** ผู้เกิดแล้วโดยชาติแห่งมนุษย์, ~โดยการเกิด~

อสฺสชาติ: อสฺสชาติโย (ชาต)

อสฺสชาติ ชาติแห่งม้า ชาต เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อสฺสชาติ	อีย	ชาตาทิตฺทิตฺ

อสฺสชาติโย อีย ลพ อี

อสฺสชาติโย

- วิ. อสฺสชาติยา ชาโต **อสฺสชาติโย** เกิดแล้วโดยชาติแห่งม้า

ปณฺธิตชาติ: ปณฺธิตชาติโย (ชาติ/อตฺถิ)

ปณฺธิตชาติ ชาติแห่งบัณฺธิต
ชาติ เกิด / อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ปณฺธิตชาติ	อีย ชาติตัทธิต
ปณฺธิตชาติ	อีย ลบ อี

ปณฺธิตชาติโย

วิ. ปณฺธิตชาติยา ชาโต **ปณฺธิตชาติโย**
เกิดแล้วโดยชาติแห่งบัณฺธิต

วิ. ปณฺธิตชาติ อสฺส อตฺถิตฺติ **ปณฺธิตชาติโย**
มีชาติแห่งบัณฺธิต

ปณฺจวคฺโค: ปณฺจวคฺคิโย (ภว)

ปณฺจวคฺโค พวก ๕ ภว มี / ปฏิพฺพธา เนื่องเฉพาะ
(วิ. ปณฺจณฺ (ขนาน) วคฺโค **ปณฺจวคฺโค** พวกแห่ง
ชนห้า, พวก ๕ ฉ. ตป.)

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ปณฺจวคฺค	อีย ชาติตัทธิต

ปณฺจวคฺคิโย

วิ. ปณฺจวคฺเค ภโว **ปณฺจวคฺคิโย** (ภิกฺขุ)
มีในพวก ๕, ปณฺจวคฺคิย

วิ. ปณฺจวคฺเค ภวา **ปณฺจวคฺคิยา** (ภิกฺขุ)
มีในพวก ๕, ปณฺจวคฺคิย

วิ. ปณฺจวคฺเค ปฏิพฺพธา **ปณฺจวคฺคิยา** (ภิกฺขุ)
เนื่องเฉพาะในพวก ๕, ปณฺจวคฺคิย

วิ. ฉพฺพคฺเค ภวา **ฉพฺพคฺคิยา** (ภิกฺขุ) มีในพวก ๖,
ฉพฺพคฺคิย (ฉ-วคฺค แปลงว เป็นพ ช้อนพ)

อุทฺธ: อุทฺธิย (ภว)

อุทฺธ ท้อง ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อุทฺธ	อีย ชาติตัทธิต

อุทฺธิย

วิ. อุทฺเธ ภว **อุทฺธิย** (อาหารวตฺถุ) มีในท้อง;
อาหารใหม่

อตฺตา: อตฺตนิย (สามิกตฺถ)

อตฺตา ตน อีย ในอรรถเป็นเจ้าของ, เป็นสมบัติ
แทน อิทฺ นี้

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อตฺต	อีย ชาติตัทธิต แทน อิทฺ
อตฺตณฺ	อีย ลง นฺ อากม

อตฺตนิย

วิ. อตฺตโน อิทฺนติ **อตฺตนิย** อันเป็นของแห่งตน

อตฺตา: อตฺตนิย (ชาติ)

อตฺตา ตน ชาติ เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อตฺต	อีย ชาติตัทธิต
อตฺตณฺ	อีย ลง นฺ อากม

อตฺตนิย-ยา-ย

วิ. อตฺตนิ ชาโต **อตฺตนิย** เกิดแล้วในตน

หानภาโค: หานภาคิโย (อตฺถิ/สํวตฺตติ)

หานภาโค ส่วนอันเสื่อม อตฺถิ มี สํวตฺตติ เป็นไป

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
หานภาค	อีย ชาติตัทธิต แทน อตฺถิ ...

หานภาคิโย

วิ. หานภาโค อสฺส อตฺถิตฺติ **หานภาคิโย** (ธมฺโม)
มีส่วนแห่งความเสื่อม

วิ. หานภาเค สํวตฺตติติ **หานภาคิโย** (ธมฺโม)
อันเป็นไปในส่วนแห่งความเสื่อม

โพธิปฺกฺโข: โพธิปฺกฺขิยา (ภว)

โพธิปฺกฺโข ฝ่ายแห่งปัญญาเครื่องตรัสรู้ ภว มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
โพธิปฺกฺข	อีย ชาติตัทธิต แทน ภว

โพธิปฺกฺขิยา

วิ. โพธิปฺกฺখে ภวา **โพธิปฺกฺขิยา** (ธมฺมา) มีใน
ฝ่ายแห่งปัญญาเครื่องตรัสรู้

กฺย

อนฺโร: อนฺธกฺิโย (นียุตฺต)

อนฺโร ความมืด นียุตฺต ประกอบ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อนฺธ	กฺย ชาติตัทธิต

อนฺธกฺิโย

วิ. อนฺเธ นียุตฺโต **อนฺธกฺิโย** ผู้ประกอบแล้วใน
ความมืด, ~ความบอด

สมฺหตฺถิตฺติ

กณฺ ฌ ตา

แทน สมฺห สมฺห ประชุม, หมู~, ฟุ้ง ...

กณฺ

มนุสฺโส: มานุสฺโส (สมฺห)

มนุสฺโส มนุษย์ สมฺโห สมฺโห ประชุม

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มนุสฺส	กณฺ สมฺหตฺถิตฺติ แทน สมฺห
มานุสฺส	กณฺ พฤทธิ อ เป็น อา
มานุสฺส	กณฺ ลบ ฌ
มานุสฺส	ก ลบ ส

มานุสฺโส

วิ. มนุสฺसानํ สมฺโห **มานุสฺโส** ประชุมแห่ง
มนุษย์, หมู~

มยฺโร: มายฺโร (สมฺห)

มยฺโร นกยูง สมฺโห ประชุม

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มยฺร	กณฺ สมฺหตฺถิตฺติ
มายฺร	กณฺ พฤทธิ อ เป็น อา
มายฺร	กณฺ ลบ ฌ

มายฺโร

วิ. มยฺรานํ สมฺโห **มายฺโร**
ประชุมแห่งนกยูง, หมู~, ฟุ้ง~

กโปโต: กโปโตโก (สมฺห)

กโปโต นกพิราบ สมฺโห ประชุม

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
กโปต	กณฺ สมฺหตฺถิตฺติ
กาโปต	กณฺ พฤทธิ อ เป็น อา
กาโปต	กณฺ ลบ ฌ

กาโปโตโก

วิ. กโปตานํ สมฺโห **กาโปโตโก**
ประชุมแห่งนกพิราบ, หมู~, ฟุ้ง~

มทิส: มาทิสโก (สมุห)

มทิส ควาย, กระบือ สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มทิส ฦณ สมุหัตถิต

มาทิส ฦณ พฤทธิ อ เป็น อา

มาทิส ฦณ ลบ ฦ

มาทิสโก

วิ. มทิสาน สมุโห มาทิสโก
ประชุมแห่งควาย, หมู~, ฟุง~

ณ

มนุสส: มานุส (สมุห)

มนุสส มนุษย์ สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มนุสส ฦณ สมุหัตถิต

มานุสส ฦณ พฤทธิ อ เป็น อา

มานุสส อ ลบ ฦ

มานุสส อ ลบ ส

มานุส

วิ. มนุสสาน สมุโห มานุส
ประชุมแห่งมนุษย์, หมู~

มยุโร: มายุโร (สมุห)

มยุโร นกยูง สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มยุโร ฦณ สมุหัตถิต

มายุโร ฦณ พฤทธิ อ เป็น อา

มายุโร อ ลบ ฦ

มายุโร

วิ. มยุราน สมุโห มายุโร ประชุมแห่งนกยูง,
หมู~, ฟุง~

กโปเต: กาโปโต (สมุห)

กโปโต นกพิราบ สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กโปโต ฦณ สมุหัตถิต

กาโปโต ฦณ พฤทธิ อ เป็น อา

กาโปโต อ ลบ ฦ

กาโปโต

วิ. กโปตาน สมุโห กาโปโต ประชุมแห่ง
นกพิราบ, ฟุง~

ทวิ: ทวย (สมุห)

ทวิ สอง สมุโห ประชุม, หมวด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทวิ ฦณ สมุหัตถิต

ทวย ฦณ แปลง อี เป็น อย

ทวย อ ลบ ฦ

ทวย

วิ. ทวินัน สมุโห ทวย ประชุม/หมวด
(แห่งวัดฤ) สอง; หมวดสอง^๑

ติ: ตย (สมุห)

ติ สาม สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ติ ฦณ สมุหัตถิต

ตย ฦณ แปลง อี เป็น อย

ตย อ ลบ ฦ

ตย

วิ. ตินัน สมุโห ตย ประชุม/หมวด
(แห่งวัดฤ) สาม; หมวดสาม^๑

ติปิฎก: เตปิฎก (สมุห)

ติปิฎก ปิฎกสาม สมุโห ประชุม

(วิ. ตีณ ปิฎกานิ ติปิฎก ปิฎก ๓ समा. ทิค)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ติปิฎก ฦณ สมุหัตถิต

เตปิฎก ฦณ พฤทธิ อี เป็น เอ

เตปิฎก อ ลบ ฦ

เตปิฎก

วิ. ติปิฎกส สมุโห เตปิฎก
ประชุม/หมวด แห่งปิฎกสาม

ติมาส: เตมาส (สมุห)

ติมาส เดือนสาม สมุโห ประชุม

(วิ. ตโย มาสา ติมาส เดือน ๓ समा. ทิค)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ติมาส ฦณ สมุหัตถิต

เตมาส ฦณ พฤทธิ อี เป็น เอ

เตมาส อ ลบ ฦ

เตมาส

วิ. ติมาสส สมุโห เตมาส
ประชุม/หมวด แห่งเดือนสาม

ตา

คาโม: คามตา (สมุห)

คาโม ชาวบ้าน สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

คาม ๓ตา สมุหัตถิต

คามตา

วิ. คามาน สมุโห คามตา
ประชุมแห่งชาวบ้าน, หมูชาวบ้าน

ชน: ชนตา (สมุห)

ชน ชน สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ชน ๓ตา สมุหัตถิต

ชนตา

วิ. ชนาน สมุโห ชนตา ประชุมแห่งชน,
หมูชน, ฟุงชน

:: นาคครตา ประชุมแห่งชาวเมือง

สหાય: สหายตา (สมุห)

สหાય เพื่อน, สหาย สมุโห ประชุม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สหાય ๓ตา สมุหัตถิต

สหાયตา

วิ. สหายาน สมุโห สหายตา
ประชุมแห่งสหาย, หมูสหาย

ฐานต์ทิต

แทน ฐาน ที่ตั้ง ทิต เกือกูล อรห ควร

อีย

มทน์: มทนีย (ฐาน)

มทน์ ความเมา ฐาน ที่ตั้ง

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มทน อีย ฐานต์ทิต แทน ฐาน

มทนีย

วิ. มทนส ฐาน มทนีย ที่ตั้งแห่งความเมา^๑

พจนน์: พจนนีย (ฐาน)

พจนน์ ความผูก ฐาน ที่ตั้ง

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

พจนน อีย ฐานต์ทิต

พจนนีย

วิ. พจนส ฐาน พจนนีย ที่ตั้งแห่งความผูก

โมจนน์: โมจนนีย (ฐาน)

โมจนน์ ความแก้ ฐาน ที่ตั้ง

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

โมจนน อีย ฐานต์ทิต

โมจนนีย

วิ. โมจนส ฐาน โมจนนีย ที่ตั้งแห่งความแก้

ปสาทน์: ปสาทนีย (ฐาน)

ปสาทน์ ความเลื่อมใส ฐาน ที่ตั้ง

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปสาทน อีย ฐานต์ทิต

ปสาทนีย

วิ. ปสาทนส ฐาน ปสาทนีย ที่ตั้งแห่งความเลื่อมใส

รชนน์: รชนนีย (ฐาน)

รชนน์ ความกำหนด, การยอม ฐาน ที่ตั้ง

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

รชนน อีย ฐานต์ทิต

รชนนีย

วิ. รชนส ฐาน รชนนีย ที่ตั้งแห่งความกำหนด, ~การยอม

สมโมทน์: สมโมทนีย (ฐาน/อรหติ)

สมโมทน์ ความยินดีพร้อม ฐาน ที่ตั้ง/อรหติ ควร

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สมโมทน อีย ฐานต์ทิต

สมโมทนีย-ยา-ย

วิ. สมโมทนส ฐาน สมโมทนียา (กลา)

อันเป็นที่ตั้งแห่งความยินดีพร้อม, ~ร่วมยินดี, ~ความยินดีด้วยดี

วิ. สมโมทน์ อรหติติ สมโมทนียา (กลา)

อันควรซึ่งความยินดีพร้อม, ...

ทสสนน์: ทสสนนีย ทสสนนียา (อรหติ)

ทสสนน์ การเห็น, การดู อรหติ ควร

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทสสนน อีย ฐานต์ทิต แทน อรหติ

ทสสนนีย ทสสนนียา

วิ. ทสสนน์ อรหติติ ทสสนนีย ทสสนนียา

ผู้ควรซึ่งการเห็น/ดู, น่าดูน่าชม (หรือเป็นกิริยาภักดี

ทสสนนีย (อันเขา)พึงเห็น/ดู

ทิส-อนีย ปัจจัย แปลง ทิส เป็น ทสส)

ปุชนน์: ปุชนนีย ปุชนนีโย (อรหติ)

ปุชนน์ การบูชา อรหติ ควร

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปุชนน อีย/เออย ฐานต์ทิต

ปุชนนีย ปุชนนีโย

วิ. ปุชนน์ อรหติติ ปุชนนีย ปุชนนีโย

ผู้ควรซึ่งการบูชา

วิ. อัญชลิกรรม อรหติติ อัญชลิกรรมนีโย

ผู้ควรซึ่งอัญชลี

ในสัททนีติว่า อีย ปัจจัย ลงในอรธอื่นบ้าง

เช่น อุปาทานีย อุทริย

อุปาทานน์: อุปาทานนีย (ทิต)

อุปาทานน์ ความยึดมั่น, อุปาทาน ทิต เกือกูล

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อุปาทานน อีย ฐานต์ทิต แทน ทิต

อุปาทานนีย

วิ. อุปาทานน ทิต อุปาทานนีย (กิเลสชาติ)

อันเกือกูลแก่ความยึดมั่น/อุปาทาน

อุทรี: อุทริย (ภา)

อุทรี ท้อง ภา มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อุทรี อีย ฐานต์ทิต แทน ภา

อุทริย^๒

วิ. อุทเร ภา อุทริย (โภชน) อันมีในท้อง

เออย

ทกขินณา: ทกขินเณโย (อรหติ)

ทกขินณา ทักขินณา อรหติ ควร

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทกขินณา เออย ฐานต์ทิต แทน อรหติ

ทกขินเณ เออย ลบ อา

ทกขินเณโย

วิ. ทกขินเณ อรหติติ ทกขินเณโย

ผู้ควรซึ่งทักขินณา

วิ. ทกขินเณ ปฏิกคมหิตุ อรหติติ ทกขินเณโย

ผู้ควรเพื่ออันรับซึ่งทักขินณา, ผู้ควรรับทักขินณา

วิ. ปาหุณ อรหติติ ปาหุเนโย ผู้ควรซึ่งของต้อนรับ

วิ. ปาหุนาย อนุจฉวิโก ปาหุเนโย ผู้ควรแก่ของต้อนรับ

พหุลต์ทิต

แทน ปกติ ปกติ พหุล มาก

อาล

อภิขณา: อภิขณาลู (ปกติ/พหุล)

อภิขณา อภิขณา ปกติ ปกติ / พหุล มาก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อภิขณา อาล พหุลต์ทิต แทน ปกติ พหุล

อภิขณเณ อาล ลบ อา

อภิขณาลู

วิ. อภิขณา อสส ปกติ อภิขณาลู

มีอภิขณาเป็นปกติ

วิ. อภิขณา อสส พหุลา อภิขณาลู

มีอภิขณามาก

^๑ แปลเป็นคุณนามว่า (อัน)เป็นที่ตั้งแห่งความเมา

^๒ ใน ไตร. มีแต่ อุทริย (สระอ) เป็นชาตาทิตต์ทิต

สีต๋: สีตาดู (ปกติ/พหุล)

สีต๋ ความหนาว ปกติ ปกติ / พหุล มาก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สีต๋ อาลู่ พหุลต์ทิต

สีตาดู

วิ. สีต๋ อลุล ปกติ **สีตาดู** (ปกติ)
มีความหนาวเป็นปกติ

วิ. สีต๋ เอตถ พหุล **สีตาดู** (ปกติ)
มีความหนาวมาก

ทยา: ทยาหลู (ปกติ/พหุล)

ทยา ความเอ็นดู ปกติ ปกติ / พหุล มาก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทยา อาลู่ พหุลต์ทิต

ทย ลอบ อา

ทยาหลู

วิ. ทยา อลุล ปกติ **ทยาหลู** มีความเอ็นดูเป็นปกติ

วิ. ทยา อลุล พหุล **ทยาหลู** มีความเอ็นดูมาก

ธโช: ธชาลู่ (ปกติ/พหุล)

ธโช ธง ปกติ ปกติ / พหุล มาก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ธช อาลู่ พหุลต์ทิต

ธชาลู่

วิ. ธโช อลุล ปกติ **ธชาลู่** (นคร) มีธงเป็นปกติ

วิ. ธชา เอตถ พหุล **ธชาลู่** (นคร) มีธงมาก

เสฏฐุตต์ทิต

ตร ตม อียิสส กอ ยอ อัญฐ

เป็นเครื่องหมายคุณนามขั้นวิเสสและอติวิเสส

ตร

ปาป: ปาปโตร (วิเสส)

ปาป บาป วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปาป ตร เสฏฐุตต์ทิต แทน วิเสส

ปาปโตร

วิ. สพเพ อิม ปาปา, ออยมีเมส วิเสส ปาโปติ
ปาปโตร เป็นบาปกว่า

ปนจติ: ปนจติโตร (วิเสส)

ปนจติโต เป็นบัณฑิต วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปนจติ ตร เสฏฐุตต์ทิต

ปนจติโตร

วิ. สพเพ อิม ปนจติตา, ออยมีเมส วิเสส
ปนจติโตติ **ปนจติโตร** เป็นบัณฑิตกว่า

หีน: หีนโตร (วิเสส)

หีน เลว วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

หีน ตร เสฏฐุตต์ทิต

หีนโตร

วิ. สพเพ อิม หีนา, ออยมีเมส วิเสส หีนโตติ
หีนโตร เลวกว่า

ปนนิต: ปนนิตโตร (วิเสส)

ปนนิต ประณีต วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปนนิต ตร เสฏฐุตต์ทิต

ปนนิตโตร

วิ. สพเพ อิม ปนนิตา, ออยมีเมส วิเสส
ปนนิโตติ **ปนนิตโตร** ประณีตกว่า

ตม

ปาป: ปาปโตม (อติวิเสส)

ปาป บาป อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปาป ตม เสฏฐุตต์ทิต แทน อติวิเสส

ปาปโตม

วิ. สพเพ อิม ปาปา, ออยมีเมส อติวิเสส
ปาโปติ **ปาปโตม** เป็นบาปที่สุด

ใน ‘บาลีไวยากรณ์’ ตั้งวิเคราะห์รวมกันว่า

วิ. สพเพ อิม ปาปา, ออยมีเมส วิเสส ปาโปติ
ปาปโตร ปาปโตม เป็นบาปกว่า
เป็นบาปที่สุด

ปนจติ: ปนจติตโตม (อติวิเสส)

ปนจติโต เป็นบัณฑิต อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปนจติ ตม เสฏฐุตต์ทิต

ปนจติตโตม

วิ. สพเพ อิม ปนจติตา, ออยมีเมส อติวิเสส
ปนจติโตติ **ปนจติตโตม** เป็นบัณฑิตที่สุด

หีน: หีนโตม (อติวิเสส)

หีน เลว อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

หีน ตม เสฏฐุตต์ทิต

หีนโตม

วิ. สพเพ อิม หีนา, ออยมีเมส อติวิเสส หีนโตติ
หีนโตม เลวที่สุด

ปนนิต: ปนนิตโตม (อติวิเสส)

ปนนิต ประณีต อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปนนิต ตม เสฏฐุตต์ทิต

ปนนิตโตม

วิ. สพเพ อิม ปนนิตา, ออยมีเมส อติวิเสส
ปนนิโตติ **ปนนิตโตม** ประณีตที่สุด

อียิสส ก

ปาป: ปาปียิสสโก (วิเสส)

ปาป บาป วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปาป อียิสส ก เสฏฐุตต์ทิต แทน วิเสส

ปาปียิสสโก

วิ. สพเพ อิม ปาปา, ออยมีเมส วิเสส ปาโปติ
ปาปียิสสโก เป็นบาปกว่า

อีย

ปาป: ปาปิโย (วิเสส)

ปาป บาป วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปาป อีย เสฏฐุตต์ทิต แทน วิเสส

ปาปิโย

วิ. สพเพ อิม ปาปา, ออยมีเมส วิเสส
ปาโปติ **ปาปิโย** เป็นบาปกว่า

อปป: กนนิโย (วิเสส)

อปป น้อย วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อปป อีย เสฏฐุตต์ทิต

กน อีย แปลง อปป เป็น กน

กนนิโย

วิ. สพเพ อิม อปปา, ออยมีเมส วิเสส
อปโปติ **กนนิโย** น้อยกว่า

วฑฒ: เขยโย (วิเสส)

วฑฒ เจริญ วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วฑฒ	อีย เสฎฐัตถิต
ช	อีย แปลง วฑฒ เป็น ช
ช	อีย ลบ อ
ช	เอย แปลง อี เป็น เอ
ช	เอยย ซ้อน ย

เขยโย

วิ. สพเพ อิเม วฑฒา, อยมิเมส วิเสเสน
วฑฒโตติ **เขยโย** เจริญกว่า

ปสตถ: เสยโย (วิเสส)

ปสตถ อันบัณฑิตสรรเสริญแล้ว
วิเสส พิเศษ(กว่า)

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ปสตถ	อีย เสฎฐัตถิต
ส	อีย แปลง ปสตถ เป็น ส
ส	อีย ลบ อ
ส	เอย แปลง อี เป็น เอ
ส	เอยย ซ้อน ย

เสยโย

วิ. สพเพ อิเม ปสตถา, อยมิเมส วิเสเสน
ปสตถโตติ **เสยโย** อันบัณฑิตสรรเสริญแล้วกว่า,
ประเสริฐกว่า

อิฎฐ

ปาป: ปาปิฎฐ (อติวิเสส)

ปาป บาบ อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ปาป	อิฎฐ เสฎฐัตถิต แทน อติวิเสส

ปาปิฎฐ

วิ. สพเพ อิเม ปาปา, อยมิเมส อติวิเสเสน
ปาโปติ **ปาปิฎฐ** เป็นที่สุด

อปป: กนิฎฐ (อติวิเสส)

อปป น้อย อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
อปป	อิฎฐ เสฎฐัตถิต
กน	อิฎฐ แปลง อปป เป็น กน

กนิฎฐ

วิ. สพเพ อิเม อปปา, อยมิเมส อติวิเสเสน
อปโปติ **กนิฎฐ** น้อยที่สุด^๑

วฑฒ: เขฎฐ (อติวิเสส)

วฑฒ เจริญ อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
วฑฒ	อิฎฐ เสฎฐัตถิต
ช	อิฎฐ แปลง วฑฒ เป็น ช
ช	อิฎฐ ลบ อ
ช	เอฎฐ แปลง อี เป็น เอ

เขฎฐ

วิ. สพเพ อิเม วฑฒา, อยมิเมส อติวิเสเสน
วฑฒโตติ **เขฎฐ** เจริญที่สุด^๑

ปสตถ: เสฎฐ (อติวิเสส)

ปสตถ อันบัณฑิตสรรเสริญแล้ว
อติวิเสส พิเศษที่สุด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
ปสตถ	อิฎฐ เสฎฐัตถิต
ส	อิฎฐ แปลง ปสตถ เป็น ส
ส	อิฎฐ ลบ อ
ส	เอฎฐ แปลง อี เป็น เอ

เสฎฐ

วิ. สพเพ อิเม ปสตถา, อยมิเมส อติวิเสเสน
ปสตถโตติ **เสฎฐ** อันบัณฑิตสรรเสริญแล้ว
ที่สุด, ประเสริฐที่สุด

ตัทธสัทธิตัทธิต

วิ ส ลี อิก อี ร วนตุ มนตุ ณ

แทน **อติ** มีอยู่

วิ

ปุ. แจกอย่าง เสฎฐี (เมธาวิ)
อิต. ลง อินี ปัจ. แจกอย่าง นารี (เมธาวิณี)
นปุ. แจกอย่าง อุกขิ (เมธาวิ)

เมธา: เมธาวิ เมธาวิณี (อติ)

เมธา ปัญญา อติ มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
เมธา	วิ ตัทธสัทธิตัทธิต แทน อติ

เมธาวิ; เมธาวิณี ลง อินี ปัจ. อิต.; **เมธาวิ**

วิ. เมธา อสส อติตติ **เมธาวิ** มีเมธา^๑
ปัญญา ของชนนั้น มีอยู่ / ปัญญา มีอยู่
แก่ชนนั้น – เหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่า มีปัญญา
วิ. เมธา อสสา อติตติ **เมธาวิณี** มีเมธา

มายา: มายาวิ มายาวิณี (อติ)

มายา มายา, มารยา อติ มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
มายา	วิ ตัทธสัทธิตัทธิต

มายาวิ; มายาวิณี ลง อินี ปัจ. อิต.
วิ. มายา อสส อติตติ **มายาวิ** มีมายา

ส

สุเมธา: สุเมธโส (อติ)

สุเมธา ปัญญาดี อติ มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
สุเมธา	ส ตัทธสัทธิตัทธิต
สุเมธ	ส รัสสะ อา เป็น อ

สุเมธโส

วิ. สุเมธา อสส อติตติ **สุเมธโส** มีเมธาดี

๑ วิ. เมธา อสส/ยสส อติตติ **เมธาวิ** เป็น
เจ้าของ (ของ – สามิกัตถะ) หรือเป็นผู้รับ
ความมีอยู่แห่งปัญญา (แก่ – สัมปทาน)
วิ. เมธา ตสมิ วิชชตติ **เมธาวิ** (ผู้รองรับ
ปัญญานั้น – อาธาร).
แบบอื่นๆ: วิ. เมธา ยสส โส **เมธาวิ**

โลโม: โลมโส (อตฺถิ)

โลม ขน อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

โลม ส ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

โลมโส

วิ. โลมา อสฺส อตฺถิตฺติ โลมโส มีชนํ

ลี

ป. แจกอย่าง เสฏฺฐี (คปฺลีส)

อิต. ลง อินฺ ปัจ. แจกอย่าง นารี (คปฺลีนี)

นป. แจกอย่าง อกุชฺ (คปฺลิส)

ตโป: ตปฺลีส ตปฺสฺลีส ตปฺลีนี (อตฺถิ)

ตโป ความเพียร(เผาบาป), ตบะ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ตป ลีส ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต แทน อตฺถิ

ตปฺลีส; ตปฺลีนี ลง อินฺ ปัจ. อิต.

ตป ลฺลีส ช้อน ส

ตปฺลีส

วิ. ตโป อสฺส อตฺถิตฺติ ตปฺลีส ตปฺสฺลีส มีตบะ

เตโช: เตชฺลีส (อตฺถิ)

เตโช เดช อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เตช ลีส ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

เตชฺลีส

วิ. เตโช อสฺส อตฺถิตฺติ เตชฺลีส มีเดช

ยโส: ยสฺลีส ยสฺสฺลีส (อตฺถิ)

ยโส ยศ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ยส ลีส ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

ยสฺลีส

ยส ลฺลีส ช้อน ส

ยสฺสฺลีส

วิ. ยโส อสฺส อตฺถิตฺติ ยสฺลีส ยสฺสฺลีส มียศ

อิก

ทณฺโฆ: ทณฺฑิกโก (อตฺถิ)

ทณฺโฆ ไม้เท้า อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทณฺฑา อิก ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต แทน อตฺถิ

ทณฺฑิกโก

วิ. ทณฺโฆ อสฺส อตฺถิตฺติ ทณฺฑิกโก ไม้เท้า

วิ. อาพาโธ อสฺส อตฺถิตฺติ อาพาธิกโก มีอาพาธ, มีความเจ็บป่วย

อตฺถโถ: อตฺถิกโก อตฺถิกกา (อตฺถิ)

อตฺถโถ ความต้องการ, ประโยชน์ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อตฺถ อิก ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

อตฺถิกโก; อตฺถิกกา ลง อา ปัจ. อิต.

วิ. อตฺถโถ อสฺส อตฺถิตฺติ อตฺถิกโก มีความต้องการ

วิ. อตฺถโถ อสฺส อตฺถิตฺติ อตฺถิกกา (วาจา) มีประโยชน์

กฺกุณฺมพฺ: กฺกุณฺมพฺิกโก (อตฺถิ)

กฺกุณฺมพฺ ทรีพฺย อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กฺกุณฺมพ อิก ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

กฺกุณฺมพฺิกโก

วิ. กฺกุณฺมพฺ อสฺส อตฺถิตฺติ กฺกุณฺมพฺิกโก มีทรีพฺย

อนาถปิณฺโฆ: อนาถปิณฺฑิกโก (อตฺถิ)

อนาถปิณฺโฆ ก้อนข้าวเพื่อคนผู้ไม่มีที่พึ่ง อตฺถิ มี

(วิ. นตฺถิ ตสฺส นาโถติ อนาโถ ไม้ที่พึ่ง นบุพ. พหุพ.)

วิ. อนาถานํ ปิณฺโฆ อนาถปิณฺโฆ ก้อนข้าวเพื่อคนผู้ไม่มีที่พึ่ง จ. ตป.)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อนาถปิณฺโฆ อิก ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

อนาถปิณฺฑิกโก

วิ. อนาถปิณฺโฆ อสฺส อตฺถิตฺติ อนาถปิณฺฑิกโก มีก้อนข้าวเพื่อคนผู้ไม่มีที่พึ่ง

สมมาทิกฺกุณฺนิจฺ: สมมาทิกฺกุณฺนิจฺิกโก (อตฺถิ)

สมมาทิกฺกุณฺนิจฺ อิต. ความเห็นชอบ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สมมาทิกฺกุณฺนิจฺ อิก ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

สมมาทิกฺกุณฺนิจฺ อิก ลบ อี

สมมาทิกฺกุณฺนิจฺิกโก

วิ. สมมาทิกฺกุณฺนิจฺ อสฺส อตฺถิตฺติ สมมาทิกฺกุณฺนิจฺิกโก มีความเห็นชอบ

ปัสฺสุกฺลฺ: ปัสฺสุกฺลฺิกโก (อตฺถิ)

ปัสฺสุกฺลฺ การทรงไว้ซึ่งผ้าบังสุกุล อตฺถิ มี

(วิ. ปัสฺสุกฺลฺสฺส ธารณํ ปัสฺสุกฺลฺ การทรงไว้ซึ่งผ้าบังสุกุล ฉ. ตป. อุตฺตรโลป-ลบบทหลังคือ ธารณ)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปัสฺสุกฺล อิก ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

ปัสฺสุกฺลฺิกโก

วิ. ปัสฺสุกฺลฺ อสฺส อตฺถิตฺติ ปัสฺสุกฺลฺิกโก มีการทรงไว้ซึ่งผ้าบังสุกุล

วสฺโส/วสฺสํ: วสฺสฺลิกโก (ภา)

วสฺโส/วสฺสํ ฟน, ฤดูฝน ภา มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

วสฺส อิก ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

วสฺสฺลิกโก

วิ. วสฺเส ภาโว วสฺสฺลิกโก (มาโส) มีในฤดูฝน

อี

ป. แจกอย่าง เสฏฺฐี (สุชฺ)

อิต. ลง อินฺ ปัจ. แจกอย่าง นารี (สุชนี)

นป. แจกอย่าง อกุชฺ (สุช)

สุขฺ: สุขฺลฺ สุขฺนฺ (อตฺถิ)

สุขฺ ความสุข อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สุข อี ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต

สุขฺลฺ

สุข อี รัสสะ อี เป็น อี

สุขฺนฺ

สุขฺ อีนฺ ลง อินฺ ปัจ. อิต.

สุข อีนฺ ลบ อี

สุขฺนฺ อิต.

วิ. สุขฺ อสฺส อตฺถิตฺติ สุขฺ (นโร) มีความสุข

วิ. สุขฺ อสฺสา อตฺถิตฺติ สุขฺนฺ (นารี) มีความสุข

วิ. สุขฺ อสฺส อตฺถิตฺติ สุขฺ (กุล) มีความสุข

ทณฺโฆ: ทณฺฑิกโก ทณฺฑิกนฺ (อตฺถิ)

ทณฺโฆ ไม้เท้า อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทณฺฑา อี ตฬสฺสํตฺถิตฺตํทิต แทน อตฺถิ

ทณฺฑิกโก; ทณฺฑิกนฺ ลง อินฺ ปัจ. อิต.

วิ. ทณฺโฆ อสฺส อตฺถิตฺติ ทณฺฑิกโก ไม้เท้า

โกโค: โกคี โกคินี (อตถิ)

โกโค โกคะ สมบัติ อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

โกค อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

โกคี; โกคินี ลง อินี ปัจ. อิต.

วิ. โกโค อสส อตถิตติ โกคี มีโกคะ

อาตาโป: อาตาปี (อตถิ)

อาตาโป ความเพียร อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อาตาป อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

อาตาปี

วิ. อาตาโป อสส อตถิตติ อาตาปี
มีความเพียร(เครื่องยังกิเลสให้ร้อนทั่ว)

มจจรร: มจจรี (อตถิ)

มจจรร มจจเร ความตระหนี่ อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มจจรร อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

มจจรี

วิ. มจจรร อสส อตถิตติ มจจรี มีความตระหนี่

ลาโภ: ลาภี (อตถิ)

ลาโภ ลาภ อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ลาภ อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

ลาภี

วิ. ลาโภ อสส อตถิตติ ลาภี มีลาภ

เวรร: เวร (อตถิ)

เวรร เวร อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เวรร อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

เวรรี

วิ. เวรร อสส อตถิตติ เวรร มีเวร

วิ. เวรร เตลล อตถิตติ เวรรโน (ชนา) มีเวร

วโส: วลี (อตถิ)

วโส อำนาจ, ความสามารถ อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

วส อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

วลี

วิ. วโส อสส อตถิตติ วลี มีอำนาจ

(วิ. วสนั วลี ความคล่องแคล่ว/ชำนาญ
อ ปัจ. นามกิตก์ อี อิต.)

พล: พลี (อตถิ)

พล กำลัง อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

พล อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

พลี

วิ. พล อสส อตถิตติ พลี มีกำลัง

กฏุมพ: กฏุมพี กฏุมพินี (อตถิ)

กฏุมพ ทรัพย์ อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กฏุมพ ณี ตฬลลัตถิตตัทธิต

กฏุมพี; กฏุมพินี ลง อินี ปัจ. อิต.

วิ. กฏุมพ อสส อตถิตติ กฏุมพี มีทรัพย์,
กรรมภูมิ

คพโภ: คพภินี (อตถิ)

คพโภ กรรม, เด็กในท้อง อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

คพภ อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

คพภี

คพภี อินี ลง อินี ปัจ. อิต.

คพภ อินี ลบ อี

คพภินี

วิ. คพโภ อสสา อตถิตติ คพภินี (เทวี) มีกรรม

ชาล: ชาลี ชาลินี (อตถิ)

ชาล (ตา)ชาย อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ชาล อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

ชาลี

ชาลี อินี ลง อินี ปัจ. อิต.

ชาล อินี ลบ อี

ชาลินี

วิ. ชาล อสสา อตถิตติ ชาลินี (ตณฺหา) มีชาย

ภาโค: ภาคี ภาคินี (อตถิ)

ภาโค ส่วน อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ภาค อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

ภาคี

ภาคี อินี ลง อินี ปัจ. อิต.

ภาค อินี ลบ อี

ภาคินี

วิ. ภาโค อสส อตถิตติ ภาคี มีส่วน

วิ. ภาโค อสสา อตถิตติ ภาคินี (อิตถิ) มีส่วน

โสโก: โสกี โสกินี (อตถิ)

โสโก ความเศร้าโศก อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

โสภ อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

โสกี; โสกินี อินี ปัจ. อิต.

วิ. โสโก อสส อตถิตติ โสกี มีความโศก

:: โสกินี (ชยา)

หตโถ: หตถี หตถินี (อตถิ)

หตโถ มือ, งวง อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

หตถ อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

หตถี

หตถี อินี ลง อินี ปัจ. อิต.

หตถ อินี ลบ อี

หตถินี

วิ. หตโถ อสส อตถิตติ หตถี มีมือ, มีงวง;

ข้าง(ปลาย)

วิ. หตโถ อสสา อตถิตติ หตถินี มีมือ, มีงวง;

ข้างพัง, ข้างตัวเมีย

ลชช: ลชชี (อตถิ)

ลชช ความละเอียด อตถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ลชช อี ตฬลลัตถิตตัทธิต

ลชช อี ลบ อา

ลชชี

วิ. ลชช อสส อตถิตติ ลชชี มีความละเอียด

อลชฺชา: อลชฺชี่ (อตฺถิ)

อลชฺชา ความไม่ละอาย อตฺถิ มี
(วิ. น ลชฺชา อลชฺชา ความไม่ละอาย นบุพ. กัม.)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อลชฺชา อี ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

อลชฺช อี ลบ อา

อลชฺชี่

วิ. อลชฺชา อสฺส อตฺถิตฺติ อลชฺชี่ มีความไม่ละอาย
(วิ. นตฺถิ ตสฺส ลชฺชาตฺติ อลชฺชี่ ไม่มีความละอาย
นบุพ. พหุพ.)

วิ. น ลชฺชี่ อลชฺชี่ ไม่ใช้ผู้มีความละอาย
นบุพ. กัม.)

ร

มฺจฺ: มฺจฺโร (อตฺถิ)

มฺจฺ น้ำผึ้ง อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มฺจฺ ร ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ แตน อตฺถิ

มฺจฺโร

วิ. มฺจฺ อสฺส อตฺถิตฺติ มฺจฺโร (บุโว)
มีน้ำผึ้ง (มีรสหวาน, อร่อย)

มฺขฺ: มฺขฺโร (อตฺถิ)

มฺขฺ ปาก, หน้า อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มฺขฺ ร ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

มฺขฺโร

วิ. มฺขฺ อสฺส อตฺถิตฺติ มฺขฺโร มีปาก, (ปากกล้า)

รฺจฺ: รฺจฺริ (อตฺถิ)

รฺจฺ ความงาม อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

รฺจฺ ร ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

รฺจฺริ

วิ. รฺจฺ อสฺส อตฺถิตฺติ รฺจฺริ (บุปฺม) มีความงาม

วนฺตฺ

ลงท้ายศัพท์ที่เป็น อ อา การันต์

ปฺ. แจกอย่าง ภควนฺตฺ (คุณมา)

อิต. ลง อี ปจ. แจกอย่าง นาริ (คุณวนฺตฺี คุณวนฺตฺี)

นปฺ. แจกอย่าง ภควนฺตฺ เว้นบางวิภคฺติ

(ป. เอก. คุณวํ คุณวนฺตฺ พหุ. คุณวนฺตฺานิ

(ท. เอก. คุณวนฺตฺ พหุ. คุณวนฺตฺานิ)

คุโณ: คุณฺวา คุณฺวนฺตฺี คุณฺวตฺี (อตฺถิ)

คุโณ คุณฺ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

คุณฺ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ แตน อตฺถิ

คุณฺ วนฺตฺ ลี ลง ลี ปรฺฐมา.

คุณฺ ว อา แปลง นตฺ กับ ลี เป็น อา

คุณฺวา

วิ. คุโณ อสฺส อตฺถิตฺติ คุณฺวา (ปุริโส) มีคุณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

คุณฺ วนฺตฺ อี ลี ลง อี ปจ. อิต. ลี ปรฺฐมา.

คุณฺ วนฺตฺ อี ลี ลบ อฺ ลบ ลี

คุณฺวนฺตฺี

คุณฺ วนฺตฺ อี ลี แปลง นตฺ เป็น ตฺ ลบ ลี

คุณฺวตฺี

วิ. คุโณ อสฺสา อตฺถิตฺติ คุณฺวนฺตฺี คุณฺวตฺี (นาริ)
มีคุณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

คุณฺ วนฺตฺ ลี ลง ลี ปรฺฐมา.

คุณฺ วนฺตฺ อํ แปลง อฺ เป็น อ ลี เป็น อํ

คุณฺวนฺตฺ

คุณฺ วนฺตฺ อํ แปลง นตฺ กับ ลี เป็น อํ

คุณฺวํ

วิ. คุโณ อสฺส อตฺถิตฺติ คุณฺวนฺตฺ คุณฺวํ (กุลิ) มีคุณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

พลฺ กําลัง อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

พลฺ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

พลฺ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

พลฺวา (พลฺวนฺตฺ)

วิ. พลฺ อสฺส อตฺถิตฺติ พลฺวา (ปุริโส) มีกำลัง

วิ. พลฺ อสฺสา อตฺถิตฺติ พลฺวตฺี พลฺวนฺตฺี

(ตณฺหา/ชิวจฺฉา) มีกำลัง

:: ยสฺวา มียศ

ธฺนฺ: ธฺนฺวา (อตฺถิ)

ธฺนฺ ทรัพย์ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ธฺนฺ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

ธฺนฺวา (ธฺนฺวนฺตฺ)

วิ. ธฺนฺ อสฺส อตฺถิตฺติ ธฺนฺวา มีทรัพย์

ปฺลฺญฺ: ปฺลฺญฺวา (อตฺถิ)

ปฺลฺญฺา ปฺลฺญฺา อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปฺลฺญฺา วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

ปฺลฺญฺ วนฺตฺ รัสสะ อา

ปฺลฺญฺวา (ปฺลฺญฺวนฺตฺ)

วิ. ปฺลฺญฺา อสฺส อตฺถิตฺติ ปฺลฺญฺวา มีปัญญา

ปฺลฺญฺ: ปฺลฺญฺวา (อตฺถิ)

ปฺลฺญฺ บฺญฺ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปฺลฺญฺ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

ปฺลฺญฺวา (ปฺลฺญฺวนฺตฺ)

วิ. ปฺลฺญฺ อสฺส อตฺถิตฺติ ปฺลฺญฺวา มีบุญ

ลฺลฺ: ลฺลฺวา (อตฺถิ)

ลฺลฺ คีล อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ลฺลฺ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

ลฺลฺวา (ลฺลฺวนฺตฺ)

วิ. ลฺลฺ อสฺส อตฺถิตฺติ ลฺลฺวา มีคิล

อฺฏฺฐฺานํ: อฺฏฺฐฺานฺวา (อตฺถิ)

อฺฏฺฐฺานํ การลุกขึ้น อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อฺฏฺฐฺานํ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

อฺฏฺฐฺานฺวา (อฺฏฺฐฺานฺวนฺตฺ)

วิ. อฺฏฺฐฺานํ อสฺส อตฺถิตฺติ อฺฏฺฐฺานฺวา
มีการลุกขึ้น; ชยัน

ภคฺ: ภคฺวา (อตฺถิ)

ภคฺ ลิริ, บฺญฺ, โชคฺ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ภคฺ วนฺตฺ ตฬฺสํตฺถิตฺตํทิตฺ

ภคฺวา (ภคฺวนฺตฺ)

วิ. ภคฺ อสฺส อตฺถิตฺติ ภคฺวา มีลิริ, มีโชค

ภาโค: ภาควา (อตฺถิ)

ภาโค ส่วน อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ภาค วนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

ภาควา (ภาควนฺตฺ)

วิ. ภาโค อสฺส อตฺถิตฺติ ภาควา มีส่วน

วณฺเณ: วณฺณวา (อตฺถิ)

วณฺเณ ฌิวพฺพรณฺ, ลี อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

วณฺณ วนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

วณฺณวา (วณฺณวนฺตฺ)

วิ. วณฺเณ อสฺส อตฺถิตฺติ วณฺณวา (ทวารโก) มี
ฌิวพฺพรณฺ(งาม)

วิ. วณฺเณ อสฺสา อตฺถิตฺติ วณฺณวตี วณฺณวนฺตี
(ทวาริกา) มีฌิวพฺพรณฺ(งาม)

วิ. วณฺเณ อสฺสา อตฺถิตฺติ วณฺณวนฺตํ (ปฺปฬ)
มีลี(สวย)

มนฺตฺ

ลงท้ายศัพท์ที่เป็น อี อุ การันต์

นปฺ. สติมี แจกอย่าง กุล

ปฺ. แจกอย่าง ภควนฺตฺ (สติมา)

อิตฺ. ลง อี ปจฺ. แจกอย่าง นารี (สติมนฺตี สติมนฺตี)

นปฺ. แจกอย่าง ภควนฺตฺ เว้นบางวิภัตติ

(ป. เอก. สติมี สติมนฺตํ พหุ. สติมนฺตานี

(พ. เอก. สติมนฺตํ พหุ. สติมนฺตานี)

อายุ: आयस्मा (อตฺถิ)

อายุ นปฺ. อายุ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อายุ มนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ แทน อตฺถิ

อายุสฺ มนฺตฺ แปลง อุ เป็น อสฺ

อายุสฺมา (อายุสฺมนฺตฺ)

วิ. อายุ อสฺส อตฺถิตฺติ อายุสฺมา มีอายุ

สติ: สติมา (อตฺถิ)

สติ สติ, ความระลึก อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สติ มนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

สติมา (สติมนฺตฺ)

วิ. สติ อสฺส อตฺถิตฺติ สติมา มีสติ

จกฺขุ: จกฺขุมา (อตฺถิ)

จกฺขุ จักฺขุ, ฌัยนฺตา อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

จกฺขุ มนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

จกฺขุมา (จกฺขุมนฺตฺ)

วิ. จกฺขุ อสฺส อตฺถิตฺติ จกฺขุมา มีจักฺขุ

ชฺติ: ชฺติมา (อตฺถิ)

ชฺติ ความ(สว่าง)โพลง, โชติช่วง อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ชฺติ มนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

ชฺติมา (ชฺติมนฺตฺ)

วิ. ชฺติ อสฺส อตฺถิตฺติ ชฺติมา มีความโพลง

ธิติ: ธิติมา (อตฺถิ)

ธิติ ปัญญา อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ธิติ มนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

ธิติมา (ธิติมนฺตฺ)

วิ. ธิติ อสฺส อตฺถิตฺติ ธิติมา มีปัญญา

อิมฺนฺตฺ

ปฺตฺโต: ปฺตฺติมา (อตฺถิ)

ปฺตฺโต บุตร อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปฺตฺต อิมฺนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

ปฺตฺติมา (ปฺตฺติมนฺตฺ)

วิ. ปฺตฺโต อสฺส อตฺถิตฺติ ปฺตฺติมา มีบุตร

ปาป: ปาปิมา (อตฺถิ)

ปาป บาป อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปาป อิมฺนฺตฺ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

ปาปิมา (ปาปิมนฺตฺ)

วิ. ปาป อสฺส อตฺถิตฺติ ปาปิมา (มาโร) มีบาป

ณ

ปฺ. แจกอย่าง ชน (สทฺโธ)

อิตฺ. ลง อา ปจฺ. แจกอย่าง กณฺญา (สทฺธา)

นปฺ. แจกอย่าง กุล (สทฺธ)

สทฺธา: สทฺโธ (อตฺถิ)

สทฺธา ศรัทฺธา อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สทฺธา ณ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ แทน อตฺถิ

สทฺธา อ ลบ ณ

สทฺธ อ ลบ อา

สทฺโธ; สทฺธา ลง อา ปจฺ. อิตฺ.; สทฺธ

วิ. สทฺธา อสฺส อตฺถิตฺติ สทฺโธ มีศรัทฺธา

วิ. คนฺโธ อสฺส อตฺถิตฺติ คนฺโธ มีกลิ่นหอม, ของหอม,
เครื่องหอม. (คนฺโธ กลิ่น, กลิ่นหอม)

มจฺเจโร: มจฺเจโร (อตฺถิ)

มจฺเจโร มจฺเจโร ความตระหนี่ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มจฺเจโร ณ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

มจฺเจโร อ ลบ ณ

มจฺเจโร

วิ. มจฺเจโร อสฺส อตฺถิตฺติ มจฺเจโร มีความตระหนี่

ปณฺญา: ปณฺโญ (อตฺถิ)

ปณฺญา ปัญญา อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปณฺญา ณ ตทฺสฺสํตฺถิตฺทํ

ปณฺญา อ ลบ ณ

ปณฺญ อ ลบ อา

ปณฺโญ

วิ. ปณฺญา อสฺส อตฺถิตฺติ ปณฺโญ มีปัญญา

ตโป: ตาปโส (อตฺถิ)

ตโป ความเพียร(เผาบาป), ตบะ อตฺถิ มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ตป	ณ	ตฬลลตฺถิตฺตฺธิต
ตาป	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
ตาป	อ	ลป ณ
ตาปส	อ	ลง ส อาคม

ตาปโส

ตาปส **อี/อิณี** ลง อี อิณี ปัจ. อิต.

ตาปสี ตาปสินี

วิ. ตโป อสฺส อตฺถิตฺติ **ตาปโส** มีตบะ, ตาปส

วิ. ตโป อสฺสา อตฺถิตฺติ **ตาปสี ตาปสินี** มีตบะ, ตาปสินี

ปกติตฺตฺธิต

แทน **ปกต** ทำแล้ว, สำเร็จแล้ว **วิการ** เป็น**วิการ**

นิพพต เกิด

มย

สุวณฺณ: สุวณฺณมยฺ โสวณฺณมยฺ (ปกต/วิการ)

สุวณฺณ ทอง ปกต ทำ, สำเร็จ / วิการ เป็น**วิการ**

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
สุวณฺณ	มย	ปกติตฺตฺธิต แทน ปกต วิการ
สุวณฺณมยฺ	(-มโย-ยา-ย)	

โสวณฺณ มย แปลง อ เป็น โอ

โสวณฺณมยฺ^๑

วิ. สุวณฺณน ปกตฺ **สุวณฺณมยฺ โสวณฺณมยฺ** (ภาชน) (อันเขา)ทำแล้วด้วยทอง, อันสำเร็จแล้วด้วยทอง

วิ. สุวณฺณสฺส วิกาโร **สุวณฺณมยฺ โสวณฺณมยฺ** (ภาชน) อันเป็น**วิการ**แห่งทอง

วิ. สุวณฺณสฺส วิกาโร **สุวณฺณมโย** (โร) อันเป็น**วิการ**แห่งทอง

^๑ สุวณฺณมยฺ (ภาชน) ปกติตฺตฺ. สุวณฺณมยภาชน วิ. บุพ. กัม. สุวณฺณ(กต)ภาชน มัชฌิมโลป. ตติยาดป.
^๒ วิกาโร เป็น ปุงลิงค์ แปลเป็นวิกิตกิตตา ไม่เปลี่ยนลิงค์ตาม ภาชน

มตฺติกา: มตฺติกาณมยฺ (ปกต/วิการ)

มตฺติกา ดิน ปกต ทำ, สำเร็จ / วิการ เป็น**วิการ**

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
มตฺติกา	มย	ปกติตฺตฺธิต

มตฺติกาณมยฺ

วิ. มตฺติกาย ปกตฺ **มตฺติกาณมยฺ** (ภาชน) (อันเขา)ทำแล้วด้วยดิน, อันสำเร็จแล้วด้วยดิน

วิ. มตฺติกาย วิกาโร **มตฺติกาณมยฺ** (ภาชน) อันเป็น**วิการ**แห่งดิน

อโย: อโยมยฺ (ปกต/วิการ)

อโย เหล็ก ปกต ทำ, สำเร็จ / วิการ เป็น**วิการ**

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อโย	มย	ปกติตฺตฺธิต

อโยมย แปลง อ เป็น โอ (เพราะ อย เป็นมโนคณศัพท์)

อโยมย

วิ. อยสา ปกตฺ **อโยมย** (ภาชน) (อันเขา)ทำแล้วด้วยเหล็ก, สำเร็จแล้ว~

วิ. อโยโส วิกาโร **อโยมย** (ภาชน) อันเป็น**วิการ**แห่งเหล็ก

ทารุ: ทารุณมยฺ (ปกต/วิการ)

ทารุ นุ. ไม้ ปกต ทำ, สำเร็จ / วิการ เป็น**วิการ**

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ทารุ	มย	ปกติตฺตฺธิต

ทารุณมย

วิ. ทารุณา ปกตฺ **ทารุณมย** (วตฺถุ) อันบุคคลทำแล้วด้วยไม้, สำเร็จแล้ว~

วิ. ทารุสฺส วิกาโร **ทารุณมย** (ภาชน) อันเป็น**วิการ**แห่งไม้

วิ. ปาสาณน ปกตฺ **ปาสาณมย** (วชิร) (เพชร) (อันเขา)ทำแล้วด้วยแผ่นหิน, สำเร็จแล้ว~

วิ. ปาสาณสฺส วิกาโร **ปาสาณมย** (วชิร) อันเป็น**วิการ**แห่งแผ่นหิน

วิ. จนฺทเนน ปกโต **จนฺทนมโย** (อปฺสฺสโย) (พนักพิง) (อันเขา)ทำแล้วด้วยไม้จันทน์, สำเร็จแล้ว~

วิ. จนฺทนสฺส วิกาโร **จนฺทนมโย** (อปฺสฺสโย) (พนักพิง) อันเป็น**วิการ**แห่งไม้จันทน์

โค: โคมยฺ (ปกต/นิพพต)

โค วัว ปกต ทำ / นิพพต เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
โค	มย	ปกติตฺตฺธิต แทน ปกต นิพพต

โคมย

วิ. คาเวน ปกตฺ **โคมย** (กรีส) อันวัวทำแล้ว

วิ. คาวา นิพพตฺ **โคมย** (กรีส) อันเกิดแล้วจากวัว

อิทธิ: อิทธิมยฺ (ปกต)

อิทธิ ฤทธิ์ ปกต ทำ, สำเร็จ / นิพพต เกิด

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อิทธิ	มย	ปกติตฺตฺธิต แทน ปกต นิพพต

อิทธิมย

วิ. อิทธิยา ปกตฺ **อิทธิมย** (ปตฺตจิวร์/รูป) อันสำเร็จแล้วด้วยฤทธิ์

วิ. อิทธิยา นิพพตฺ **อิทธิมย** (ปตฺตจิวร์/รูป) อันเกิดแล้วด้วยฤทธิ์

* ไม่แปลว่า อันเป็น**วิการ**แห่งฤทธิ์

วิ. กิเลสฺเท ปกตฺ **กิเลสฺมย** (พนฺธน) (เครื่องผูก) อันสำเร็จแล้วด้วยกิเลส

ทาน: ทานมยฺ (ปกต)

ทาน การให้ ปกต ทำ, สำเร็จ

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ทาน	มย	ปกติตฺตฺธิต แทน ปกต นิพพต

ทานมย

วิ. ทาเนน ปกตฺ **ทานมย** (ปุณฺณ/ปุณฺณกิริยา-วตฺถุ) อันสำเร็จแล้วด้วยทาน

วิ. สีสฺน ปกตฺ **สีสมย** (ปุณฺณ) ~ด้วยศีล

วิ. ภาวนาย ปกตฺ **ภาวนามย** (ปุณฺณ) ~ด้วยภาวนา

วิ. ภาวนาย ปกตา **ภาวนามยา** (ปุณฺณ) ~ด้วยภาวนา

มโน: มโนมโย (ปกต/นิปพณ)

มโน มน ใจ ปกต สำเร็จ / นิปพณ สำเร็จ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มน มย ปกตัตถิต

มโนมโย แปลง อ เป็น โอ
(เพราะเป็นมโนคนศัพท์)

มโนมโย

วิ. มนสา ปกโต **มโนมโย** (ธมโม)
อันสำเร็จแล้วด้วยใจ, มโนมัย

วิ. มนสา ปกตา **มโนมยา** (ธมมา)
อันสำเร็จแล้วด้วยใจ, มโนมัย

วิ. มนโส นิปพณโน **มโนมโย** (ธมโม)
อันสำเร็จแล้วเพราะใจ, มโนมัย

* ไม่แปลว่า อันเป็นวิการแห่งใจ

สังขยาตัทธิต

แทน ปริมาณ ประมาณ, ปริมาณ

ก

ลงท้ายปกติสังขยา ตั้งแต่ ทวิ^๑

ทวิ: ทวิกิ ทุกิ (ปริมาณ)

ทวิ สอง ปริมาณ ประมาณ ปริมาณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทวิกิ ก สังขยาตัทธิต แทน ปริมาณ

ทวิกิ

ทูกิ ก แปลง ทวิ เป็น ทู

ทูกิ

วิ. เทว ปริมาณานิ อสุสชาติ **ทวิกิ ทูกิ** (วตถุ)
มีประมาณ ๒^๑

ติ: ติกิ (ปริมาณ)

ติ สาม ปริมาณ ประมาณ ปริมาณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ติกิ ก สังขยาตัทธิต

ติกิ

วิ. ตีนนิ ปริมาณานิ อสุสชาติ **ติกิ** (วตถุ)
มีประมาณ ๓

:: จตุกิกิ ปญจกิกิ ฉกิกิ สตตกิกิ อฏฐกิกิ นวกิกิ
ทสกิกิ

^๑ ดูเหมือนเป็นวิธีการลงปัจจัยเพื่อแปลง
สังขยาให้มาอยู่ในรูปของคุณนามทั่วไป และ
ใช้บอกจำนวนได้ แต่เป็น อ อา การันต์ แล้ว
แจกตามลิงค์อย่าง ชน กณญา กุล

ตตก

ต: ตตตกิ (ปริมาณ)

ต นั้น ปริมาณ ประมาณ ปริมาณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ต ตตก สังขยาตัทธิต แทน ปริมาณ

ตตตกิ

วิ. ต ปริมาณ อสุสชาติ **ตตตกิ** (วตถุ)
มีประมาณเท่านั้น

:: ยตตกิ ~เท่าใด กิตตกิ ~เท่าไร

เอต: เอตตตกิ (ปริมาณ)

เอต นั้น ปริมาณ ประมาณ ปริมาณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เอต ตตก สังขยาตัทธิต

เอตตตกิ

วิ. เอต ปริมาณ อสุสชาติ **เอตตตกิ** (วตถุ)
มีประมาณเท่านั้น
(เอต ในวิเคราะห์นี้ บางที ว่ามาจาก อิม
แปลง อิม เป็น เอต)

อาวตก

ต: ตาวตกิ (ปริมาณ)

ต นั้น ปริมาณ ประมาณ ปริมาณ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ต อาวตก สังขยาตัทธิต แทน ปริมาณ

ตาวตกิ

วิ. ต ปริมาณ อสุสชาติ **ตาวตกิ** (วตถุ)
มีประมาณเพียงนั้น

ปุรณตัทธิต

ตีย ฐ ม อี แทน ปุรณ เป็นที่เต็ม

ลงท้ายปกติสังขยา เพื่อทำให้เป็นปุรณสังขยา

ดูชี้ท “แบบสังขยา” ประกอบด้วย

ตีย

ลงท้ายเฉพาะ ทวิ ติ

ทวิ: ทุตโย (ปุรณ)

ทวิ สอง ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทวิ ตีย ปุรณตัทธิต แทน ปุรณ

ทูกิ ตีย แปลง ทวิ เป็น ทู

ทุตโย; ทุตยา ลง อา ปัจ. อิต.; ทุตยิ

วิ. ทวินน ปุรณ **ทุตโย** (ชโน) ที่ ๒

ชโน เป็นที่เต็ม แห่งชโน ท. ๒ ชื่อว่า ทุตยยะ
(เป็นที่เต็ม ๒, ที่ ๒)

วิ. ทวินน ปุรณ **ทุตยา** (นารี) ที่ ๒

นารี เป็นที่เต็ม แห่งนารี ท. ๒ ชื่อว่า ทุตยา
(เป็นที่เต็ม ๒, ที่ ๒)

วิ. ทวินน ปุรณ **ทุตยิ** (วตถุ) ที่ ๒

วตถุ เป็นที่เต็ม แห่งวตถุ ท. ๒ ชื่อว่า ทุตยยะ
(เป็นที่เต็ม ๒, ที่ ๒)

ติ: ตุตโย (ปุรณ)

ติ สาม ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ติ ตีย ปุรณตัทธิต

ต ตีย แปลง อี เป็น อ

ตุตโย; ตุตยา ลง อา ปัจ. อิต.; ตุตยิ

วิ. ตินน ปุรณ **ตุตโย** ที่ ๓

ถ

ลงท้ายเฉพาะ จตุ

จตุ: จตุตโย (ปุรณ)

จตุ สี่ ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

จตุ ถ ปุรณตัทธิต แทน ปุรณ

จตุ ตถ ช้อน ต

จตุตโย; จตุตถิ ลง อี ปัจ. อิต.

จตุตถา ลง อา ปัจ. อิต.; **จตุตถิ**

วิ. จตุณน ปุรณ **จตุตโย** ที่ ๔

ฐ

ลงท้ายเฉพาะ ฉ

ฉ: ฉฐฐ ฉฐฐโม (ปุรณ)

ฉ ทก ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ฉ ฐ ปุรณัตถิต แทน ปุรณ

ฉ ฐฐ ช้อน ฐ

ฉฐฐ; ฉฐฐี ลง อี ปัจ. อิต.

ฉฐฐา ลง อา ปัจ. อิต.; ฉฐฐี

ฉ ฐฐิม ลง ม อาคม

ฉฐฐิม; ฉฐฐิมิ ลง อี ปัจ. อิต.;

ฉฐฐิมมา ลง อา ปัจ. อิต.; ฉฐฐิม

วิ. ฉฐฐิม ปุรโณ ฉฐฐิม ที่ ๖

วิ. ฉฐฐิม เอว ฉฐฐิม ที่ ๖

ม

ลงท้ายปกติสังขยาได้ทั่วไป

ยกเว้น ทวิ ตี จตุ ฉ

ปลจ: ปลจโม (ปุรณ)

ปลจ ท้า ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปลจ ม ปุรณัตถิต แทน ปุรณ

ปลจโม; ปลจมิมิ ลง อี ปัจ. อิต.

ปลจมา ลง อา ปัจ. อิต.; ปลจมิ

วิ. ปลจจมนั ปุรโณ ปลจโม ที่ ๕

:: ปลจโม ที่ ๑

สตุต: สตุตโม (ปุรณ)

สตุต เจ็ด ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สตุต ม ปุรณัตถิต

สตุตโม; สตุตมิมิ ลง อี ปัจ. อิต.

สตุตมา ลง อา ปัจ. อิต.; สตุตมิ

วิ. สตุตจมนั ปุรโณ สตุตโม ที่ ๗

เอกาทส: เอกาทสมิ (ปุรณ)

เอกาทส สิบเอ็ด ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เอกาทส ม ปุรณัตถิต แทน ปุรณ

เอกาทสมิ; เอกาทสมิมิ ลง อี ปัจ. อิต.;

เอกาทสม

วิ. เอกาทสจมนั ปุรโณ เอกาทสมิ ที่ ๑๑

อิ

เอกาทส: เอกาทสิ เอกาทสิ (ปุรณ)

เอกาทส สิบเอ็ด ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เอกาทส อิ ปุรณัตถิต แทน ปุรณ

เอกาทสิ

เอกาทส อิ^๐ ลงนิคคหิตอาคม

เอกาทส อิ^๑ รัสสะ อิ เป็น อิ

เอกาทสิ

วิ. เอกาทสจมนั ปุรณิ เอกาทสิ-สิ (ติถิ) ที่ ๑๑

วิ. ปลจจทสจมนั ปุรณิ ปลจจทสิ-สิ (ติถิ) ที่ ๑๕

จตุททส: จาตุททสิ จาตุททสิ (ปุรณ)

จตุททส สิบสี่ ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

จตุททส อิ ปุรณัตถิต แทน ปุรณ

จาตุททส อิ ทิมะ อ เป็น อา

จาตุททสิ

จาตุททส อิ^๐ ลงนิคคหิตอาคม

จาตุททส อิ^๑ รัสสะ อิ เป็น อิ

จาตุททสิ

วิ. จาตุททสจมนั ปุรณิ จาตุททสิ-สิ (ติถิ) ที่ ๑๔

ทวาทส: ทวาทสิ (ปุรณ)

ทวาทส สิบสอง ปุรณ เป็นที่เต็ม

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทวาทส อิ ปุรณัตถิต

ทวาทสิ

วิ. ทวาทสจมนั ปุรณิ ทวาทสิ ที่ ๑๒

ปุรณสังขยา กับ อชฎ ศัพท์

ปุรณสังขยา เมื่อนำมาต่อ (สมาส)

กับ อชฎ ศัพท์ (กึ่ง, ครึ่ง) แล้ว

ใช้ร่วมกับนามนาม/สังขยานามนาม เช่น

ชน มาส สด สทส ... เพื่อนับจำนวนได้

(ดูการใช้ในเรื่อง 'สังขยา')

วิ. อชฎเณน ทุติโย ทิวฑโฒ ทียฑโฒ

ที่ ๒ ด้วยทั้งกึ่ง (จำนวน ๑ กับครึ่ง)

แปลง ทุติโย กับ อชฎ เป็น ทิวฑโฒ ทียฑโฒ

(กลับ อชฎ ไว้หลัง)

วิ. อชฎเณน ตติโย อชฎตติโย อชฎเตยโย

ที่ ๓ ด้วยทั้งกึ่ง (จำนวน ๒ กับครึ่ง)

แปลง ตติโย กับ อชฎ เป็น อชฎตติโย อชฎเตยโย

วิ. อชฎเณน จตุตโณ อชฎจตุโฒ

ที่ ๔ ด้วยทั้งกึ่ง (จำนวน ๓ กับครึ่ง)

แปลง จตุตโณ กับ อชฎ เป็น อชฎจตุโฒ

วิ. อชฎเณน ปลจโม อชฎปลจโม

ที่ ๕ ด้วยทั้งกึ่ง (จำนวน ๔ กับครึ่ง)

วิ. อชฎเณน ฉฐฐิม อชฎฉฐฐิม

ที่ ๖ ด้วยทั้งกึ่ง (จำนวน ๕ กับครึ่ง)

:: อชฎสตุตโม อชฎอญฐิม อชฎนวม

อชฎทสโม

วิภาคัตถิต

ธา โส แทน วิภาค

(ลงท้ายปกติสังขยา แปลว่า) โดยส่วน,

(ท้ายศัพท์อื่นๆ แปลว่า) โดยการจำแนก

ธา

เอก: เอกธา (วิภาค)

เอก หนึ่ง วิภาค ส่วน, การจำแนก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เอก ธา วิภาคัตถิต แทน วิภาค

เอกธา

วิ. เอเกน วิภาเคน เอกธา โดยส่วนเดียว

ทวิ: ทวิธา (วิภาค)

ทวิ สอง วิภาค ส่วน, การจำแนก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทวิ ธา วิภาคตัดทิต

ทวิธา

ทเว/ทเว ธา แปลง อิ เป็น เอ

ทเวธา

ทฺ ธา แปลง ทวิ เป็น ทฺ

ทฺธา

วิ. ทฺวิหิ วิภาคเคหิ **ทฺวิธา ทเวธา ทฺธา**
โดยส่วน ๒

:: **ติธา จตุธา สดตธา กติธา พฺธา**

โส

ปท: ปทโส (วิภาค)

ปท บท วิภาค ส่วน, การจำแนก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปท โส วิภาคตัดทิต แทน วิภาค

ปทโส

วิ. ปแทน วิภาคเคน **ปทโส** โดยการจำแนก
โดยบท

สุดต: สุดตโส (วิภาค)

สุดต สุดต วิภาค ส่วน, การจำแนก

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สุดต โส วิภาคตัดทิต

สุดตโส

วิ. สุดเตน วิภาคเคน **สุดตโส**
โดยการจำแนกโดยสุดต

:: **อดตโส** ~เมื่อความ, **พทโส** ~มาก,
อุบายโส ~อุบาย/วิธี,
พยณชนโส ~พยณชนะ,
โยนิโส ~เหตุเป็นที่เกิด/แบบคาย,
สพทโส ~ประการทั้งปวง

อนติม: อนติมโส (ปริจเฉท)

อนติม อันมีในที่สุด ปริจเฉท การกำหนด
(วิ. อนเต ภโว อนติโม (ปริจเฉท) มีในที่สุด)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อนติม โส วิภาคตัดทิต

อนติม โส เอา อิ เป็น อ

อนติมโส

วิ. อนติเมน ปริจเฉเทน **อนติมโส**
โดยการกำหนดอันมีในที่สุด

ภาวตัดทิต

ตต ญย ตตน ตา ณ กณ

แทน ภาว ความเป็น

(เฉพาะ ตา เป็น อิต. นอกนั้นเป็น นป.)

ตต

จनुท: จनुทตต (ภาว)

จनुท พระจันทร์ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

จनुท ตต ภาวตัดทิต แทน ภาว

จनुทตต

วิ. จनुทส ภาโว **จनुทตต** ความเป็นแห่ง
พระจันทร์

:: **เอ กตต** ความเป็นแห่งบุคคลผู้เดียว,
~ผู้มีอารมณ์อันเดียว, ความโดดเดี่ยว

มนุสโส: มนุสสตัดต (ภาว)

มนุสโส มนุษย์ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มนุสส ตต ภาวตัดทิต

มนุสสตัดต

วิ. มนุสสส ภาโว **มนุสสตัดต**
ความเป็นแห่งมนุษย์

ทณจติ: ทณจิตต (ภาว)

ทณจติ ผู้มีไม้เท้า, คนแก่ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทณจติ ตต ภาวตัดทิต

ทณจติ ตต รัสสะ อี เป็น อิ

ทณจิตต

วิ. ทณจติโน ภาโว **ทณจิตต**
ความเป็นแห่งคนมีไม้เท้า, ~คนแก่

ปาจโก: ปาจกตต (ภาว)

ปาจโก ผู้หุง, พ่อครัว ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปาจก ตต ภาวตัดทิต

ปาจกตต

วิ. ปาจกส ภาโว **ปาจกตต**
ความเป็นแห่งคนหุง, ความเป็นพ่อครัว

ดู การแปลภาวศัพท์/ภาวตัดทิต กับคุณนาม

นิล: นิลตต (ภาว)

นิล ของเขียว ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

นิล ตต ภาวตัดทิต

นิลตต

วิ. นิลส ภาโว **นิลตต** ความเป็นแห่งของเขียว

วิ. กาสส ภาโว **กาสตัดต** ความเป็นแห่งของดำ

วลี: วลีตต (ภาว)

วลี ผู้มีอำนาจ ภาโว ความเป็น

(วิ. วโส อสส อตลิตติ **วลี** ผู้มีอำนาจ)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

วลี ตต ภาวตัดทิต

วลี ตต รัสสะ อี

วลีตต

วิ. วลีโน ภาโว **วลีตต** ความเป็นแห่งคนมี
อำนาจ

อรทา: อรทตต (ภาว)

อรทา พระอรหันต์ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อรทนต ตต ภาวตัดทิต

อรทนต ตต ลป นต

อรทตต

วิ. อรทโต ภาโว **อรทตต** ความเป็นแห่งพระ
อรหันต์, พระอรหันต์

อณญา: อณญตต (ภาว)

อณญา โดยประการอื่น ภาโว ความเป็น

(วิ. อณเฏน ปกาเรน **อณญา** โดยประการอื่น
ถา ปัจ. อัพยัตถ.)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อณญา ตต ภาวตัดทิต

อณญา ตต รัสสะ อา

อณญตต

วิ. อณญา ภาโว **อณญตต** ความเป็นโดย
ประการอื่น

วิ. เอกส ภาโว **เอกตต** ความเป็นแห่งบุคคลผู้
เดียว, ความโดดเดี่ยว; ความเป็นหนึ่ง, ความ
เป็นผู้มีอารมณ์อันเดียว, ความที่...เป็นอัน
เดียวกัน

ณฺย

มีอำนาจให้พฤทธิได้ (เพราะ ณฺ อนุพันธ์)
ลบนฺ อนุพันธ์แล้ว ให้ลบนฺที่ลบลศัพทด้วย

ปณฺชิตโต: ปณฺชิตจฺจํ (ภาว)

ปณฺชิตโต บัณชิต, ผู้ฉลาด ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

ปณฺชิต ณฺย ภาวตฺถิต แทน ภาว

ปณฺชิต ฌย ลบนฺ

ปณฺชิต ย ลบนฺที่ลบลศัพท

ปณฺชิตจฺจํ แปลง ย กับ ต เป็น จจ

ปณฺชิตจฺจํ

วิ. ปณฺชิตลล ภาโว **ปณฺชิตจฺจํ** ความเป็น
แห่งบัณชิต, ~คนฉลาด, ความฉลาด

ปุโรหิตโต: โปโรหิตจฺจํ (ภาว)

ปุโรหิตโต ปุโรหิต ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

ปุโรหิต ณฺย ภาวตฺถิต แทน ภาว

โปโรหิต ณฺย พฤทธิ อู เป็น โอ

โปโรหิต ฌย ลบนฺ

โปโรหิต ย ลบนฺที่ลบลศัพท

โปโรหิตจฺจํ แปลง ย กับ ต เป็น จจ

โปโรหิตจฺจํ

วิ. ปุโรหิตลล ภาโว **โปโรหิตจฺจํ** ความเป็น
แห่งปุโรหิต

กุสลโต: โกสลลํ (ภาว)

กุสลโต ผู้ฉลาด ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

กุสล ณฺย ภาวตฺถิต

โกสล ณฺย พฤทธิ อู เป็น โอ

โกสล ฌย ลบนฺ

โกสล ย ลบนฺที่ลบลศัพท

โกสลล แปลง ย กับ ล เป็น ลล

โกสลลํ

วิ. กุสลลล ภาโว **โกสลลํ** ความเป็นแห่งคน
ฉลาด, ความฉลาด

พฺรหฺมณฺโณ: พฺรหฺมณฺญํ (ภาว)

พฺรหฺมณฺโณ พฺรหฺมณฺ ภาวो ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

พฺรหฺมณ ณฺย ภาวตฺถิต

พฺรหฺมณ ฌย ลบนฺ

พฺรหฺมณ ย ลบนฺที่ลบลศัพท

พฺรหฺมณฺญํ แปลง ย กับ ณฺ เป็น ณฺญ

พฺรหฺมณฺญํ

วิ. พฺรหฺมณลล ภาโว **พฺรหฺมณฺญํ**
ความเป็นแห่งพฺรหฺมณ

สมณฺโณ: สามณฺญํ (ภาว)

สมณฺโณ ผู้สงบ, สมณะ ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

สมณ ณฺย ภาวตฺถิต

สามณ ณฺย พฤทธิ อู เป็น อา

สามณ ฌย ลบนฺ

สามณ ย ลบนฺที่ลบลศัพท

สามณฺญํ แปลง ย กับ ณฺ เป็น ณฺญ

สามณฺญํ

วิ. สมณลล ภาโว **สามณฺญํ** ความเป็นแห่ง
สมณะ

สมานํ: สามณฺญํ (ภาว)

สมานํ ของเสมอกัน ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

สมาน ณฺย ภาวตฺถิต

สามาน ณฺย พฤทธิ อู เป็น อา

สามาน ฌย ลบนฺ

สามาน ย ลบนฺที่ลบลศัพท

สามานฺญํ แปลง ย กับ ณฺ เป็น ณฺญ

สามณฺญํ รัสสะ อา เป็น อ

สามณฺญํ

วิ. สมานาน ภาโว **สามณฺญํ** ความเป็นแห่ง
ของเสมอกัน, สามัญ (ธรรมดา, ทั่วๆ)

สุหฺโต: โสหฺขํ (ภาว)

สุหฺโต ผู้มีใจดี, เพื่อน ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

สุหฺต ณฺย ภาวตฺถิต

โสหฺต ณฺย พฤทธิ อู เป็น โอ

โสหฺต ฌย ลบนฺ

โสหฺต ย ลบนฺที่ลบลศัพท

โสหฺขํ แปลง ย กับ ทู เป็น ขข

โสหฺขํ

วิ. สุหฺตลล ภาโว **โสหฺขํ**
ความเป็นแห่งคนมีใจดี, ~แห่งเพื่อน

ทายาโท: ทายขฺขํ (ภาว)

ทายาโท ผู้รับมรดก ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

ทายาท ณฺย ภาวตฺถิต

ทายาท ฌย ลบนฺ

ทายาท ย ลบนฺที่ลบลศัพท

ทายาขฺขํ แปลง ย กับ ทู เป็น ขข

ทายขฺขํ รัสสะ อา เป็น อ

ทายขฺขํ

วิ. ทายาทลล ภาโว **ทายขฺขํ**
ความเป็นแห่งบุคคลผู้รับมรดก

ปุริโส: โปริสฺสํ (ภาว)

ปุริโส บุรุษ ภาโว ความเป็น

ศัพฺทฐาน ปัจจย

ปุริส ณฺย ภาวตฺถิต

โปริส ณฺย พฤทธิ อู เป็น โอ

โปริส ฌย ลบนฺ

โปริส ย ลบนฺที่ลบลศัพท

โปริสฺสํ แปลง ย กับ ส เป็น สส

โปริสฺสํ

วิ. ปุริสลล ภาโว **โปริสฺสํ** ความเป็นแห่งบุรุษ

นิปโก: เนปกั (ภาวะ)

นิปโก ผู้มีปัญญารักษาดตน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

นิปก	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
------	-----	------------

เนปก	ณฺย	พฤทฺธี อี เป็น เอ
------	-----	-------------------

เนปก	ชฺช	ลป ฌ
------	-----	------

เนปก	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
------	---	---------------------

เนปก	ก	แปลง ย กับ ก เป็น กก
------	---	----------------------

เนปกั

วิ. นิปกสฺส ภาโว **เนปกั** ความเป็นแห่งคน มีปัญญา(รักษาดตน), ความมี~

อุปมา: โอปมม (ภาวะ)

อุปมา อุปมา, การเปรียบเทียบ

ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

อุปมา	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
-------	-----	------------

โอปมา	ณฺย	พฤทฺธี อุ เป็น โอ
-------	-----	-------------------

โอปมา	ชฺช	ลป ฌ
-------	-----	------

โอปม	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
------	---	---------------------

โอปมม	ม	แปลง ย กับ ม เป็น มม
-------	---	----------------------

โอปมม

วิ. อุปมาย ภาโว **โอปมม** ความเป็นแห่งอุปมา, การเปรียบเทียบ

พหุสโต: พาทุสจจ (ภาวะ)

พหุสโต พหุสโต ผู้มีสุดะมาก ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

พหุสโต	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
--------	-----	------------

พาทุสโต	ณฺย	พฤทฺธี อ เป็น อา
---------	-----	------------------

พาทุสโต	ชฺช	ลป ฌ
---------	-----	------

พาทุสโต	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
---------	---	---------------------

พาทุสจจ	จ	แปลง ย กับ จ เป็น จจ
---------	---	----------------------

พาทุสจจ	อ	แปลง อ เป็น อ
---------	---	---------------

พาทุสจจ

วิ. พหุสโตสส ภาโว **พาทุสจจ** ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีสุดะมาก, ~มีการฟังมาก, ความรอบรู้

สมปชาโน: สมปชณญ (ภาวะ)

สมปชาโน ผู้รู้ทั่วพร้อม ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สมปชาน	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
--------	-----	------------

สมปชาน	ชฺช	ลป ฌ
--------	-----	------

สมปชาน	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
--------	---	---------------------

สมปชานญ	ญ	แปลง ย กับ ญ เป็น ญญ
---------	---	----------------------

สมปชณญ	อ	รัสสะ อา เป็น อ
--------	---	-----------------

สมปชณญ

วิ. สมปชานสฺส ภาโว **สมปชณญ** ความเป็นแห่งบุคคลผู้รู้ทั่วพร้อม, ความรู้ตัว, สัมปชัญญะ

อโรโค: อารอคย (ภาวะ)

อโรโค ผู้ไม่มีโรค ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

อโรค	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
------	-----	------------

อารอค	ณฺย	พฤทฺธี อ เป็น อา
-------	-----	------------------

อารอค	ชฺช	ลป ฌ
-------	-----	------

อารอค	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
-------	---	---------------------

อารอคย

วิ. อโรคสฺส ภาโว **อารอคย** ความเป็นแห่งบุคคลผู้ไม่มีโรค, ความมีสุขภาพดี

กรุณา: การุณญ (ภาวะ)

กรุณา ความกรุณา ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

กรุณา	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
-------	-----	------------

การุณา	ณฺย	พฤทฺธี อ เป็น อา
--------	-----	------------------

การุณา	ชฺช	ลป ฌ
--------	-----	------

การุณ	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
-------	---	---------------------

การุณญ	ญ	แปลง ย กับ ญ เป็น ญญ
--------	---	----------------------

การุณญ

วิ. กรุณาย ภาโว ความเป็นแห่งกรุณา, การุณญะ, การุณย

ทุพพล: ทุพพลย (ภาวะ)

ทุพพล ผู้มีกำลังอันโทษประทุษร้ายแล้ว ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ทุพพล	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
-------	-----	------------

ทุพพล	ชฺช	ลป ฌ
-------	-----	------

ทุพพล	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
-------	---	---------------------

ทุพพลย

วิ. ทุพพลสฺส ภาโว **ทุพพลย** ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีกำลังอันโทษประทุษร้ายแล้ว, ความไม่มีกำลัง, อ่อนแรง; ไม่มีกำลังใจ, ท้อถอย

วิ. ทุสฺสสฺส ภาโว **ทุสฺสย** ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีศีลอันโทษประทุษร้ายแล้ว, ความทุศีล

อลโส: อาลสย อาลสิย (ภาวะ)

อลโส ผู้เกียจคร้าน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

อลส	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
-----	-----	------------

อาลส	ณฺย	พฤทฺธี อ เป็น อา
------	-----	------------------

อาลส	ชฺช	ลป ฌ
------	-----	------

อาลส	ย	ลปสฺสเรทฺถึสุดคฺคฺพ
------	---	---------------------

อาลสย

อาลสอิ	ย	ลง อิ อาคม
--------	---	------------

อาลสิย

วิ. อลสสฺส ภาโว **อาลสย** **อาลสิย** ความเป็นแห่งคนเกียจคร้าน, ความเกียจคร้าน

ทลิตุโท: ทลิตุทีย ทาลิตุทีย (ภาวะ)

ทลิตุโท ทลิตุโท คนยากจน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ทลิตุท	อิ	ณฺย	ภาวตํทิตฺต
--------	----	-----	------------

ทลิตุท	อิ	ชฺช	ลป ฌ
--------	----	-----	------

ทลิตุท	อิ	ย
--------	----	---

ทลิตุทีย

ทาลิตุท	อิ	ย	พฤทฺธี อ เป็น อา
---------	----	---	------------------

ทาลิตุทีย

วิ. ทลิตุทสฺส ภาโว **ทลิตุทีย** **ทาลิตุทีย** (ทลิตุทีย ทานิตุทีย) ความเป็นแห่งคนจน, ความยากจน

อนโณ: อานณย์ (ภาวะ)

อนโณ ผู้ไม่มีหนี้ (อินฺ อณฺ หนิ)
ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อนณ	ณฺย	ภาวตฺถิต
อานณ	ณฺย	พฤทธิ อ เป็น อา
อานณ	ณฺย	ลพ ณ
อานณ	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
อานณย์		(เป็น อานณย์ บ้าง)

วิ. อนณสฺส ภาโว **อานณย์** ความเป็นแห่งคนไม่มีหนี้, ความไม่มีหนี้

มจฺจโร: มจฺจริยํ (ภาวะ)

มจฺจโร ผู้ตระหนี่ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
มจฺจโร	ณฺย	ภาวตฺถิต
มจฺจโร	ณฺย	ลพ ณ
มจฺจโร	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
มจฺจโร	ย	ล อ อากม
มจฺจริยํ		

วิ. มจฺจรสฺส ภาโว **มจฺจริยํ** ความเป็นแห่งคนตระหนี่, ความตระหนี่

อิสฺสโร: อิสฺสริยํ (ภาวะ)

อิสฺสโร ผู้เป็นใหญ่ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อิสฺสโร	ณฺย	ภาวตฺถิต
อิสฺสโร	ณฺย	ลพ ณ
อิสฺสโร	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
อิสฺสโร	ย	ล อ อากม
อิสฺสริยํ		

วิ. อิสฺสรสฺส ภาโว **อิสฺสริยํ** ความเป็นแห่งคนผู้เป็นใหญ่, ความเป็นใหญ่

สุจฺจิ: โสเจยฺยํ (ภาวะ)

สุจฺจิ ของสะอาด ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
สุจฺจิ	ณฺย	ภาวตฺถิต แทน ภาว
โสจฺจิ	ณฺย	พฤทธิ อ เป็น โอ
โสเจ	ณฺย	แปลง อี เป็น เอ
โสเจ	ณฺย	ลพ ณ
โสเจ	ย	ชอน ย
โสเจยฺยํ		

วิ. สุจฺจโน ภาโว **โสเจยฺยํ** ความเป็นแห่งของสะอาด, ความสะอาด

มฺกฺกฺกฺสฺสติ: มฺกฺกฺกฺสฺสจฺจํ (ภาวะ)

มฺกฺกฺกฺสฺสติ มฺกฺกฺกฺสฺสติ ผู้มีสติอันลึกลับแล้ว
ภาโว ความเป็น

(วิ. มฺกฺกฺกา สติ เยน, โส **มฺกฺกฺกฺสฺสติ** ต. พหุพ.)

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
มฺกฺกฺกฺสฺสติ	ณฺย	ภาวตฺถิต
มฺกฺกฺกฺสฺสติ	ณฺย	ลพ ณ
มฺกฺกฺกฺสฺสติ	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
มฺกฺกฺกฺสฺสจฺจ	ย	แปลง ย กับ ต เป็น จ
มฺกฺกฺกฺสฺสจฺจํ		

วิ. มฺกฺกฺกฺสฺสติสฺส ภาโว **มฺกฺกฺกฺสฺสจฺจํ** ความเป็นแห่งคนมีสติอันลึกลับแล้ว, ความหลงลึกสลับ

วิปฺปโล: เวปฺปุลลํ (ภาวะ)

วิปฺปโล กว้างใหญ่, ยิ่งใหญ่, ไพบุลย์
ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
วิปฺปโล	ณฺย	ภาวตฺถิต
เวปฺปโล	ณฺย	พฤทธิ อี เป็น เอ
เวปฺปโล	ณฺย	ลพ ณ
เวปฺปโล	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
เวปฺปโล	ย	แปลง ย กับ ล เป็น ลล
เวปฺปุลลํ		

วิ. วิปฺปลสฺส ภาโว **เวปฺปุลลํ** ความเป็นแห่งบุคคลผู้ไพบุลย์, ความยิ่งใหญ่, ความไพบุลย์

วิกฺกฺล: เวกฺกฺลํ (ภาวะ)

วิกฺกฺล ไม่ปกติ, แปลกไป, วิกฺกฺล ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
วิกฺกฺล	ณฺย	ภาวตฺถิต
เวกฺกฺล	ณฺย	พฤทธิ อี เป็น เอ
เวกฺกฺล	ณฺย	ลพ ณ
เวกฺกฺล	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
เวกฺกฺล	ย	แปลง ย กับ ล เป็น ลล
เวกฺกฺล		

วิ. วิกฺกฺลสฺส ภาโว **เวกฺกฺล** ความเป็นแห่งของไม่ปกติ, ความบกพร่อง, ความขาดแคลน

คฺลิโน: เคลณญฺญํ (ภาวะ)

คฺลิโน ผู้ป่วยไข้ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
คฺลิโน	ณฺย	ภาวตฺถิต
เคลโน	ณฺย	พฤทธิ อี เป็น เอ
เคลโน	ณฺย	ลพ ณ
เคลโน	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
เคลโน	ย	แปลง ย กับ ล เป็น ลล
เคลโน	ย	รัสสะ อา เป็น อ
เคลณญฺญํ		

วิ. คฺลิโนสฺส ภาโว **เคลณญฺญํ** ความเป็นแห่งคนไข้, ความป่วยไข้

กฺุสฺสีโท: โกสฺสชฺชํ (ภาวะ)

กฺุสฺสีโท ผู้เกียจคร้าน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
กฺุสฺสีโท	ณฺย	ภาวตฺถิต
โกสฺสีโท	ณฺย	พฤทธิ อู เป็น โอ
โกสฺสโท	ณฺย	แปลง อี เป็น อ
โกสฺสโท	ณฺย	ลพ ณ
โกสฺสโท	ย	ลพสฺสเรทฺถคฺคฺพ
โกสฺสชฺช	ย	แปลง ย กับ ฑ เป็น ช
โกสฺสชฺช		

วิ. กฺุสฺสีทสฺส ภาโว **โกสฺสชฺช** ความเป็นแห่งคนเกียจคร้าน, ความเกียจคร้าน

สุมน: โสมนสฺ (ภาว)

สุมน ใจดี; ผู้มีใจดี ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สุมน ฌย ภาวตฺถิต

โสมน ฌย พฤทธิ อู เป็น โอ

โสมน ฌย ลบ ฌ

โสมนสฺ ย ลง ส อากม

โสมนสฺ ส แปลง ย เป็น ส

โสมนสฺ

วิ. สุมนสฺ ภาโว โสมนสฺ ความเป็นแห่งใจดี; ~ผู้มีใจดี; ความดีใจ เบิกบาน; โสมนัส

ทุมโน: โทมณสฺ (ภาว)

ทุมโน ใจไม่ดี; ผู้มีใจไม่ดี ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทุมน ฌย ภาวตฺถิต

โทมน ฌย พฤทธิ อู เป็น โอ

โทมน ฌย ลบ ฌ

โทมนสฺ ย ลง ส อากม

โทมนสฺ ส แปลง ย เป็น ส

โทมนสฺ

วิ. ทุมนสฺ ภาโว โทมณสฺ ความเป็นแห่งใจไม่ดี; ~ผู้มีใจไม่ดี; ความเสียใจ; โทมณัส

ราชา: รชฺช (ภาว)

ราชา พระราชา ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ราช ฌย ภาวตฺถิต

ราช ฌย ลบ ฌ

ราช ย ลบสระที่สุดศัพท์

ราชช แปลง ย กับ ช เป็น ชช

รชช รัสสะ อา เป็น อ

รชฺช

วิ. รมญฺญ ภาโว รชฺช ความเป็นแห่งพระราชา, การครองราชย์, อาณาจักร

ภาโค: ภาคย (ภาว)

ภาโค ผู้มีสิริ, มีโชค ภาโว ความเป็น

(วิ. ภาค อสฺส อตฺถิต ภาโค ฌ ปจ. ตทสฺ.)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ภาค ฌย ภาวตฺถิต

ภาค ฌย ลบ ฌ

ภาค ย ลบสระที่สุดศัพท์

ภาคย

วิ. ภาคสฺส ภาโว ภาคย ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีโชค, ความมีโชค

อธิปติ: อธิปจฺจ (ภาว)

อธิปติ ผู้เป็นใหญ่ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อธิปติ ฌย ภาวตฺถิต

อธิปติ ฌย พฤทธิ อู เป็น อา

อธิปติ ฌย ลบ ฌ

อธิปติ ย ลบสระที่สุดศัพท์

อธิปจจ แปลง ย กับ ต เป็น จจ

อธิปจฺจ

วิ. อธิปติสฺส ภาโว อธิปจฺจ ความเป็นแห่งคนเป็นใหญ่, ความเป็นใหญ่

วิสาร์โท: เวสาร์ชฺช (ภาว)

วิสาร์โท ผู้แก่งวักล่า ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

วิสาร์ท ฌย ภาวตฺถิต

เวสาร์ท ฌย พฤทธิ อี เป็น เอ

เวสาร์ท ฌย ลบ ฌ

เวสาร์ท ย ลบสระที่สุดศัพท์

เวสาร์ชช แปลง ย กับ ท เป็น ชช

เวสาร์ชฺช

วิ. วิสาร์ทสฺส ภาโว เวสาร์ชฺช ความเป็นแห่งคนแก่งวักล่า, ความแก่งวักล่า

ตฺตน

ปุถุชฺชโน: ปุถุชชนตฺตน (ภาว)

ปุถุชชนโน ปุถุชน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ปุถุชชน ตฺตน ภาวตฺถิต แทน ภาว

ปุถุชชนตฺตน

วิ. ปุถุชชนสฺส ภาโว ปุถุชชนตฺตน ความเป็นแห่งปุถุชน

เวทโน: เวทนตฺตน (ภาว)

เวทโน ผู้มีเวทนา ภาโว ความเป็น

(วิ. เวทนา อสฺส อตฺถิต เวทโน ฌ ปจ. ตทสฺ.)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เวทน ตฺตน ภาวตฺถิต

เวทนตฺตน

วิ. เวทนสฺส ภาโว เวทนตฺตน ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีเวทนา

ชายา: ชายตฺตน (ภาว)

ชายา เมีย ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ชายา ตฺตน ภาวตฺถิต

ชาย ตฺตน รัสสะ อา เป็น อ

ชายตฺตน

วิ. ชายาย ภาโว ชายตฺตน ความเป็นแห่งเมีย

ชาโร: ชารตฺตน (ภาว)

ชาโร ชู้ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ชาร ตฺตน ภาวตฺถิต

ชารตฺตน

วิ. ชารสฺส ภาโว ชารตฺตน ความเป็นแห่งชู้

ตา

มฺพฺพ: มฺพฺพตา (ภาว)

มฺพฺพ ผู้อ่อน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

มฺพฺพ ตา ภาวตฺถิต แทน ภาว

มฺพฺพตา

วิ. มฺพฺพโน ภาโว มฺพฺพตา ความเป็นแห่งคนอ่อน, ~ของอ่อน, ความอ่อน

:: ลฺพฺพตา ~คนเบา, ~ของเบา. กายลฺพฺพตา, จิตลฺพฺพตา

สหพพณญ: สหพพณญตา (ภาวะ)

สหพพณญ ผู้รู้ซึ่งสิ่งทั้งปวง ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สหพพณญ ตา ภาวตัทธิต

สหพพณญ ตา รัสสะ อุ เป็น อุ

สหพพณญตา

วิ. สหพพณญโน ภาโว **สหพพณญตา** ความเป็นแห่งบุคคลผู้รู้ซึ่งสิ่งทั้งปวง

:: **กตณญตา** ความเป็นแห่งบุคคลผู้รู้ซึ่งอุปการะอันท่านทำแล้ว, ความรู้คุณผู้อื่น
ทิมายุตตา ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีอายุยืน, ความมีอายุยืน

ปารมี: ปารมิตา (ภาวะ)

ปารมี บารมี ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ปารมี ตา ภาวตัทธิต

ปารมี ตา รัสสะ อี เป็น อี

ปารมิตา

วิ. ปารมียา ภาโว **ปารมิตา** ความเป็นแห่งบารมี

นิททาราโม: นิททารามตา (ภาวะ)

นิททาราโม ผู้มีการหลับเป็นที่ยามินดี, ผู้ยินดีในการหลับ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

นิททาราม ตา ภาวตัทธิต

นิททารามตา

วิ. นิททารามสส ภาโว **นิททารามตา** ความเป็นแห่งคนมีการหลับเป็นที่ยามินดี, ความยินดีในการหลับ

ภสสาราโม: ภสสารามตา (ภาวะ)

ภสสาราโม ผู้มีการคุยเป็นที่ยามินดี, ผู้ยินดีในการคุย ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

ภสสาราม ตา ภาวตัทธิต

ภสสารามตา

วิ. ภสสารามสส ภาโว **ภสสารามตา** ความเป็นแห่งคนมีการคุยเป็นที่ยามินดี, ความยินดีในการคุย

สหพโย: สหพโยตา (ภาวะ)

สหพโย สหาย, เพื่อน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สหพโย ตา ภาวตัทธิต

สหพโยตา

วิ. สหพโยสส ภาโว **สหพโยตา** ความเป็นแห่งสหาย, ~เพื่อน, ความเป็นเพื่อน

สหพโย: สหพโยตา (ภาวะ)

สหพโย สหาย, เพื่อน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สหพโย ตา ภาวตัทธิต

สหพโยตา

วิ. สหพโยสส ภาโว **สหพโยตา** ความเป็นแห่งสหาย, ~เพื่อน, ความเป็นเพื่อน

ณ

วิสม: เวสม (ภาวะ)

วิสม ของไม่เสมอ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

วิสม ณ ภาวตัทธิต แทน ภาว

เวสม ณ พฤทธิ อ เป็น เอ

เวสม อ ลบ ณ

เวสม

วิ. วิสมสส ภาโว **เวสม** ความเป็นแห่งของไม่เสมอ, ความไม่เสมอ, ไม่เรียบ, ขรุขระ

สุจิ: โสจ (ภาวะ)

สุจิ ของสะอาด ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สุจิ ณ ภาวตัทธิต

โสจ ณ พฤทธิ อุ เป็น โอ

โสจ อ ลบ ณ

โสจ อ ลบ อี

โสจ

วิ. สุจิโน ภาโว **โสจ** ความเป็นแห่งของสะอาด, ความสะอาด

มทุ: มทุทวิ (ภาวะ)

มทุ ผู้อ่อน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

มทุ ณ ภาวตัทธิต

มาทุ ณ แปลง อุ ต้นศัพท์ เป็น อา

มาทว ณ แปลง อุ เป็น อว

มาทพว ณ ซ้อน ท

มทุทว ณ รัสสะ อา เป็น อ

มทุทว อ ลบ ณ

มทุทวิ

วิ. มทุโน ภาโว **มทุทวิ** ความเป็นแห่งคนอ่อน

อุช: อุชชวี (ภาวะ)

อุช ผู้ตรง ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

อุช ณ ภาวตัทธิต

อาช ณ แปลง อุ ต้นศัพท์ เป็น อา

อาชว ณ แปลง อุ เป็น อว

อาชชว ณ ซ้อน ช

อุชชว ณ รัสสะ อุ เป็น อ

อุชชว อ ลบ ณ

อุชชวี

วิ. อุชโน ภาโว **อุชชวี** ความเป็นแห่งคนตรง, ความซื่อตรง

สมคโค: สามคคิ (ภาวะ)

สมคโค ผู้พร้อมเพรียง ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย
----------	--------

สมคค ณ ภาวตัทธิต

สามคค ณ พฤทธิ อ เป็น อา

สามคค อ ลบ ณ

สามคค อ อี ลง อี ปัจ. อิต.

สามคคิ

วิ. สมคคานโน ภาโว **สามคคิ** ความเป็นแห่งคนพร้อมเพรียง, ความพร้อมเพรียง

ครุ: คารโว (ภาว)

ครุ ผู้หนักแน่น ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ครุ	ณ	ภาวตัทธิต
คารุ	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
คารุ	อ	ลพ ณ
คารว	อ	แปลง อุ เป็น อว

คารโว

วิ. ครุโน ภาโว คารโว ความเป็นแห่งคนหนักแน่น, ความหนักแน่น, ความเคารพ

ภค: ภาคโ (อตถิ)

ภค สิริ, บุญ, โชค อตถิ มี

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
ภค	ณ	ตลลัตถิตัทธิต
ภาค	ณ	พฤทธิ อ เป็น อา
ภาค	อ	ลพ ณ

ภาคโ

วิ. ภค อุตส อตถิติ ภาคโ มีสิริ, มีโชค

กณ

รมณีย: รัมณียก (ภาว)

รมณีย ของอันบุคคลพึงยินดี ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
รมณีย	กณ	ภาวตัทธิต แทน ภาว
รัมณีย	กณ	พฤทธิ อ เป็น อา
รัมณีย	กณ	ลพ ณ

รัมณียก

วิ. รมณียุตส ภาโว รัมณียก ความเป็นแห่งอันบุคคลพึงยินดี

มนุญญ: มานุญญก (ภาว)

มนุญญ ของที่เป็นที่พอใจ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
มนุญญ	กณ	ภาวตัทธิต
มานุญญ	กณ	พฤทธิ อ เป็น อา
มานุญญ	กณ	ลพ ณ

มานุญญก

วิ. มนุญญุตส ภาโว มานุญญก ความเป็นแห่งของที่เป็นที่พอใจ

ในศัพท์นี้คำว่า วิริย อาลลีย ลง ฌนีย ปัจจัย.

โสเจยย ลง ฌนีย ปัจจัย. ทาสพย ลง พย ปัจจัย

ฌนีย

วิโร: วิริย (ภาว)

วิโร ผู้กล้า ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
วิโร	ฌนีย	ภาวตัทธิต แทน ภาว
วิโร	อีย	ลพ ณ

วิริย (ใน 'แบบ' เป็น วิริย)

วิ. วิโรุตส ภาโว วิริย ความเป็นแห่งคนกล้า, ความกล้า, ความเพียร

อลส: อาลลีย (ภาว)

อลส ผู้เกียจคร้าน ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อลส	ฌนีย	ภาวตัทธิต
อาลส	อีย	พฤทธิ อ เป็น อา
อาลส	อีย	ลพ อ

อาลลีย

วิ. อลสุตส ภาโว อาลลีย ความเป็นแห่งคนเกียจคร้าน, ความเกียจคร้าน

ฌนีย

สุจิ: โสเจยย (ภาว)

สุจิ ของสะอาด ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
สุจิ	ฌนีย	ภาวตัทธิต แทน ภาว
โสจิ	ฌนีย	พฤทธิ อ เป็น โอ
โสจิ	เอยย	ลพ ณ

โสจ ฌนีย ลพ อ

โสเจยย

วิ. สุจิโน ภาโว โสเจยย ความเป็นแห่งของสะอาด, ความสะอาด

กวิ: กาวเวยย (ภาว)

กวิ กวี นักแต่งกาพย์ กลอน ร้อยกรอง, กวี ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
กวิ	ฌนีย	ภาวตัทธิต
กาวิ	ฌนีย	พฤทธิ อ เป็น อา
กาวิ	เอยย	ลพ ณ
กาว	เอยย	ลพ อ

กาวเวยย

วิ. กวิสส ภาโว กาวเวยย ความเป็นแห่งกวี

อธิปติ: อธิปเตยย (ภาว)

อธิปติ ผู้เป็นใหญ่ ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
อธิปติ	ฌนีย	ภาวตัทธิต
อาธิปติ	ฌนีย	พฤทธิ อ เป็น อา
อาธิปติ	เอยย	ลพ ณ
อาธิปต	เอยย	ลพ อ

อาธิปเตยย

วิ. อธิปติุตส ภาโว อธิปเตยย ความเป็นแห่งคนเป็นใหญ่, อธิปไตย

เถโน: เถยย (ภาว)

เถโน ขโมย ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน	ปัจจัย	
เถน	ฌนีย	ภาวตัทธิต
เถน	ฌนีย	ลพ น
เถ	เอยย	ลพ ณ
เถ	เอยย	ลพ เอ

เถยย

วิ. เถนุตส ภาโว เถยย ความเป็นแห่งขโมย

พยุ

ทาส: ทาสพย์ (ภาวะ)

ทาส ทาส ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทาส พยุ ภาวัตต์ทิต แทน ภาว

ทาสพย์

วิ. ทาสสส ภาโว **ทาสพย์** ความเป็นแห่งทาส

ต

สพพณฺณ: สพพณฺณุต (ภาวะ)

สพพณฺณ ผู้รู้ซึ่งธรรมทั้งปวง ภาโว ความเป็น

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สพพณฺณ ต ภาวัตต์ทิต แทน ภาว

สพพณฺณ ต รัสสะ อู เป็น อู

สพพณฺณุต

วิ. สพพณฺณโน ภาโว **สพพณฺณุต** ความเป็นแห่งบุคคลผู้รู้ซึ่งธรรมทั้งปวง

อัพยยัตต์ทิต

ถา ถั แทน ปการ ประการ

ถา

ย: ยถา (ปการ)

ย ไค ปกาโร ประการ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ย ถา อัพยยัตต์ทิต แทน ปการ

ยถา

วิ. เยน ปกาเรน **ยถา** โดยประการใด

ต: ตถา (ปการ)

ต นั้น ปกาโร ประการ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ต ถา อัพยยัตต์ทิต

ตถา

วิ. เตน ปกาเรน **ตถา** โดยประการนั้น

สพพ: สพพถา (ปการ)

สพพ ทั้งปวง ปกาโร ประการ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สพพ ถา อัพยยัตต์ทิต

สพพถา

วิ. สพพเพน ปกาเรน **สพพถา** โดยประการทั้งปวง

อณฺณ: อณฺณถา (ปการ)

อณฺณ อื่น ปกาโร ประการ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อณฺณ ถา อัพยยัตต์ทิต

อณฺณถา

วิ. อณฺณเพน ปกาเรน **อณฺณถา** โดยประการอื่น

ถั

ลงหลัง ก็ และ อิม

กิ: กถั (ปการ)

กิ อะไร ปกาโร ประการ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กิ ถั อัพยยัตต์ทิต แทน ปการ

ก ถั แปลง ก็ เป็น ก

กถั

วิ. เกน ปกาเรน **กถั** โดยประการไร

อิม: อิตถั (ปการ)

อิม นี้ ปกาโร ประการ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อิม ถั อัพยยัตต์ทิต

อิม ถั ลบ ม

อิ ถั ถั ถั ช้อน ต

อิตถั

วิ. อิมินา ปกาเรน **อิตถั** โดยประการนี้

กฺขตฺตํ

แทน วาโร ครั้ง คราว วาระ

ติ: ติกฺขตฺตํ (วาร)

ติ สาม วาโร ครั้ง วาระ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ติ กฺขตฺตํ อัพยยัตต์ทิต แทน วาร

ติกฺขตฺตํ

วิ. ตโย วาเร **ติกฺขตฺตํ** (สิ้น) ๓ ครั้ง, ๓ วาระ

:: ทวีกฺขตฺตํ ฌกฺขตฺตํ สตกฺขตฺตํ

พหุ: พหุกฺขตฺตํ (วาร)

พหุ มาก วาโร ครั้ง วาระ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

พหุ กฺขตฺตํ อัพยยัตต์ทิต

พหุกฺขตฺตํ

วิ. พหุ วาเร **พหุกฺขตฺตํ** มากครั้ง, มากคราว^{๑๒}

นิสสิตตฺทิต

แทน นิสสิต อาคัย ฐาน ที่ตั้ง

ถ

ทฺฏฺจ: ทฺฏฺจถลํ (นิสสิต)

ทฺฏฺจ นี. ชั้ว, ชั้วหยาบ นิสสิต อาคัย / ฐาน ที่ตั้ง

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทฺฏฺจ ถ นิสสิตตฺทิต แทน นิสสิต ฐาน

ทฺฏฺจ ถลล ช้อน ล

ทฺฏฺจถลํ

วิ. ทฺฏฺจ นิสสิต **ทฺฏฺจถลํ** (กมม) อาคัยวัตถุชั้ว

วิ. ทฺฏฺจ นิสสิตา **ทฺฏฺจถลลา** (อาปตติ/วาจา) อาคัยวัตถุชั้ว, ทฺฏฺจถลลาบตี; ทฺฏฺจถลลาวาจา

วิ. ทฺฏฺจ ฐาน **ทฺฏฺจถลํ** (การณ) เป็นที่ตั้งแห่งวัตถุชั้ว

เวทฺ: เวทลํ (นิสสิต)

เวท ความยินดี นิสสิต อาคัย

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เวท ถ นิสสิตตฺทิต แทน นิสสิต

เวท ถลล ช้อน ล

เวทลํ

วิ. เวท นิสสิต **เวทลํ** (สาสน) อาคัยความยินดี, ๑ ในนวังคสัตถุศาสน์

อุปมาศัพท์

แทน **วีย**

อียิตต

ฐโม: ฐมายิตต์ (วีย)

ฐโม ฐโม ควัน วีย ดุจ, รวากะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ฐม อียิตตต อุปมาศัพท์ แทน **วีย ฐมายิตต์**

วิ. ฐโม วีย ทิสสตีติ **ฐมายิตต์** (วตุถุ) ปรากฏคจควัน

ติมิร: ติมิรายิตต์ (วีย)

ติมิร หมอก, ความมืด วีย ดุจ, รวากะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ติมิร อียิตตต อุปมาศัพท์

ติมิรายิตต์

วิ. ติมิร วีย ทิสสตีติ **ติมิรายิตต์** (วตุถุ) ปรากฏคจคหมอก, ~ความมืด

อนกัตถศัพท์

ย

แทน **สาธุ หิต ภาว ชาติ** เป็นต้น

ถโน: ถณญ์ (ชาติ)

ถโน (เต้า)นม ชาติ เกิด

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ถน ย อนกัตถศัพท์

ถน ย ลบสระที่ลุดศัพท์

ถณญ์ แปลง ย กับ น เป็น ญญ

ถณญ์

วิ. ถนโต ชาติ **ถณญ์** เกิดแล้วจากนม, น้านม

ธน: ธณญ์ (ส่วตตติ)

ธน ทรัพย์ ส่วตตติ เป็นไป

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ธน ย อนกัตถศัพท์

ธน ย ลบสระที่ลุดศัพท์

ธณญ์ แปลง ย กับ น เป็น ญญ

ธณญ์

วิ. ธนาย ส่วตตติ **ธณญ์** อันเป็นไปทรัพย์, ข้าวเปลือก

กम्म: กम्मณญ์ (สาธุ)

กम्म การงาน สาธุ ความควร, ความดี

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กम्म ย อนกัตถศัพท์

กम्मณญ์ ย ลง น อากม

กम्मณญ์ แปลง ย กับ น เป็น ญญ

กम्मณญ์

วิ. กम्मนิ สาธุ **กम्मณญ์** ความควรในการงาน, ~แก่การงาน

:: **จิตตกम्मณญ์** ความพร้อม เหมาะ คล่องแคล่ว ที่จะใช้งาน แห่งจิต

ญย

พยาวัญ: เวยยาวจจ (กम्म)

พยาวัญ (วิ-อา-วัญ) ผู้ชวนชวย กम्म การกระทำ, การงาน

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

พยาวัญ ญย อนกัตถศัพท์

วือวัญ ญย แปลง พยา เป็น วือา

วือวัญ ญย ลบ ญ

วยวัญ ย แปลง อี เป็น ญ

เวยวัญ ย ลง เอ อากม

เวยยาวัญ ย ช้อน ญ

เวยยาวัญ ย ลบสระที่ลุดศัพท์

เวยยาวจจ แปลง ย กับ ญ เป็น จจ

เวยยาวจจ

วิ. พยาวัญส กम्म **เวยยาวจจ** กรรมของ คนชวนชวย

ภิสโซ: เกสซข (กम्म)

ภิสโซ แพทย์ หมอ กम्म การกระทำ, การงาน

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ภิสซ ญย อนกัตถศัพท์

เกสซ ญย พฤทธิ อี เป็น เอ

เกสซ ญย ลบ ญ

เกสซข ย ลบสระที่ลุดศัพท์

เกสซขช แปลง ย กับ ช เป็น ชช

เกสซข

วิ. ภิสซส กम्म **เกสซข** การงานของหมอ

วิ. ภิสซาน อิท **เกสซข** ของหมอ

สกัตถศัพท์

แทนเนื้อความของตน (สก-อตุถ) คือ ความหมายไม่เปลี่ยนไปแม้ลงปัจจัยเหล่านี้แล้ว

ณิก

จาคุมมหาราชาโน: จาตุมมหาราชิกา (สกตุถ)

จาคุมมหาราชาโน มหาราช ๔ ท. ณิก ในอรรถสกัตถะ (ความหมายเดิมของตน)

(วิ. จตตโร มหาราชาโน **จาตุมมหาราชาโน** อสม. ทิคุ. ทิมะ อ ช้อน ม)

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

จาคุมมหาราชา ณิก สกัตถศัพท์

จาคุมมหาราชา อิก ลบ ญ

จาคุมมหาราชิกา

วิ. จาตุมมหาราชาโน เอว **จาตุมมหาราชิกา** จาตุมมหาราชา ท. นั่นเอง ชื่อว่า จาตุมมหาราชิกะ

(จาคุมมหาราชาโน = จาตุมมหาราชาโน = จาตุมมหาราชิกา)

สสังขาร: สสังขาริก (สกตุถ)

สสังขาร สสังขาร ณิก ในอรรถสกัตถะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

สสังขาร ณิก สกัตถศัพท์

สสังขาร อิก ลบ ญ

สสังขาริก

วิ. สสังขาร เอว **สสังขาริก** สสังขารนั่นเอง ชื่อว่า สสังขาริกะ

ตา

เทโว: เทวตา (สกตุถ)

เทโว เทพ, เทวดา ตา ในอรรถสกัตถะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

เทว ตา สกัตถศัพท์

เทวตา

วิ. เทโว เอว **เทวตา** เทพนั่นเอง ชื่อว่า เทวตา^๑

วิ. กम्मณญ์ เอว **กम्मณญ์ตา** กัมมณญ์นั่นเอง ชื่อว่า กัมมณญ์ตา

:: **จิตตกम्मณญ์ตา** จิตตกัมมณญ์นั่นเอง ชื่อว่า จิตตกัมมณญ์ตา

^๑ เทวตาทั่วไป เทวตาชาย: เทโว เทวตา เทวตาชาย: เทวาปุตุโต เทวตาหญิง: เทเวธิตา, อจจธา

มย

ทานมัย: ทานมัย (สกตถ)

ทานมัย ทาน, การให้ มย ในอรรถสัทตะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ทาน มย สกตถตัทธิต

ทานมัย

วิ. ทานมัย เอว **ทานมัย** ทานนั่นเอง ชื่อว่า
ทานมัย

ณย

กรณญา: การณญา (สกตถ)

กรณญา ความกรณญา ณย ในอรรถสัทตะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

กรณญา ณย สกตถตัทธิต

การณญา ณย พฤทธิ อ เป็น อา

การณญา ฌย ลบ ณ

การณญ ย ลบสระที่สุคศัพท์

การณญญ แปลง ย กับ ณ เป็น ณญ

การณญา

วิ. กรณญา เอว **การณญา** กรณญา นั่นเอง ชื่อว่า
การณญา, การณญ^๑

ยถาภูต: ยถาภูจจ (สกตถ)

ยถาภูต ตามเป็นจริง ณย ในอรรถสัทตะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

ยถาภูต ณย สกตถตัทธิต

ยถาภูต ฌย ลบ ณ

ยถาภูต ย ลบสระที่สุคศัพท์

ยถาภูจจ แปลง ย กับ ต เป็น จจ

ยถาภูจจ รัสสะ อุ เป็น อุ

ยถาภูจจ

วิ. ยถาภูตเอว **ยถาภูจจ** ตามความเป็นจริง
นั่นเอง ชื่อว่า ยถาภูจจ

อุปมา: โอปมม (สกตถ)

อุปมา อุปมา, การเปรียบเทียบ
ณย ในอรรถสัทตะ

ศัพท์ฐาน ปัจจัย

อุปมา ณย สกตถตัทธิต

โอบมา ณย พฤทธิ อุ เป็น โอ

โอบมา ฌย ลบ ณ

โอบม ย ลบสระที่สุคศัพท์

โอบมม แปลง ย กับ ม เป็น มม

โอบมม

วิ. อุปมา เอว **โอบมม** อุปมานั่นเอง ชื่อว่า
โอบมม, การเปรียบเทียบ

^๑ เขียนแบบสันสกฤต

อ่านก่อน

๑. รูปแบบหัวข้อ วลีกฎ: วลีกฎ (อปัจจ)

วลีกฎ: หมายถึง ศัพท์(ที่เป็น)ฐาน ก่อนลงปัจจัยตัดทิต

วลีกฎ หมายถึง ศัพท์ตัดทิต

อปัจจ: หมายถึง ศัพท์/อรรถ ที่ถูกแทนด้วยปัจจัยตัดทิต (ศัพท์เหล่านี้ก็ปรากฏอยู่ในรูปวิเคราะห์นั่นเอง โดยมาก)

๒. ศัพท์ที่ ขีดเส้นใต้ประ เป็นศัพท์ที่อยู่ใน ‘แบบ’

๓. จุดที่มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละขั้นตอน แสดงด้วย **ตัวหนา** หรือ **เส้นขีด**

๔. รูปแบบที่ใช้แสดงการลบกษณะ

ลบกษณะพยัญชนะ เหลือสระ ก (กอ) > อ

ลบกษณะสระ เหลือพยัญชนะ ก (กข) > ก

ลบกษณะล้วน ก > ค

ลบกษณะล้วน อ > ๓

ลบทั้งพยัญชนะ ทั้งสระ ก (ก๓) > ค

๕. ในขั้นตอนสุดท้าย การลบกษณะที่ซ้อนกันอยู่ ก็ดี (โดยมากเป็นสระ อ)

การลง สี วิภัติ แล้วแปลง สี เป็น โอ ในปุงลิงค์ เป็นต้น ก็ดี ที่ไม่ได้แสดงไว้ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเข้าใจได้ไม่ยาก

๖. เครื่องหมาย wave dash ~ ขีดรูปคลื่น สำหรับแทนด้วยข้อความที่อยู่ข้างหน้า ที่ละไว้ เช่น

ความเป็นแห่งสหาย, ~แห่งเพื่อน. (=ความเป็นแห่งเพื่อน)

* คล้ายเครื่องหมาย tilde – ทิลเดอะ บนตัว n เป็นต้น (ก) แต่ขนาดใหญ่กว่า

๗. ปัจจัยตัดทิตที่มีอรรถอย่างใดอย่างหนึ่ง ท่านจัดรวมไว้เป็นพวกเดียวกัน แล้วตั้งชื่อด้วยศัพท์ที่แทนนั้นบ้าง เช่น

ตต ฌย ตตต ตา ฌ กณ ปัจจัยที่แทน **ภาว** ศัพท์ เรียกว่า **ภาวตัดทิต**,

ตา ฌ กณ ปัจจัย แทน **สมุห** ศัพท์ เรียกว่า **สมุหตัดทิต**

ส่วนปัจจัยตัดทิตที่มีหลายอรรถ หลายความหมาย แทนศัพท์ได้มาก เรียกว่า **อเนกัตถตัดทิต** (อเนก-อตถ)

ฌิก ปัจจัย แทน **ตริตี** ศัพท์ เป็นต้น เรียกว่า **ตริตยาติดตัดทิต** (ตริตี-อาทิ)

ฌ ปัจจัย แทน **รตต** ศัพท์ เป็นต้น เรียกว่า **ราคาติดตัดทิต** (ราค-อาทิ)

อิม อีย กีย ปัจจัย แทน **ชาต** ศัพท์ เป็นต้น เรียกว่า **ชาตาคติดตัดทิต** (ชาต-อาทิ)

เหล่านี้ ก็จัดอยู่ในพวกอเนกัตถตัดทิต

ปัจจัยหลายตัวก็จัดให้เป็นทั้งปัจจัยพวกใดพวกหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นทั้งอเนกัตถตัดทิต เช่น ฌิก ฌ ปัจจัย

สกัตถตัดทิต แทนเนื้อความของตน (สก-อตถ) คือ ความหมายไม่เปลี่ยนไปแม้ลงปัจจัยเหล่านี้แล้ว

๘. ปัจจัยตัดทิตที่เป็น อ การันต์

ในปุงลิงค์ แจกอย่าง **ชน**

ในอิตถิลิงค์ ลง อา ปัจจัย เครื่องหมายอิตถิลิงค์ แจกอย่าง **กณญา**

ในนปุงสกลิงค์ แจกอย่าง **กุล**

เว้นแต่ปัจจัยนั้นๆ ได้กำหนดลิงค์และวิธีการไว้เฉพาะตัว

๙. การแปลภาวะศัพท์/ภาวะดัดจริต กับคุณนาม เช่น พหุสุตภาโว / พหุสัจจํ (ณฺย)

◦ แปลโดยพยัญชนะ

ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีสุตะมาก แปลเป็นวิเศษณะว่า ผู้- และใส่ ‘บุคคล’ เข้ามาเป็นประธาน

ความเป็นแห่งคนมีสุตะมาก แปลเป็นนามนามเลยว่า คน- (แปลแบบนี้ ใช้ใน ‘บาลีไวยากรณ์’)

◦ แปลโดยอรรถ ความเป็นคนมีสุตะมาก, ความเป็นผู้มีสุตะมาก

๑๐. ไตร. คือ พระไตรปิฎก

ธอ. คือ ธรรมบทอรรถกถา

‘แบบ’ หรือ ‘บาลีไวยากรณ์’ หมายถึง หนังสือแบบเรียนไวยากรณ์ ๔ เล่ม

ตัวอย่างศัพท์ศัพท์ในคัมภีร์

- ๑ อิม ขาดาทิตฺตํ: **ปุริมทิวโส ปุริมตตภาโว ปุริมนโย ปุริมตรี** ก่อนกว่า (*กิริยาวิเสสนะ*)
- ๒ ณ สมุหตฺตํ: วิ. ปทานํ ทวยํ **ปททวยํ** หมวดสองแห่งบท ฉ. ตฺป.
- ๓ ณ สมุหตฺตํ: วิ. รตนานํ ตยํ **รตนตตยํ** หมวด ๓ แห่งรัตนะ, รัตนตริย ฉ. ตฺป.
- ๔ อิกฺกุฐฺ เสฏฺฐตฺตํ: **กนิฏฺฐภาตา [-ตุ]** **กนิฏฺฐภาติโก** **กนิฏฺฐุ** น้องชาย; **กนิฏฺฐภคินี** **กนิฏฺฐา** น้องสาว
- ๕ อิกฺกุฐฺ เสฏฺฐตฺตํ: **เขฏฺฐภาตา [-ตุ]** **เขฏฺฐภาติโก** **เขฏฺฐุ** พี่ชาย; **เขฏฺฐภคินี** **เขฏฺฐา** พี่สาว
- ๖ ส ตทฺสสฺตํ: **โลมสหาย** พาทาย สมผลโส การสัมผัสที่แขนมีขน
- ๗ อี ตทฺสสฺตํ: **มจฺฉรี** โกสิโย นาม เสฏฺฐี
- ๘ ก สังฆายตฺตํ: อังคตตรนิกาย **ทุกฺนิปต** **ติกฺนิปต**
- ๙ ญย ภาวตฺตํ: **สามัญญผลสูตร** พระสูตรว่าด้วยผลแห่งความเป็นแห่งสมณะ
- ๑๐ ญย ภาวตฺตํ: **อาโรคฺยปรมา** ลาภา. ลาภทั้งหลาย มีความไม่มีโรคเป็นอย่างยิ่ง.
- ๑๑ ญย ภาวตฺตํ: **ทุพฺพลยํ** อนาวิกตฺวา เมณฺณ ธมฺมํ ปฏฺฐเสเวยฺย. ... ไม่ได้ทำให้แจ้งความเป็นผู้ถ้อยกำลัง (*คือ ความท้อแท้*) -
(พิจฺ)เสพเมณฺณธรรม ... *ปาฎิโมกข์*
- ๑๒ กขตฺตํ อํพยตฺตํ: **พหุขตฺตํ** อปาเยสุ ปตนสิโล